

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Č. j. 2007/27918 - 413

Věc:

Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2006

Obsah:

- I. Úvod
 - II. Zaměstnanost
 - III. Nezaměstnanost
 - IV. Politika zaměstnanosti
 - V. Mezinárodní srovnání
 - VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti
- Přílohy

duben 2007

ANALÝZA VÝVOJE ZAMĚŠTNANOSTI A NEZAMĚŠTNANOSTI V ROCE 2006

I.	Stručný vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti	1
II.	Zaměstnanost	5
	1. Stav a vývoj zaměstnanosti v roce 2006	5
	2. Sektorová a odvětvová struktura zaměstnanosti	15
	3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti	18
	4. Insolvence	19
III.	Nezaměstnanost	21
	1. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2006	21
	2. Toky nezaměstnanosti	26
	3. Struktura uchazečů o zaměstnání	30
	4. Regionální nezaměstnanost	45
IV.	Politika zaměstnanosti	50
	1. Zaměření politiky zaměstnanosti v roce 2006	50
	2. Výdaje na politiku zaměstnanosti	52
	3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná úřady práce	54
	4. Systém investičních pobídek	61
	5. Cílené programy k řešení zaměstnanosti	64
	6. Projekty zaměstnanosti v rámci OP RLZ a JPD 3	65
V.	Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti	71
VI.	Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti	75

Metodické poznámky
Seznam použitých zkratk

Přílohy

Zdroj dat: MPSV (pokud není uvedeno jinak)

I. Stručný vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti

V roce 2006 bylo v české ekonomice podle Výběrových šetření pracovních sil ČSÚ (VŠPS) v průměru **4 828,1 tisíc zaměstnaných osob**, což je ve srovnání s rokem 2005 **o 64,1 tisíc zaměstnaných osob více**, v relativním vyjádření to znamená meziroční nárůst o 1,3 %, tj. vyšší než v roce 2005 (1,2 %) a úroveň zaměstnanosti je **nejvyšší od roku 1999**. Zaměstnanost roste od počátku roku 2004, i když v jednotlivých čtvrtletích 2006 **meziroční nárůsty zpomalily**: v 1. čtvrtletí 2006 vzrostla zaměstnanost meziročně **o 80,7 tisíc osob** (1,7 %), ve 2. čtvrtletí **o 75,2 tisíc osob** (1,6 %), ve 3. čtvrtletí **o 42,2 tisíc osob** (0,9 %), ve 4. čtvrtletí (i díky příznivým povětrnostním podmínkám) růst zrychlil na 1,2 %, tj. **o 58,0 tisíc osob**. Růst zaměstnanosti byl ovlivněn především pokračujícím příznivým vývojem ekonomiky (hrubý domácí produkt v roce 2006 reálně vzrostl stejně jako v roce 2005 o 6,1 %). Ve vývoji zaměstnanosti se však v průběhu roku odrazila snižující se dynamika ekonomického růstu.

Růst zaměstnanosti se projevil **především ve skupině zaměstnanců**, jejichž počet **se zvýšil** proti předchozímu roku **o 52,5 tisíc na 4 032,0 tisíc osob**. **Vzrostl i počet podnikatelů** celkem o 16,0 tisíc **na 779,2 tisíc osob** (v roce 2005 celkový počet podnikatelů poklesl o 28,6 tisíc), a to **nárůstem** počtu **podnikatelů se zaměstnanci** o 18,8 tisíc na 195,9 tisíc osob. Počet **podnikatelů bez zaměstnanců poklesl pouze mírně** (o 0,3 tisíc na 550,8 tisíc osob). Z kategorií zahrnutých do podnikatelské sféry klesl i počet pomáhajících rodinných příslušníků, a to o 2,5 tisíc na 32,5 tisíc osob. Podíl podnikatelů na celkové zaměstnanosti zůstává v ČR ve srovnání s ostatními zeměmi EU nadprůměrný.

Zaměstnanost v roce 2006 **poklesla pouze v primárním sektoru (o 7,7 tisíc osob)**. Podíl tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti **poklesl na 3,8 %**. **Nejvíce se zvýšil počet zaměstnaných osob v sekundárním sektoru (o 48,2 tisíc osob)**, podíl tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti **vzrostl na 39,9 %**. Ve **stavebnictví**, po významnějším nárůstu v roce 2005, poklesla zaměstnanost jak absolutně, tak relativně, v roce 2006 **ubylo** ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku **22,2 tisíc** zaměstnaných. **Průmysl** jako celek zaznamenal **výrazný nárůst** zaměstnanosti (**o 71,1 tisíc osob**), zaměstnanost vzrostla zejména **ve zpracovatelském průmyslu** (o 65,4 tisíc osob). Relativní zastoupení průmyslu v sektorové struktuře se zvýšilo. Podíl sekundárního sektoru na zaměstnanosti **v ČR představuje nejvyšší hodnotu**

ze všech států EU (viz Mezinárodní srovnání). V terciárním sektoru, kde je již zaměstnáno **56,3 %** pracovníků, **vzrostl počet zaměstnaných osob o 22,9 tisíc.**

Z regionálního hlediska byl **nejvyšší nárůst zaměstnanosti** (více než 10 tisíc osob) **ve Středočeském kraji, v Praze a Zlínském kraji.** **Mírný pokles** zaměstnanosti byl zaznamenán **v Libereckém, Karlovarském a Plzeňském kraji.**

Celková **míra zaměstnanosti** (obyvatelstva ve věku 15 – 64 let), jako důležitého ukazatele strategie zaměstnanosti EU, měla hodnotu **65,3 %** a byla o 0,5 p.b. vyšší než v roce 2005. **Míra zaměstnanosti žen** vzrostla o 0,5 p.b. na **56,8 %**, míra zaměstnanosti **mužů** vzrostla o 0,4 p.b. na **73,7 %**, u **osob ve věku 55 - 64 let vzrostla na 45,2 %**, tj. o 0,6 p.b.

Zvyšuje se počet ekonomicky aktivních obyvatel, jež tvoří zaměstnaní a nezaměstnaní. Tento nárůst je doprovázen jak **růstem zaměstnanosti, tak poklesem nezaměstnanosti, který byl výraznější než v předchozím roce.** Míra ekonomické aktivity po nárůstu v předchozích letech poklesla: obyvatel ve věku 15 – 64 let o 0,1 p.b. na 70,3 %, obyvatel starších 15 let o 0,1 p.b. na 59,3 %.

Obecná míra nezaměstnanosti, podle výsledků VŠPS (ILO) **v průměru za rok 2006 dosáhla 7,1 %** a proti roku 2005 byla nižší o 0,8 p.b. **Průměrná míra registrované nezaměstnanosti** (vykazovaná MPSV na základě evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce) činila v tomto období **8,1 %**, což představuje proti roku 2005 pokles **o 0,9 p.b.** (k **31. 12. 2006** činila **7,7 %** a byla meziročně **nižší o 1,2 p.b.**). Odchylná úroveň nezaměstnanosti vykazovaná MPSV a ČSÚ vyplývá zejména z jiného způsobu zjišťování a odlišného vymezení nezaměstnaných podle mezinárodní definice ILO a registrovaných uchazečů o zaměstnání (viz Metodické poznámky).

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce v roce 2006 činil 474,8 tisíc osob, v roce 2005 jich bylo na ÚP evidováno v průměru 514,3 tisíc. Počet registrovaných osob poklesl z 510,4 tisíc k 31. prosinci 2005 na **448,5 tisíc k 31. prosinci 2006, tj. o 61,9 tisíc osob** (což je přibližně stejně jako meziroční nárůst zaměstnanosti). Úroveň nezaměstnanosti je **nejnižší od roku 1998.**

Počet volných pracovních míst hlášených na úřadech práce se podstatně zvýšil, v roce 2006 dosáhl počet volných míst **v průměru 82,5 tisíc.** Počet hlášených volných míst vzrostl z 52,2 tisíc na konci roku 2005 **na 93,4 tisíc k 31. 12. 2006.** V souladu s popsáním vývojem počtů uchazečů o zaměstnání a volných pracovních

míst se v roce 2006 zlepšil i ukazatel **počtu uchazečů na 1 VPM** - měl v průměru hodnotu **5,8**, což je o 3,4 uchazeče na jedno VPM méně než před rokem.

Pohyb nezaměstnaných do a z evidence úřadů práce byl v roce 2006 nadále intenzivní. Snížil se počet **nově hlášených uchazečů** o zaměstnání (nově hlášení v roce 2005 - 638,2 tisíc, v roce 2006 - 610,7 tisíc), počet těch, kteří **z evidence odešli** (ukončená evidence nebo vyřazení), byl ve srovnání s rokem 2005 vyšší (v roce 2005 - 669,5 tisíc, v roce 2006 - 672,6 tisíc). **Počet uchazečů o zaměstnání vyřazených pro neplnění součinnosti s úřadem práce**, jako důsledek zákona o zaměstnanosti účinného od října 2004, **byl vysoký – 87,0 tisíc osob** (mírně vyšší než v roce 2005, kdy bylo z tohoto důvodu vyřazeno 82,5 tisíc osob).

Z rizikových skupin **absolutně poklesl počet osob se zdravotním postižením** - **k 31. 12. 2006** jich bylo v evidenci ÚP **71,3 tisíc**, jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání ale vzrostl z 14,8 % na konci prosince 2005 na **15,9 %**.

Zastavil se dlouhodobý absolutní nárůst nezaměstnanosti osob starších 50 let (meziroční pokles o 6,8 tisíc, jejich podíl na celkové nezaměstnanosti vzrostl z 25,2 % na konci roku 2005 na **27,1 %**).

Zvýšilo se průměrné **zastoupení žen** mezi uchazeči o zaměstnání (z 52,0 % v prosinci 2005 na **53,2 % v prosinci 2006**), přičemž absolutní **počet žen** – uchazeček o zaměstnání poklesl ke stejnému datu z 265,6 tisíc na **238,7 tisíc**.

Nárůst relativního zastoupení OZP, věkově starších osob a žen odráží pomalejší pokles jejich počtu ve srovnání s poklesem celkové nezaměstnanosti.

Stejně tak poklesl počet dlouhodobě nezaměstnaných (déle než 12 měsíců), a to o 27,9 tisíc, zároveň **se mírně snížilo** i jejich zastoupení v celkovém počtu uchazečů z 41,7 % k 31. 12. 2005 na **41,2 %** v prosinci 2006.

Z hlediska dosaženého vzdělání poklesly počty všech skupin uchazečů o zaměstnání, nejpočetněji zastoupeni jsou stále **vyučení uchazeči – 40,1 %** všech uchazečů (počet i podíl uchazečů s tímto vzděláním zaznamenal největší pokles), a dále uchazeči **bez ukončeného vzdělání nebo se základním vzděláním - 31,4 %** (tato vzdělanostní skupina, přes absolutní pokles, zaznamenala nejvyšší nárůst relativního zastoupení).

Jako pozitivní lze hodnotit další snížení počtu (78,5 tisíc, meziroční snížení o 18,0 tisíc) i podílu **osob mladších 25 let (pokles z 18,9 % na 17,5 %)** v evidenci úřadů práce. Důvodem je demografický vývoj, vyšší počty studujících, ale i rostoucí

zájem zaměstnavatelů o mladé lidi nebo péče úřadů práce (uplatňování individuálních akčních plánů). V menší míře pak i zpřísnění podmínek pro přiznání podpory v nezaměstnanosti **u absolventů škol**, jež se projevily zejména po 1. říjnu 2004, jejich následné zmírnění od 1. 1. 2006 nemělo za důsledek zvýšení nezaměstnanosti, naopak se jejich počet meziročně snížil (z 38,5 tisíc ke konci prosince 2005 na **32,0 tisíc** k 31. 12. 2006).

Další pozitivní skutečností je **pokles míry nezaměstnanosti ve všech** krajích ČR. Nejvíce se míra nezaměstnanosti **snížila v Olomouckém (o 1,7 p.b.) a Moravskoslezském a Ústeckém kraji (o 1,6 p.b.)**, tj. v krajích, které patří mezi 4 kraje s nejvyšší nezaměstnaností. I když velké **regionální rozdíly přetrvávají** i nadále, **rozdíl** mezi mírou nezaměstnanosti **v okresech s nejvyšší a nejnižší nezaměstnaností se snížil o 1,3 p.b.** Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla k 31. 12. 2006 v okrese **Most** (19,5 %, meziroční pokles o 1,7 p.b.), naopak **nejnižší** byla v okresech **Praha-západ a Praha-východ** (2,1 %).

V roce 2006 se zvýšila nabídka práce (nárůst zaměstnanosti a vyšší počet volných pracovních míst), zrychlil se pokles poptávky (nezaměstnanosti). Přesto přetrvává **strukturální charakter nezaměstnanosti**. Zaměstnavatelé nabízejí volná pracovní místa, ale pracovní síla často nedisponuje odpovídající praxí a vzděláním. Na zmírnění těchto nerovností se částečně orientuje politika zaměstnanosti. Dalším předpokladem je i zvýšení profesní a územní mobility.

II. Zaměstnanost

1. Stav a vývoj zaměstnanosti v roce 2006

Pro analýzu zaměstnanosti byly použity údaje z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS - ČSÚ)¹, vypočtené jako průměr celkové zaměstnanosti v národním hospodářství v roce 2005, resp. 2006.

Ekonomická aktivita obyvatel ČR ve věku 15 a více let

tab. č. 1

	2005			2006			rozdíl 2006 - 2005			Index 06/05
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
	v tisících			v tisících			v tisících			
Populace 15+ celkem	8716,0	4210,0	4506,0	8773,4	4246,5	4526,9	57,4	36,5	20,9	100,7
z toho: 15 – 64	7270,4	3646,0	3624,4	7307,1	3671,0	3636,1	36,7	25,0	11,7	100,5
Ekonomicky aktivní celkem (zaměst. a nezaměst.)	5174,2	2892,2	2282,0	5199,4	2911,1	2288,3	25,2	18,9	6,3	100,5
z toho: 15 – 64	5118,4	2856,8	2261,6	5139,2	2872,7	2266,5	20,8	15,9	4,9	100,4
Zaměstnaní v NH	4764,0	2705,5	2058,5	4828,1	2742,0	2086,1	64,1	36,5	27,6	101,3
z toho: 15 – 64	4709,9	2671,1	2038,8	4769,4	2704,4	2065,0	59,5	33,3	26,2	101,3
55 - 64 let	606,7	386,2	220,5	633,0	398,4	234,6	26,3	12,2	14,1	104,3
Nezaměstnaní	410,2	186,7	223,5	371,3	169,1	202,2	-38,9	-17,6	-21,3	90,5
z toho: 15 - 64	408,5	185,7	222,8	369,8	168,3	201,5	-38,7	-17,4	-21,3	90,5
55 - 64 let	33,1	18,3	14,8	35,5	21,5	13,9	2,4	3,2	-0,9	107,2
Ekonomicky neaktivní celkem	3541,8	1317,8	2224,0	3574,0	1335,4	2238,6	32,2	17,6	14,6	100,9
z toho: 15- 64	2152,0	789,2	1362,8	2168,0	798,3	1369,7	16,0	9,1	6,9	100,7
55 - 64 let	721,2	245,3	475,9	732,1	249,5	482,6	10,9	4,2	6,7	101,5
řádní starobní důchodci	1823,5	637,1	1186,4	1830,2	640,3	1189,9	6,7	3,2	3,5	100,6
invalidní důchodci	310,3	162,8	147,5	283,0	145,3	137,7	-27,3	-17,5	-9,8	91,2
připravují se v učilišti	125,4	87,0	38,4	140,1	92,1	48,0	14,7	5,1	9,6	111,7
studují na střední škole	385,7	173,2	212,5	382,0	170,4	211,6	-3,7	-2,8	-0,9	99,0
studují na vysoké škole	256,8	117,7	139,1	265,5	130,1	135,4	8,7	12,4	-3,7	103,4

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

V roce 2006 pokračoval růst počtu obyvatel nad 15 let (o 57,4 tisíc), především ve věkové skupině 30 – 34 let (o 42,4 tisíc), dále ve skupině 60 - 64 let (o 29,7 tisíc), což souvisí se dvěma silnými populačními vlnami - ze 70. let a poválečné, a ve skupině 65+ let (o 20,7 tisíc). Pokles byl zaznamenán především u populace 25 - 29 let (o 30,2 tisíc) a dále ve skupině 45 – 49 let (o 25,3 tisíc).

¹ některé údaje tudíž nemusí odpovídat hodnotám obdobných ukazatelů z jiných statistických zdrojů (např. ČSSZ - důchodci)

Zároveň s růstem počtu obyvatel v produktivním věku **rostl i počet ekonomicky aktivních osob** (jež tvoří zaměstnaní a nezaměstnaní). **Jejich počet** zaznamenal v roce 2006 **nárůst o 25,2 tisíc osob** na **5 199,4 tisíc**. Počet ekonomicky aktivních mužů vzrostl o 18,8 tisíc, počet ekonomicky aktivních žen o 6,4 tisíc. **Nárůst** počtu **EAO** byl stejně jako v roce 2005 provázen **nárůstem** počtu **zaměstnaných**, a to o 64,1 tisíc osob a zároveň **poklesem** počtu **nezaměstnaných** o 38,9 tisíc osob. V mužské složce populace byl vyšší nárůst zaměstnaných, zatímco pokles nezaměstnaných byl výraznější u žen. Podíl žen na nárůstu zaměstnanosti i jejich podíl na poklesu nezaměstnanosti odpovídá jejich zastoupení mezi zaměstnanými a nezaměstnanými.

Počet ekonomicky neaktivních osob, z nichž zejména osoby připravující se na povolání představují potenciální pracovní rezervu, **vzrostl meziročně o 32,2 tisíc na 3 574,0 tisíc osob**. Nárůst se projevil u mužů (o 17,6 tisíc osob) i u žen (o 14,6 tisíc osob). Nárůst byl zaznamenán opět ve skupině příprava na povolání (o 19,7 tisíc osob), kde již delší dobu vzrůstá především kategorie „studentů na vysoké škole“ (v roce 2006 o 8,7 tisíc osob). Nárůst zaznamenala i kategorie „připravují se v učilišti“ (o 14,7 tisíc osob). Naopak kategorie „studují na střední škole“ zaznamenala jako jediná meziroční pokles (o 3,7 tisíc osob).

Míra ekonomické aktivity, tj. počet EA ve věkové kategorii 15 – 64 let k počtu osob ve stejné věkové kategorii **v roce 2006** meziročně **poklesla o 0,1 p.b.** a činila 70,3 %. Míra ekonomické aktivity mužů tradičně převyšuje míru ekonomické aktivity žen. Míru ekonomické aktivity vyšší než 90 % dosahují věkové skupiny 35 - 49 let (z hlediska pohlaví je MEA u mužů vyšší než 90 % ve věku 25 - 54 let, u žen je MEA nad 90 % pouze ve věkové kategorii 40 - 49 let).

V roce 2006 poklesla celková MEA 15+ o 0,1 p.b. na 59,3 %. K nárůstu MEA došlo u obou pohlaví ve vyšších věkových kategoriích. Tento nárůst souvisí s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do důchodu a se změnami v poskytování předčasných starobních důchodů.

K poklesu došlo ve věkových kategoriích 15 - 24 let (v poklesu MEA této skupiny lze spatřovat pozitivní prvek – v důsledku nárůstu počtu osob připravujících se na své budoucí povolání) a 25 - 39 let (což souvisí s nárůstem počtu žen na mateřských dovolených).

Míra ekonomické aktivity podle věku (v %)

tab. č. 2

věkové skupiny	2005			2006		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 64	70,4	78,4	62,4	70,3	78,3	62,3
15 - 24	33,9	38,7	28,8	33,5	37,7	29,2
25 - 39	85,2	95,9	74,1	84,5	95,6	73,0
40 - 54	91,7	93,7	89,8	92,3	94,0	90,5
55 - 64	47,0	62,2	33,1	47,7	62,7	34,0
15+	59,4	68,7	50,6	59,3	68,6	50,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Z hlediska stupně dosaženého vzdělání měly ve sledovaném období tradičně nejvyšší míru ekonomické aktivity osoby s vysokoškolským vzděláním, naopak nejnižší vykazovaly osoby se základním vzděláním.

MEA 15+ meziročně vzrostla pouze v kategorii základní vzdělání a bez vzdělání, v dalších kategoriích podle dosaženého vzdělání došlo k poklesu. Nárůst MEA v této kategorii souvisí s celkovým růstem zaměstnanosti při pomalejším poklesu nezaměstnaných této vzdělanostní kategorie ve srovnání s ostatními kategoriemi.

Míra ekonomické aktivity podle dosaženého vzdělání (v %)

tab. č. 3

dosažené vzdělání	2005			2006		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Základní vzdělání a bez vzdělání	21,3	25,2	19,2	22,1	26,5	19,7
Střední bez maturity	67,8	76,0	56,4	67,2	75,4	56,0
Střední s maturitou	67,2	73,4	62,5	66,2	73,1	61,1
Vysokoškolské	78,4	82,4	73,2	77,2	80,8	72,6

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

V roce 2006 činil průměrný počet zaměstnaných ve všech sférách národního hospodářství 4 828,1 tisíc osob. Ve srovnání s rokem 2005 došlo k absolutnímu **nárůstu zaměstnanosti o 64,1 tisíc osob, v relativním vyjádření o 1,3 %**. Nárůst zaměstnanosti byl ještě vyšší než v roce 2005, kdy zaměstnanost meziročně vzrostla o 1,2 %. V 1. čtvrtletí 2006 vzrostla zaměstnanost meziročně **o 80,7 tisíc osob (1,7 %)**, ve 2. čtvrtletí **o 75,2 tisíc osob (1,6 %)**, ve 3. čtvrtletí **o 42,2 tisíc osob (0,9 %)**, ve 4. čtvrtletí (i díky příznivým povětrnostním podmínkám) růst zrychlil na 1,2 %, tj. **o 58,0 tisíc osob**. Ve vývoji zaměstnanosti se v průběhu roku odrazila snižující se dynamika ekonomického růstu.

Počet zaměstnaných představuje **55,0 % obyvatel** ČR starších 15-ti let (meziroční nárůst o 0,3 p.b.).

Zaměstnanost žen² v roce 2006 vzrostla o 27,6 tisíc a **dosáhla 2 086,1 tisíc**, což znamená, že zaměstnaných je 46,1 % žen starších 15-ti let. **Podíl žen na celkové zaměstnanosti** zůstal na úrovni **43,2 %**.

Z regionálního hlediska byl **nárůst zaměstnanosti** nad deset tisíc osob zaznamenán **ve Středočeském kraji** (15,1 tisíc, osob), **v Praze** (12,0 tisíc osob) a **ve Zlínském kraji** (11,3 tisíc osob). Z porovnání odvětvové zaměstnanosti byl v Praze zaznamenán největší nárůst v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (o 10,8 tisíc) a dále ve zpracovatelském průmyslu (o 8,7 tisíc). Ve Středočeském kraji to bylo v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (o 6,7 tisíc) a ubytování a stravování (o 6,1 tisíc). Ve Zlínském kraji byl nárůst zaměstnanosti především ve zpracovatelském průmyslu (o 9,7 tisíc osob).

Mírný **pokles** zaměstnanosti byl zaznamenán ve třech krajích - v **Libereckém** (o 2,9 tisíc), **Karlovarském** (o 1,3 tisíc osob) a **Plzeňském kraji** (o 1,1 tisíc).

Zaměstnanost a míra zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR

tab. č. 4

	zaměstnanost 15+ (v tis. os.)			míra zaměstnanosti 15 - 64 (v %)		
			rozdíl 06-05			rozdíl 06-05
	2005	2006		2005	2006	
Celkem	4 764,0	4 828,1	64,1	64,8	65,3	0,5
Praha	615,2	627,2	12,0	71,3	71,6	0,4
Středočeský kraj	550,6	565,7	15,1	67,0	67,7	0,7
Jihočeský kraj	300,7	302,8	2,1	67,2	67,2	0,1
Plzeňský kraj	269,8	268,7	-1,1	68,5	67,9	-0,6
Karlovarský kraj	144,3	143,0	-1,3	65,1	64,6	-0,6
Ústecký kraj	357,9	363,1	5,2	60,2	60,7	0,5
Liberecký kraj	201,7	198,8	-2,9	65,2	63,8	-1,4
Královéhradecký kraj	257,0	262,4	5,4	66,0	67,0	1,0
Pardubický kraj	235,3	237,6	2,3	65,7	66,2	0,5
kraj Vysočina	236,7	240,0	3,3	64,5	66,2	1,7
Jihomoravský kraj	513,9	515,7	1,8	63,9	63,4	-0,4
Olomoucký kraj	282,8	292,2	9,5	62,0	63,8	1,7
Zlínský kraj	262,6	273,9	11,3	62,1	64,9	2,7
Moravskoslezský kraj	535,6	536,9	1,3	59,3	59,5	0,3

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Na zasedáních Evropské rady v Lisabonu (rok 2000) a ve Stockholmu (rok 2001) byly stanoveny **konkrétní kvantitativní cíle EU v mírách zaměstnanosti** do roku 2010: celková míra zaměstnanosti (osob 15 - 64 let) alespoň 70 %, míra

² Podrobnější údaje o struktuře zaměstnaných mužů a žen jsou v příloze 2a, 2b a 3c

zaměstnanosti žen (15 - 64) alespoň 60 %, míra zaměstnanosti starších pracovníků (55 - 64 let) alespoň 50 %. Tyto hlavní cíle zachovala i revidovaná Lisabonská strategie (2005).

V České republice v roce 2006 podle údajů ČSÚ **míra zaměstnanosti** obyvatelstva **ve věku 15 - 64 let vzrostla** o 0,5 p.b. **na 65,3 %**. **Míra zaměstnanosti žen meziročně vzrostla** o 0,5 p.b. **na 56,8 %**, míra zaměstnanosti mužů vzrostla o 0,4 p.b. na 73,7 %. **Míra zaměstnanosti starších** (55 – 64 let) činila **45,2 %**, tj. nárůst o 0,6 p.b.

Nárůst celkové míry zaměstnanosti souvisí s absolutním nárůstem zaměstnanosti (příznivý vývoj ekonomiky spolu s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do starobního důchodu). Opačným efektem působí jinak pozitivní růst počtu studujících (zejména) na vysokých školách. Důsledky demografického vývoje již nejsou tak viditelné: míra zaměstnanosti u početných ročníků narozených v polovině sedmdesátých let se stabilizovala; silné poválečné ročníky již začínají z trhu práce postupně odcházet, což se odrazilo ve zpomalení nárůstu míry zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let (v roce 2005 nárůst MZ o 1,9 p.b.).

Míra zaměstnanosti podle věku (v %)

tab. č. 5

věkové skupiny	2005			2006		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 64	64,8	73,3	56,3	65,3	73,7	56,8
15 - 24	27,3	31,2	23,3	27,7	31,5	23,7
25 - 39	78,9	91,1	66,2	79,0	91,1	66,4
40 - 54	85,4	88,4	82,5	86,6	89,5	83,6
55 - 64	44,6	59,4	31,0	45,2	59,5	32,1
15+	54,7	64,3	45,7	55,0	64,6	46,1

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

V míře zaměstnanosti se projevují **velké regionální rozdíly**, které jsou dány především počtem a strukturou pracovních příležitostí v jednotlivých krajích. Míru zaměstnanosti (vypočtenou jako počet zaměstnaných ve věku 15 – 64 **k bydlícím obyvatelům** ve věku 15 - 64 let) vyšší než průměrná míra zaměstnanosti za ČR, mělo v roce 2006 sedm krajů (viz tab. č. 4), nejvyšší byla v Praze (71,6 %), nejnižší MZ byla v Moravskoslezském kraji (59,5 %).

Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti (variační koeficient) regionů NUTS2 se ve sledovaném období snížilo na 5,4 (z 5,6 v roce 2005); na úrovni krajů (NUTS3) se snížilo na 4,6 (z 4,8 v roce 2005).

Počet zaměstnaných kategorie „s pracovními úvazky na dobu neurčitou nebo jako podnikatel“ podobně jako v roce 2005 vzrostl, a to o 57,9 tisíc na **4 472,9 tisíc osob** (do roku 2004 počet zaměstnaných této kategorie klesal). Zároveň v roce 2006 meziročně **vzrostl na 352,4 tisíc i počet osob pracujících na dobu určitou**, včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní, a dalších časově omezených smluv (o 6,9 tisíc, z toho ženy o 5,9 tisíc). Součet zaměstnaných podle druhu úvazku v tabulce č. 6 se liší od celkové zaměstnanosti o nezjištěné případy druhu úvazku).

Počty zaměstnaných ve vybraných skupinách

tab. č. 6

	2005		2006		rozdíl 06 - 05	index 06/05
	tisíc	%	tisíc	%		
Zaměstnaní – celkem	4 764,0	100,0	4 828,1	100,0	64,1	101,3
z toho:						
- mající druhé (další) zaměstnání	114,9	2,5	103,6	2,4	-11,3	90,2
- úvazek na dobu neurčitou nebo jako podnikatel	4 415,0	92,0	4 472,9	92,7	57,9	101,3
- úvazek na dobu určitou	345,5	7,8	352,4	7,3	6,9	102,0
- na plnou pracovní dobu	4 530,1	95,1	4 585,4	95,1	55,3	101,2
- na zkrácenou pracovní dobu	233,2	4,9	242,0	4,9	8,8	103,8

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Počet osob pracujících **na plnou pracovní dobu** ve svém hlavním zaměstnání v roce 2006 **vzrostl** (o 55,3 tisíc) **na 4 585,4 tisíc osob**. Zároveň **vzrostl** i počet osob pracujících **na zkrácenou pracovní dobu** (o 8,8 tisíc) **na 242,0 tisíc osob**, nárůst v této kategorii byl shodný u žen i mužů. Hlavním důvodem zkráceného úvazku u žen je péče o dítě/jinou osobu vyžadující péči (43,4 tisíc), a to především ve věkové kohortě 30 - 34 let (32,1 tisíc). Někteří zaměstnavatelé mění přístup k ženám – matkám, umožňují jim postupný návrat do pracovního procesu po skončení mateřské dovolené. U mužů jsou nejčastějšími důvody zkrácené pracovní doby důvody zdravotní (20,0 tisíc), především ve věku 45 – 59 let (11,8 tisíc).

Ženy stále tvoří téměř tři čtvrtiny (74,5 %) zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu (příloha č. 2b). Nejvíce žen zaměstnaných na zkrácený úvazek je ve věkové kohortě 30 - 44 let a 45 - 59 let (75,2 tisíc, resp. 48,9 tisíc).

Jako **podzaměstnaní** (jimiž jsou podle metodiky ILO všechny osoby, které pracují ve svém hlavním zaměstnání na částečný úvazek nebo méně než 40 hodin týdně, přejí si pracovat vyšší počet hodin než ve stávajících zaměstnáních a jsou schopny vykonávat větší počet hodin) bylo klasifikováno **47,7 tisíc osob**, tj. o 1,1

tisíc více než v roce 2005. K nárůstu došlo jak u mužů (o 0,4 tisíc osob), tak i u žen (o 0,7 tisíc osob).

Významný **vliv na celkový nárůst zaměstnanosti** v roce 2006 měl **nárůst počtu zaměstnanců pracujících za mzdu**, kteří tvořili **nejpočetnější skupinu zaměstnaných**, jejich počet **se meziročně zvýšil o 52,5 tisíc na 4 032,0 tisíc osob**. V této kategorii vzrostl počet mužů (na 2 177,1 tisíc, tj. o 35,7 tisíc osob) i počet žen (na 1 854,9 tisíc, tj. o 16,8 tisíc osob). **Zaměstnanost** v roce 2006 mírně **vzrostla** též ve skupině **podnikatelů (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) celkem na 779,2 tisíc osob** (o 16,0 tisíc osob). Podíl na tomto nárůstu mají především ženy - nárůst na 226,5 tisíc osob (o 12,3 tisíc), kategorie mužů vzrostla na 552,6 tisíc osob (o 3,7 tisíc osob). Nárůst na 195,9 tisíc osob (o 18,8 tisíc) byl zaznamenán v kategorii **podnikatelů se zaměstnanci**, a to u mužů (o 13,6 tisíc) a žen (o 5,2 tisíc). Kategorie podnikatelů bez zaměstnanců celkově mírně poklesla na 550,8 tisíc osob (o 0,3 tisíc), přičemž počet mužů v této kategorii poklesl (o 6,8 tisíc osob), počet žen vzrostl (o 6,5 tisíc). Kategorie pomáhajících rodinných příslušníků poklesla na 32,5 tisíc osob (o 2,5 tisíc), přičemž na poklesu se podíleli muži, počet žen této kategorie mírně vzrostl.

Počty zaměstnaných podle postavení v hlavním zaměstnání

tab. č. 7

	2005		2006		rozdíl 06 - 05	index 06/05
	tisíc	%	tisíc	%		
C e l k e m	4764,0	100,0	4828,1	100,0	64,1	101,3
z toho:						
Zaměstnanci	3979,5	83,5	4032,0	83,5	52,5	101,3
Členové produkčních družstev	21,3	0,4	16,3	0,3	-5,0	76,5
Podnikatelé bez zaměstnanců	551,1	11,6	550,8	11,4	-0,3	100,0
Podnikatelé se zaměstnanci	177,1	3,7	195,9	4,1	18,8	110,6
Pomáhající rodinní příslušníci	35,0	0,7	32,5	0,7	-2,5	92,9

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Podíl zaměstnanců a členů produkčních družstev (kategorie členové produkčních družstev zaznamenala absolutní pokles o 5,0 tisíce osob) **vzrostl** o 0,1 p.b. **na 83,8 %** celkové zaměstnanosti.

Ve sledovaném období došlo po delší době opět **k nárůstu počtu podnikatelů včetně pomáhajících rodinných příslušníků**, též jejich **podíl** na celkové zaměstnanosti **vzrostl - na 16,0 %**. Podíl podnikatelské sféry na celkové

zaměstnanosti v ČR stále převyšuje podíl této sféry na celkové zaměstnanosti v průměru za členské státy EU (viz část Mezinárodní srovnání a příloha č. 25).

Nárůst počtu zaměstnanců (včetně členů produkčních družstev a položky nezjištěno) byl zaznamenán **v 9 krajích, nejvyšší ve Středočeském kraji** o 17,5 tisíc, ve Zlínském kraji o 10,8 tisíc, v Olomouckém kraji o 8,3 tisíc osob. V Libereckém, Karlovarském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji počet zaměstnanců včetně členů produkčních družstev mírně poklesl. **Nárůst počtu podnikatelů (se zaměstnanci i bez zaměstnanců) a pomáhajících rodinných příslušníků** zaznamenalo **10 krajů ČR**, nejvíce v Praze o 7,0 tisíc osob Jihomoravském kraji o 3,6 tisíc osob a Moravskoslezském kraji o 3,1 tisíc. V kraji Vysočina, Středočeském, Plzeňském a Pardubickém tato kategorie zaměstnaných poklesla. Podle postavení v zaměstnání je **nejvyšší podíl zaměstnanců** (včetně členů produkčních družstev) **v Moravskoslezském kraji (87,3 %)**, **nejvyšší podíl podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) **je v Praze (21,6 %)**.

**Přírůstek (úbytek) počtu osob v hlavním zaměstnání
podle postavení v zaměstnání v krajském členění**

tab. č. 8

kraj	zaměstnanci (vč. členů prod. družstev)				podnikatelé (vč. pom. rod. příslušníků)			
	2005	2006	rozdíl 06-05	index 06/05	2005	2006	rozdíl 06-05	index 06/05
Celkem	4 000,8	4 048,3	47,5	101,2	763,2	779,2	16,0	102,1
Praha	486,7	491,8	5,1	101,0	128,4	135,4	7,0	105,5
Středočeský	446,6	464,1	17,5	103,9	104,0	101,6	-2,4	97,7
Jihočeský	255,6	256,5	0,9	100,4	45,1	46,3	1,2	102,7
Plzeňský	227,7	227,7	0,0	100,0	42,1	41,0	-1,1	97,4
Karlovarský	122,8	119,8	-3,0	97,6	21,5	23,2	1,7	107,9
Ústecký	307,2	311,7	4,5	101,5	50,7	51,4	0,7	101,4
Liberecký	169,0	164,9	-4,1	97,6	32,6	33,9	1,3	104,0
Královehradecký	215,4	218,2	2,8	101,3	41,6	44,2	2,6	106,3
Pardubický	203,7	206,6	2,9	101,4	31,6	31,0	-0,6	98,1
Vysočina	202,7	208,8	6,1	103,0	34,0	31,2	-2,8	91,8
Jihomoravský	432,3	430,5	-1,8	99,6	81,6	85,2	3,6	104,4
Olomoucký	242,0	250,3	8,3	103,4	40,8	42,0	1,2	102,9
Zlínský	218,6	229,4	10,8	104,9	44,0	44,6	0,6	101,4
Moravskoslezský	470,5	468,7	-1,8	99,6	65,1	68,2	3,1	104,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo **v druhém (dalším) zaměstnání** v roce 2006 celkem **103,6 tisíc osob**. Četnost této kategorie se opět snížila, a to o 11,3 tisíc osob (počet mužů se snížil o 8,5 tisíc, počet žen o 2,8 tisíc).

Ekonomické postavení osob v druhém zaměstnání je **odlišné** od struktury v hlavním zaměstnání. **Podíl zaměstnanců** včetně členů produkčních družstev na rozdíl od hlavního zaměstnání představoval pouze **38,1 %** (meziročně poklesl o 6,1 tisíc osob). Počet i **podíl podnikatelů** včetně pomáhajících rodinných příslušníků v druhém (dalším) zaměstnání poklesl, přesto je v této kategorii velmi vysoký – 64,1 tisíc osob, podíl činí **61,9 %**.

Výběrová šetření pracovních sil nesledují zaměstnanost podle typu hospodaření. Podle statistiky z výsledků podnikového zjišťování³ **vzrostl** meziročně **počet zaměstnanců ve velkých organizacích** o 47,4 tisíc osob na **3 273,8 tisíc osob**, přičemž nárůst z hlediska typu hospodaření byl zaznamenán především v zahraničních ekonomických subjektech, v komunálních a v soukromých ekonomických subjektech. Nejvyšší pokles byl zaznamenán u mezinárodních, státních a smíšených ekonomických subjektů. Podíl zaměstnanosti ve státních subjektech představuje 14,8 %, v družstevních 2,4 %, v soukromých 34,0 %, v komunálních 15,9 %, v zahraničních 18,3 % a v ostatních ekonomických subjektech 14,6 % celkové zaměstnanosti.

Vstupem České republiky do Evropské unie dne 1. 5. 2004 se změnily podmínky **zaměstnávání cizích státních příslušníků** na území ČR. Na volných pracovních místech, která není možno obsadit občany ČR, EU/EHP a Švýcarska jsou zaměstnávání cizinci z ostatních zemí.

Občané členských států Evropské unie a jejich rodinní příslušníci nejsou z hlediska zákona o zaměstnanosti považováni za cizince a v souladu s tímto zákonem mají stejné právní postavení jako občané České republiky.

Stejné právní postavení jako občané České republiky mají též občané Norska, Lichtenštejnska a Islandu, patřící do EHP, jejich rodinní příslušníci a dále občané Švýcarska a jejich rodinní příslušníci (dále jen EU).

Ostatní cizinci mohou vykonávat práci na území ČR za předpokladu, že obdrželi povolení k zaměstnání a povolení k pobytu, pokud zákon o zaměstnanosti nestanovuje jinak.

K 31. 12. 2006 bylo v ČR **zaměstnáno** (v postavení zaměstnanců) celkem **185,1 tisíc cizích státních příslušníků**. Z tohoto počtu bylo zaměstnáno **na základě platného povolení k zaměstnávání 61,5 tisíc cizinců**, dále 6,8 tisíc cizinců bez

³ *Ekonomické subjekty podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci (v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a všechny organizace nepodnikatelské sféry.*

povinnosti pracovního povolení a **116,8 tisíc občanů EU**. V počtu cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců převládají muži, žen bylo 58,5 tisíc žen (tj. 31,6 %).

Počet cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců se oproti stavu k 31. 12. 2005 **zvýšil o 33,3 tisíc osob**, nárůst žen činil 13,0 tisíc osob (počet občanů EU včetně rodinných příslušníků se zvýšil o 23,0 tisíc, občanů s pracovním povolením o 6,2 tisíc a cizinců bez povinnosti pracovního povolení o 4,1 tisíc).

V roce 2005 a 2006 byla dynamika nárůstu počtu zaměstnaných cizích státních příslušníků vyšší než v roce 2004 (v roce 2004 nárůst o 2,1 %, v roce 2005 o 40,5%, v roce 2006 o 22,2 %), což znamená, že jejich zaměstnávání ovlivnil spíš vývoj ekonomiky než vstup ČR do EU.

Z hlediska státní příslušnosti bylo v ČR k 31. 12. 2006 zaměstnáno nejvíce občanů Slovenské republiky (91,4 tisíc), Ukrajiny (46,2 tisíc) a dále Polska (17,1 tisíc), u nichž došlo i k nejvyššímu meziročnímu nárůstu (občanů Slovenské republiky o 16,1 tisíc, Ukrajiny o 6,1 tisíc a Polska o 4,5 tisíc). Občané států EU tvořili 63,1 % cizích státních příslušníků evidovaných na ÚP (podrobněji viz přílohy č. 3b, 4).

Zaměstnávání cizích státních příslušníků převažuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání byla **nejpočetnější skupina** cizích státních příslušníků zaměstnána v 7. třídě KZAM - **řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři** (28,0 %), dále v 9. třídě - pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (27,0 %) a v 8. třídě - obsluha strojů a zařízení (16,9 %). Nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenán v 9. třídě (o 11,5 tisíc) a 8. třídě (o 6,9 tisíc).

Meziroční nárůst počtu osob ze států EU byl zaznamenán ve všech třídách KZAM, nejvyšší ve 9. třídě (5,9 tisíc) a 8. třídě (o 4,4 tisíc), pouze ve 6. třídě – kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví došlo u občanů EU k poklesu. Podle klasifikace zaměstnání mají ženy nadpoloviční zastoupení v 4. a 5. třídě (nižší administrativní pracovníci, resp. provozní pracovníci ve službách a obchodech), v ostatních třídách je vyšší podíl mužů.

Přírůstek zahraniční zaměstnanosti se projevuje zejména v odvětvích s nejvyšší poptávkou po práci. Podle OKEČ zaměstnavatele bylo nejvíce cizích státních příslušníků zaměstnáno **ve zpracovatelském průmyslu** (34,9 %) a ve stavebnictví (21,8 %). Nejvyšší meziroční nárůst občanů v postavení zaměstnanců byl zaznamenán ve zpracovatelském průmyslu (o 10,7 tisíc, z toho 7,3 tisíc bylo občanů EU), v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu (o 10,3 tisíc, z toho

občané EU o 8,9 tisíc), ve stavebnictví (5,1 tisíc, z toho občané EU 0,7 tisíc) a odvětví obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží (3,3 tisíc, z toho občané 2,8 tisíc). Podle OKEČ zaměstnavatele je výrazně vyšší podíl žen v odvětví činnosti domácností (84,2 %), finanční zprostředkování (77,8 %) a zdravotní a sociální péče (68,3 %).

Nejvíce zaměstnaných cizích státních příslušníků bylo **ve věkové skupině 25 - 39 let** (46,8 %), ve skupině 40 - 54 let (27,2 %) a dále ve skupině 20 - 24 let (18,9 %). Věková struktura žen a mužů je téměř stejná.

V ČR pracují **cizí státní příslušníci** rovněž **jako podnikatelé** na základě živnostenského oprávnění. K 31. 12. 2006 činil jejich počet **65,7 tisíc**, proti stejnému období roku 2005 došlo k poklesu o 1,5 tisíc osob. Vydávání živnostenských oprávnění je v kompetenci MPO.

Zaměstnanost cizích státních příslušníků se stává významným jevem na českém trhu práce. V meziročním porovnání se jejich celkový počet zvýšil o 31,8 tisíc osob, jejich podíl na pracovní síle činil 4,6 % (nárůst o 0,6 p.b).

2. Sektorová a odvětvová struktura zaměstnanosti

Zaměstnanost v roce 2006 **poklesla pouze v primárním sektoru** (o 7,7 tisíc osob). **V tomto sektoru činila absolutně 181,7 tisíc osob.** Nejvyšší absolutní pokles byl zaznamenán v kraji Vysočina (o 3,6 tisíc osob) a Královéhradeckém kraji (o 2,3 tisíc). **Podíl primárního sektoru** na celkové zaměstnanosti **poklesl o 0,2 p.b. na 3,8 %.**

V sekundárním sektoru (průmysl, vč. stavebnictví) **vzrostla meziročně zaměstnanost** o 48,9 tisíc **na 1 929,4 tisíc osob.** **Podíl** tohoto sektoru **vzrostl o 0,4 p.b. na 39,9 %.**

Na celkovém zvýšení zaměstnanosti sekundárního sektoru se podílel průmysl, který **zaznamenal** v roce 2006 **zvýšení** o 71,1 tisíc osob **na celkových 1 493,0 tisíc osob.** **Podíl průmyslu** na celkové zaměstnanosti **se zvýšil na 30,9 %**, tj. o 1,1 p.b.

Hlavními faktory vysokého růstu v průmyslu byly: výrazná zahraniční poptávka zejména po výrobcích automobilového a elektrotechnického průmyslu, růst výroby v nových výrobních a montážních kapacitách, a to zejména v průmyslu dopravních prostředků a elektrotechnickém průmyslu, růst výroby v odvětví výroba a opravy strojů a zařízení, zejména pak pro energetický průmysl, pokračující oživení

v odvětví výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků, stabilní situace v krytí energetických potřeb, zejména pak v elektroenergetice.

Průmyslová produkce se proti roku 2005 zvýšila o 9,7 %. Pozitivním faktem je, že při zvýšeném počtu zaměstnanců vzrostla i produktivita práce (o 9,2 %), a to více než průměrná měsíční mzda (která meziročně stoupla nominálně o 6,0 % na 19 400 Kč a reálně o 3,4 %), což se odrazilo v meziročním poklesu (nominálních) jednotkových mzdových nákladů o 2,9 %⁴.

Růst výroby se projevil **v nárůstu zaměstnanosti** zejména **ve zpracovatelském průmyslu**, v roce 2006 opět **vzrostla, a to o 65,4 tisíc osob** (výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů o 26,0 tisíc osob, výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení) o 9,7 tisíc osob; naopak zaměstnanost poklesla ve výrobě textilií a textilních výrobků (o 4,3 tisíc). Nárůst zaměstnanosti v tomto odvětví byl především v kategorii zaměstnanců (o 57,4 tisíc).

Nárůst zaměstnanosti byl též zaznamenán **v odvětví těžba nerostných surovin**, a to o 5,6 tisíc osob. V odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody došlo k minimálnímu nárůstu zaměstnanosti (o 0,1 tisíc osob).

Z regionálního hlediska byl **největší nárůst** zaměstnanosti **v průmyslu** zaznamenán **ve Zlínském** (o 11,1 tisíc osob) **Olomouckém a Moravskoslezském kraji** (shodně o 10,7 tisíc osob). Pokles zaměstnanosti v průmyslu byl sledován pouze v Plzeňském (o 3,8 tisíc osob) a Jihočeském kraji (o 0,4 tisíc osob).

Sektorová struktura zaměstnanosti

tab. č. 9

	2005		2006		rozdíl 06 – 05	index 06/05
	tisíc	%	tisíc	%		
C e l k e m	4 764,0	100,0	4 828,1	100,0	64,1	101,3
I. sektor	189,4	4,0	181,7	3,8	-7,7	95,9
II. sektor	1880,5	39,4	1929,4	39,9	48,9	102,6
v tom: průmysl	1421,9	29,8	1493,0	30,9	71,1	105,0
stavebnictví	458,5	9,6	436,3	9,0	-22,2	95,2
III. sektor *)	2694,1	56,6	2717,0	56,3	22,9	100,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

*) vč. nezjištěné sektorové příslušnosti

Stavebnictví zaznamenalo ve sledovaném období **pokles** zaměstnanosti **o 22,2 tisíc osob**. Mírný nárůst zaměstnanosti (o 0,4 tisíc) byl zaznamenán v sekci

⁴ z rychlých informací a analýz ČSÚ - Vývoj české ekonomiky v roce 2006, analýzy vývoje stavebnictví, průmyslu, mezd v roce 2006

stavební montážní práce, v ostatních sekcích došlo k poklesu. Zaměstnanost nejvíce poklesla v sekci pozemní a inženýrské stavitelství a v sekci dokončovací stavební činnosti (shodně o 9,1 tisíc osob). Na celkovém poklesu zaměstnanosti ve stavebnictví se podíleli zaměstnanci (o 12,3 tisíc) a podnikatelé bez zaměstnanců (o 10,2 tisíc). V tomto odvětví došlo k nárůstu pouze u podnikatelů se zaměstnanci (o 2,7 tisíc).

Stavební výroba byla v roce 2006 reálně o 6,6 % vyšší než před rokem. Produktivita práce ve stavebnictví vzrostla o 6,3 %. Průměrná mzda se zvýšila nominálně o 7,3 % na 20 304 Kč, reálně vzrostla o 4,7 %. Nominální jednotkové mzdové náklady se na rozdíl od průmyslu v porovnání s rokem 2005 mírně zvýšily o 0,9 %⁵.

Z regionálního hlediska došlo k největšímu poklesu v Praze a Královéhradeckém kraji (shodně o 5,1 tisíc osob), v Libereckém kraji (o 5,0 tisíc osob). **Podíl stavebnictví** na celkové zaměstnanosti **poklesl** o 0,5 p.b. **na 9,0 %**.

V terciárním sektoru (služby) zaměstnanost **vzrostla** o 22,9 tisíc **na 2 717,0 tisíc osob**, (vč. nezjištěno). K nárůstu zaměstnanosti v tomto sektoru dochází dlouhodobě. Vzhledem k výraznějšímu nárůstu zaměstnanosti v sekundárním sektoru se však **podíl terciárního sektoru** na celkové zaměstnanosti v roce 2006 snížil o 0,3 p.b. na **56,3 %**.

K odvětvím terciárního sektoru, ve kterých došlo proti předchozímu roku **k významnému nárůstu zaměstnanosti**, patří **odvětví činnost v oblasti nemovitosti a pronájem, podnikatelská činnost (o 32,9 tisíc osob)**, a to především nárůstem zaměstnanosti ve **skupině ostatní podnikatelské činnosti (o 27,1 tisíc osob)**, z toho se zaměstnanost nejvíce zvedla v pátrací a ochranné činnosti (o 13,2 tisíc osob). Z regionálního hlediska byl v odvětví činnost v oblasti nemovitosti a pronájem, podnikatelská činnost nejvyšší nárůst v Praze (o 10,8 tisíc osob), a to ve skupině právní a účetní činnosti a jejich revize. Nárůst této kategorie se projevil především v nárůstu počtu zaměstnanců (o 18,6 tisíc) a podnikatelů bez zaměstnanců (o 11,0 tisíc).

⁵ Podle výsledků podnikového zjišťování ČSÚ zaměstnanost v odvětví stavebnictví vzrostla. Výsledky z tohoto zdroje a výsledků VŠPS se liší. Důvodem může být též fakt, že v odvětví stavebnictví je zaměstnáno velké procento cizích státních příslušníků. Údaje za cizince jsou ve VŠPS k dispozici pouze v omezené míře, protože se jedná o šetření v domácnostech a nevztahuje se na osoby dlouhodobě bydlící v hromadných ubytovacích zařízeních, mezi nimiž právě cizinci převládají.

Největší **pokles** zaměstnanosti byl sledován **v odvětví vzdělání** (o 9,0 tisíc osob). Nejvyšší pokles v tomto odvětví byl v Praze (o 6,4 tisíc osob).

3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti

Struktura obyvatelstva České republiky ve věkové kohortě 15 - 64 se **vyznačuje vysokým podílem osob se středním vzděláním** (bez maturity a s maturitou) **a nižším podílem osob se základním a vysokoškolským vzděláním**. Struktura zaměstnaných osob v podstatě odpovídá struktuře obyvatelstva, s výjimkou osob se základním vzděláním (bez vzdělání včetně), jejichž zastoupení mezi zaměstnanými je výrazně nižší.

Vzdělanostní struktura obyvatelstva a zaměstnaných

tab. č. 10

	Obyvatelstvo 15 - 64					
	2005	2006	rozdíl 06-05	Index 06/05	2005	2006
	v tisících				v %	
Celkem	7 270,4	7 307,1	36,7		100,5	100,0
z toho:						
základní vč. bez vzděl.	1 225,0	1 199,3	-25,7	97,9	16,8	16,4
střední bez maturity	2 767,7	2 742,5	-25,2	99,1	38,1	37,5
střední s maturitou	2 477,5	2 530,5	53,0	102,1	34,1	34,6
vysokoškolské	799,5	834,6	35,1	104,4	11,0	11,4

	Zaměstnaní 15 - 64					
	2005	2006	rozdíl 06-05	Index 06/05	2005	2006
	v tisících				v %	
Celkem	4 709,9	4 769,4	59,5		101,3	100,0
z toho:						
základní vč. bez vzděl.	266,5	278,2	11,7	104,4	5,7	5,8
střední bez maturity	2 014,8	2 011,2	-3,6	99,8	42,8	42,2
střední s maturitou	1 751,7	1 779,5	27,8	101,6	37,2	37,3
vysokoškolské	676,6	700,2	23,6	103,5	14,4	14,7

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Mezi zaměstnanými ve věku 15 - 64 let byl v roce 2006 zaznamenán pokles pouze v kategorii střední bez maturity. Nejvyšší nárůst byl v kategorii střední s maturitou (o 27,8 tisíc) a vysokoškolské (o 23,6 tisíc). Tyto změny v zaměstnanosti odrážejí spíše změny vzdělanostní struktury obyvatelstva v souvislosti s demografickými změnami, než změny bezprostředně související s vývojem na trhu práce (vyšší vzdělání je charakteristické spíše pro mladší věkové

kategorie; ve starších věkových kategoriích odcházejících z trhu práce je vyšší podíl osob se základním vzděláním, pokud setrvávají mezi zaměstnanými i po dovršení věkové hranice pro odchod do důchodu, jde především o osoby s vyšším vzděláním).

4. Insolvence

S účinností od 1. 7. 2000 je v platnosti zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, podle něhož mají zaměstnanci v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem právo na uspokojení splatných mzdových nároků nevyplacených jim jejich zaměstnavatelem, který je v platební neschopnosti. Tyto splatné mzdové nároky jsou těmto zaměstnancům vypláceny prostřednictvím úřadů práce.

V roce 2006 vyřídily úřady práce ve smyslu tohoto zákona **žádosti 7 548 zaměstnanců ze 449 firem oproti 5 957 vyřízeným žádostem ze 425 firem v roce 2005** (tj. nárůst vyřízených žádostí o 26,7 %, nárůst počtu firem o 5,6 %).

Ze státního rozpočtu se k 31. 12. 2006 vyplatilo žadatelům, jejichž žádosti o uspokojení splatných mzdových nároků nevyplacených jim jejich zaměstnavatelem byly vyřízeny, **183 573 tisíc Kč** oproti 147 509 tisíc Kč v roce 2005. To znamená, že v roce 2006 se ve finančním objemu přiznalo **o 36 064 tisíc Kč** více než v roce 2005 (tj. nárůst o 24,4 %). V roce 2006 **průměrná výše vyplacených mzdových nároků** jednomu žadateli **klesla** proti roku 2005 **o 441 Kč** (tj. o 1,8 %), z 24 762 Kč **na 24 321 Kč**.

Průměrný počet vyřízených žádostí činil **629** za měsíc (v roce 2005 to bylo 496 žádostí za měsíc). **Průměrný objem finančních prostředků** za 1 měsíc činil **15 298 tisíc Kč** (v roce 2005 představoval průměrný objem finančních prostředků za 1 měsíc 12 292 tisíc. Kč).

Nejvíce finančních prostředků bylo v roce 2006 vyplaceno zaměstnancům firem uvedených v následující tabulce.

tab. č. 11

Název firmy	Úřad práce	Vyplacené fin. prostředky (v tis. Kč)	Počet vyřízených žádostí
TCT a.s.	Vsetín	13 245	982
GOLONDRINA a.s.	Praha hl. m.	12 088	264
Tepna a.s.	Náchod	10 144	298
POLYCOTTON	Praha hl. m.	5 032	139
RapoSkle s.r.o.	Šumperk	4 555	178

Z celkového počtu vyřízených žádostí v roce 2006 připadlo nejvíce na tyto úřady práce: Praha hl. m. 1278, Vsetín 1091, Ústí nad Orlicí 326, Náchod 320 a Česká Lípa 313.

Do státního rozpočtu se v roce 2006 vrátilo z prostředků vyplacených v rámci tohoto ukazatele 31,46 mil. Kč. Jedná se o příjmy z titulu §12 - §14 zákona č. 118/2000 Sb., tj. finanční prostředky vyplacené zaměstnancům, ale též např. úroky z prodlení a částky odpovídající srážkám a odvodům, nesprávně přiznané nároky, atd., bez časového rozlišení, kdy tyto závazky vznikly. V roce 2002 se do SR takto vrátilo celkem 7,1 mil. Kč, v roce 2003 13,9 mil. Kč, v roce 2004 24,5 mil. Kč a v roce 2005 26,1 mil. Kč.

III. Nezaměstnanost

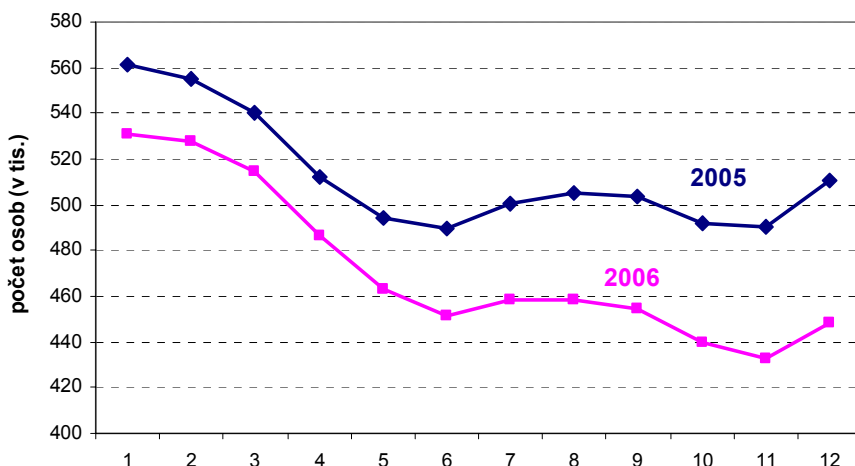
1. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2006

V roce 2006 pokračoval pokles počtu uchazečů v evidenci ÚP (viz graf č. 1). V průběhu roku se stejně jako v předešlých letech projevily na vývoji nezaměstnanosti sezónní faktory. Nejvyšší počet nezaměstnaných byl již tradičně zaznamenán v lednu, a to zejména v důsledku ukončování pracovních poměrů na dobu určitou ke konci roku. Následný pokles počtu nezaměstnaných v období leden až červen souvisí s možností začít realizovat sezónní práce (zejména ve stavebnictví a zemědělství) a najímat další pracovníky. Mírný nárůst počtu nezaměstnaných byl zaznamenán v letních měsících a již tradičně v prosinci, kdy ovšem nedošlo k tak vysokému nárůstu jako v roce 2005.

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání tak meziročně poklesl z 514,3 tisíc v roce 2005 na 474,8 tisíc nezaměstnaných v roce 2006, tj. o 39,5 tisíce.

graf č. 1

Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání
v letech 2005 a 2006

Počet uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2006 činil 448,5 tisíc, tj. o 61,9 tisíc (o 12,1 %) méně než před rokem (510,4 tisíc).

Tendence ve vývoji počtu **dosažitelných** uchazečů byla podobná jako u uchazečů celkem, pokles počtu dosažitelných uchazečů byl navíc v roce 2006 rychlejší než v předchozím roce. **V průměru** bylo v roce 2006 evidováno **444,7 tisíc dosažitelných**, což je o 38,6 tisíc méně než ve stejném období minulého roku. Tento

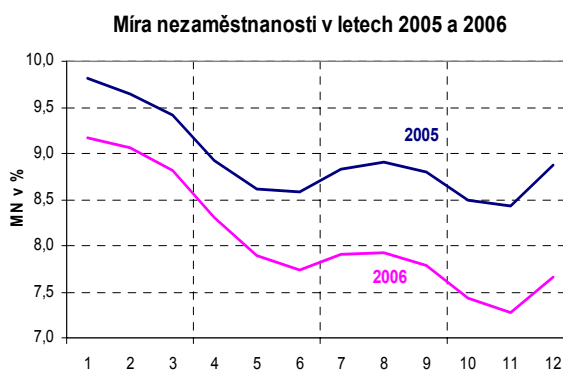
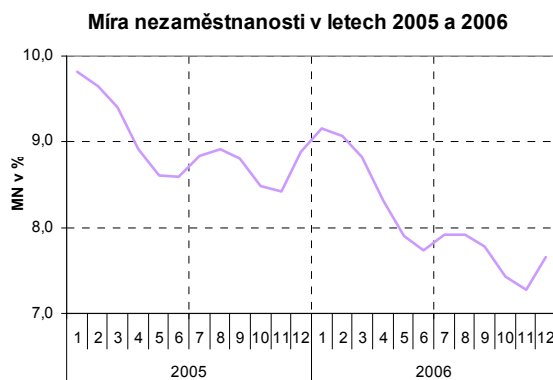
pokles byl mimo jiné ovlivněn i nárůstem počtu uchazečů zařazených do rekvalifikací (jež se mezi dosažitelné uchazeče nezapočítávají – viz metodické poznámky).

Průměrný podíl dosažitelných na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání meziročně poklesl, a to z 94,0 % na **93,7 %** v roce 2006.

Rovněž relativní ukazatel - **míra nezaměstnanosti (MN)** - byla po celé sledované období meziročně nižší (viz graf č. 2 a 3). Meziroční rozdíly se v průběhu roku postupně prohlubovaly, největší meziroční pokles MN byl zaznamenán v prosinci 2006. K **31. 12. 2006** byla vykázána míra nezaměstnanosti **7,7 %**, což je o 1,2 p. b. méně než před rokem (8,9 % k 31. 12. 2005). **Průměrná míra nezaměstnanosti v roce 2006** činila **8,1 %** byla tedy podstatně nižší než v roce 2005 (9,0 %).

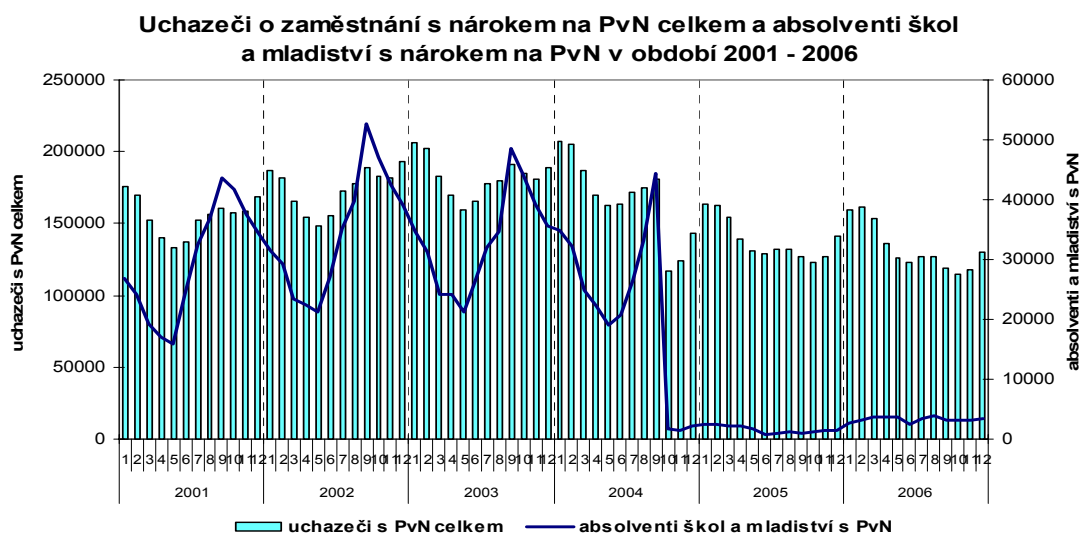
graf č. 2

graf č. 3

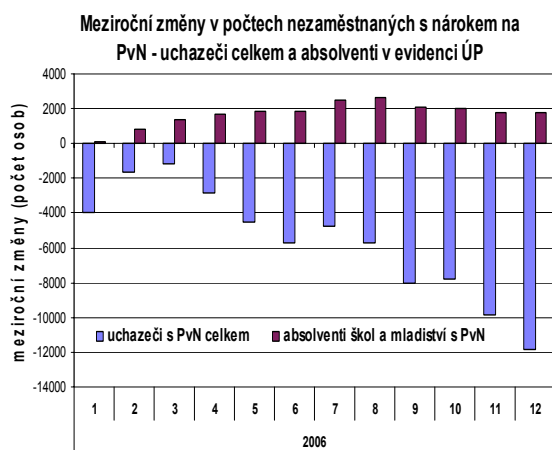
Počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu v nezaměstnanosti (PvN), po mírném (obvyklém) nárůstu v lednu a únoru, postupně klesal. Mírný nárůst byl zaznamenán jen v letních měsících a ke konci roku.

graf č. 4

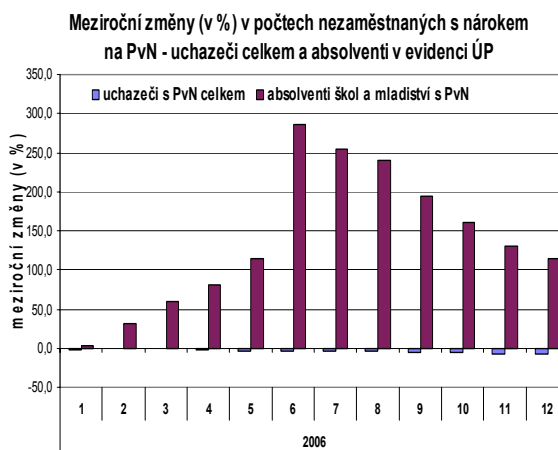

V jednotlivých měsících roku 2006 bylo zaznamenáno nepatrně méně evidovaných s nárokem na Pvn než ve stejném období minulého roku, ale relativní podíl byl vyšší. Naopak u **absolventů škol a mladistvých s nárokem na podporu v nezaměstnanosti** došlo v souvislosti se zmírněním podmínek pro nárok na Pvn⁶ od 1. 1. 2006 k nevýraznému meziročnímu nárůstu:

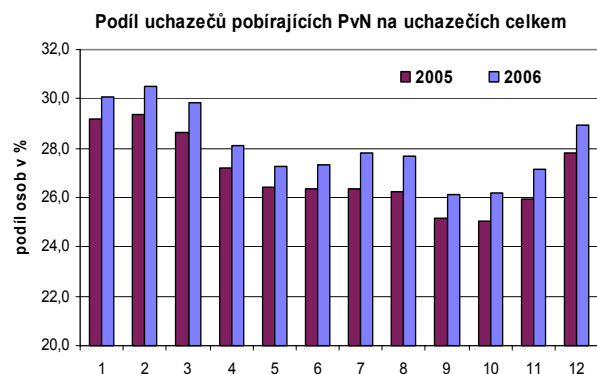
graf č. 5

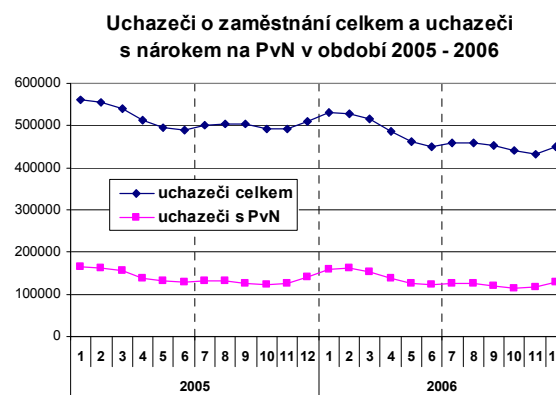
graf č. 6

graf č. 7

graf č. 8

V roce 2006 činil průměrný podíl uchazečů pobírajících Pvn 28,1 %, což znamená nárůst oproti roku 2005, kdy tento podíl činil 27,0 %. Nárůst tohoto podílu lze vysvětlit výrazným poklesem celkového počtu uchazečů a naopak nepatrným poklesem uchazečů s nárokem na Pvn v roce 2006 (počty nově hlášených do evidence ÚP jsou stále vysoké – viz část Toky nezaměstnanosti).

⁶ Nezaměstnaní absolventi škol a mladiství patřili dříve do kategorie, jimž náleželo Pvn vzhledem k tomu, že se jim doba studia (přípravy pro povolání) započítávala jako náhradní doba zaměstnání. Nový zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, účinný od 1. 10. 2004, zpřísnil podmínky pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti u absolventů škol **nezahrnutím doby studia do náhradní doby zaměstnání**. Novela zákona platná **od 1.1.2006** znovu zahrnuje do náhradní doby zaměstnání soustavou přípravu na budoucí povolání a umožňuje absolventům započítat jako náhradní dobu zaměstnání **maximálně 6 měsíců doby studia**, absolventi tedy budou muset odpracovat „jen“ 6 měsíců v posledních 3 letech.

Uchazeči o zaměstnání, volná místa a míra registrované nezaměstnanosti

tab. č. 12

	31.12. 2005	31.3. 2006	30.6. 2006	30.9. 2006	31.12. 2006	rok 2006 průměr
Uchazeči o zaměstnání (v tis.)	510,4	514,8	451,1	454,2	448,5	474,8
z toho - ženy	265,6	260,5	243,7	249,0	238,7	251,6
- muži	244,8	254,3	207,4	205,2	209,8	223,2
- ženy (v %)	52,0	50,6	54,0	54,8	53,2	53,0
- muži (v %)	48,0	49,4	46,0	45,2	46,8	47,0
- dosažitelní	481,1	480,0	422,9	427,3	421,3	444,7
- ženy	248,3	240,2	227,1	232,7	222,1	233,8
- muži	232,8	239,8	195,8	194,6	199,2	211,0
Pobírající PvN (v tis.)	141,8	153,6	123,2	118,6	129,9	133,5
z toho – ženy	71,0	71,7	66,8	66,2	66,2	68,9
- muži	70,8	81,9	56,4	52,4	63,7	64,5
Pobírající PvN na celkovém počtu uchazečů (v %)	27,8	29,8	27,3	26,1	29,0	28,1
- ženy (v %)	26,7	27,5	27,4	26,6	27,7	27,4
- muži (v %)	28,9	32,2	27,2	25,5	30,4	28,9
Průměrná výše Pvn (v Kč)	4294	4312	4475	4602	4618	4491
z toho – ženy	3849	3877	3959	4086	4132	4011
- muži	4740	4693	5087	5253	5123	5004
Volná pracovní místa (v tis.)	52,2	70,5	85,9	97,5	93,4	82,5
Počet uchazečů na 1 VPM	9,8	7,3	5,2	4,7	4,8	5,8
Míra nezaměstnanosti (v %)	8,9	8,8	7,7	7,8	7,7	8,1
z toho – ženy	10,5	10,2	9,6	9,8	9,3	9,8
- muži	7,6	7,8	6,3	6,3	6,4	6,8

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

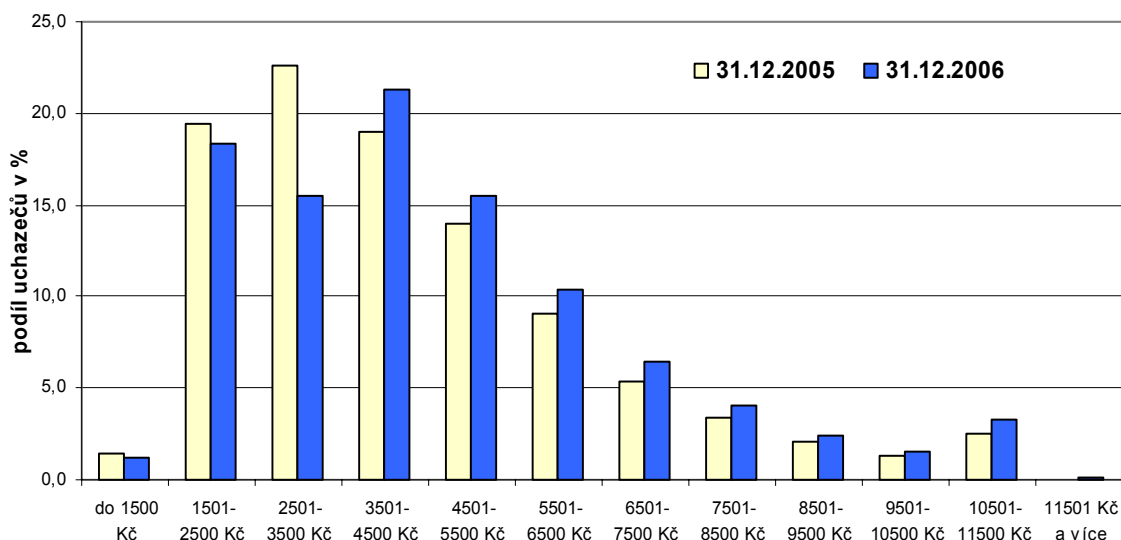
Průměrná výše Pvn v roce 2006 mírně meziročně vzrostla, v tomto období činila **4 491 Kč**, což je oproti průměrné výši podpory v nezaměstnanosti v roce 2005 (4 215 Kč) o 276 Kč více.

Nárůst průměrné výše Pvn v roce 2006 ovlivnilo zvýšení životního minima (ŽM) a také vývoj mezd, tj. vyšší rozhodující příjmy osob přicházejících do evidence ÚP (včetně minimální mzdy)⁷.

V důsledku zvýšení ŽM vzrostla výše Pvn osob bez prokazatelných příjmů (výše jejich Pvn se odvozuje od částky ŽM jednotlivého občana staršího 26 let) a také horní hranice Pvn (je omezena 2,5-násobkem tohoto ŽM, tj. 11 050 Kč, a v případě, že se jedná o uchazeče zařazeného do rekvalifikace, 2,8-násobkem tohoto ŽM, tj. 12 376 Kč).

⁷ Od 1.1.2006 došlo ke zvýšení životního minima jednotlivce ze 4300 na 4420 Kč a minimální mzdy (MM) ze 7185 Kč na 7570 Kč, od 1.7.2006 se MM zvýšila na 7 955 Kč .

Podíly uchazečů o zaměstnání podle výše podpory v nezaměstnanosti

Rozdělení uchazečů podle výše podpory v nezaměstnanosti

tab.č.13

	k 31. 12. 2005		k 31. 12. 2006		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči s PvN	141,8	100,0	129,9	100,0	-11,9	-8,4
z toho:						
do 1500 Kč	2,0	1,4	1,5	1,2	-0,5	-25,0
1501 - 2500 Kč	27,5	19,4	23,9	18,4	-3,6	-13,1
2501 - 3500 Kč	32,1	22,6	20,2	15,6	-11,9	-37,1
3501 - 4500 Kč	26,9	19,0	27,7	21,3	0,8	3,0
4501 - 5500 Kč	19,8	14,0	20,1	15,5	0,3	1,5
5501 - 6500 Kč	12,8	9,0	13,4	10,3	0,6	4,7
6501 - 7500 Kč	7,5	5,3	8,3	6,4	0,8	10,7
7501 - 8500 Kč	4,8	3,4	5,2	4,0	0,4	8,3
8501 - 9500 Kč	2,9	2,0	3,1	2,4	0,2	6,9
9501 - 10500 Kč	1,8	1,3	1,9	1,5	0,1	5,6
10501 - 11500 Kč	3,6	2,5	4,3	3,3	0,7	19,4
11501 Kč a více	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Zatímco k 31. 12. 2005 pobíralo PvN na úrovni obou horních hranic 3 300 uchazečů o zaměstnání (z toho 938 žen, tj. 28,4 %), k 31. 12. 2006 to bylo 3 572 uchazečů (z toho 1 002 žen, tj. 28,1 %), kteří ale představují pouze 2,8 % všech uchazečů pobírajících PvN, což je mírný nárůst oproti prosinci 2005 (2,3 %).

Průměrná výše Pvn je u žen výrazně nižší (4 011 Kč) než u mužů (5 004 Kč), což je dáno především rozdíly v příjmech mezi muži a ženami.

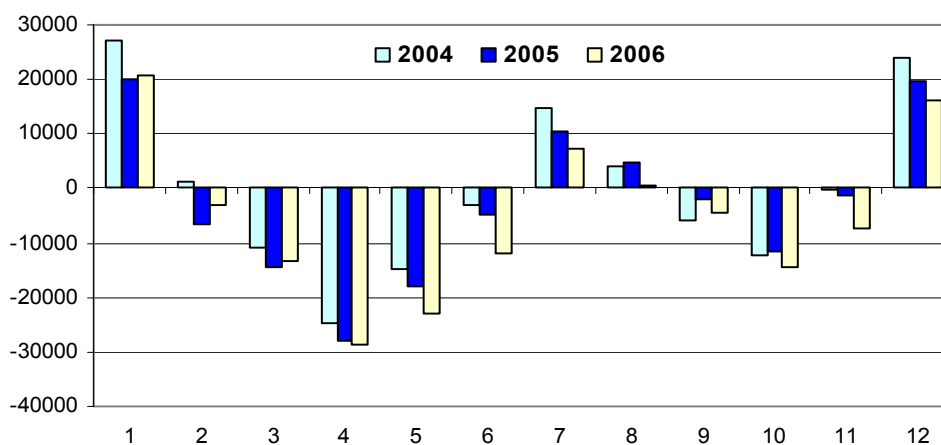
Podprůměrnou podporu v nezaměstnanosti pobíralo k 31. 12. 2006 cca 56,2 % uchazečů o zaměstnání, což je méně než před rokem, kdy tento podíl činil cca 58,5 %.

2. Toky nezaměstnanosti

Vývoj počtu **nově hlášených a vyřazených⁸ z evidence**, a tím i přírůstků a úbytků uchazečů v evidenci ÚP, má sezónní charakter (viz graf č. 10). Z grafu je patrné, že **v 1. čtvrtletí 2006** byl zaznamenán meziročně vyšší příliv (v lednu) a nižší úbytek (v únoru a březnu) uchazečů o zaměstnání, což se projevilo na pomalejším poklesu nezaměstnanosti. Ve **2. čtvrtletí 2006** se úbytky uchazečů o zaměstnání zrychlily, v **červenci a srpnu** byl zaznamenán meziročně nižší „čistý přírůstek“ uchazečů do evidence, v **období září – listopad** nastala obdobná situace jako ve 2. čtvrtletí, kdy se „čisté“ úbytky uchazečů z evidence meziročně zvýšily, v **prosinci** byl opět vykázán „čistý“ přírůstek do evidence, ovšem nižší než ve stejném období minulého roku.

graf č. 10

Rozdíl mezi nově hlášenými a vyřazenými uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP v letech 2004 - 2006

Celkem za rok 2006 bylo méně nově hlášených uchazečů oproti roku 2005, zejména mužů (viz tab. č. 14), a více vyřazených uchazečů celkem - pouze díky

⁸ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rozlišuje v § 29 ukončení evidence. V tomto materiálu jsou pod pojmem **vyřazení z evidence** myšleny obě formy odchodu z evidence (vyřazení z evidence a ukončení evidence).

meziročnímu nárůstu vyřazených žen, mužů vyřazených z evidence naopak ubylo. Mírně rostoucí **podíl žen** na celkovém počtu uchazečů lze vysvětlit delší evidencí žen na ÚP ve srovnání s délkou nezaměstnanosti mužů (viz „Ženy v evidenci“).

Toky evidované nezaměstnanosti (v tis. osob)

tab. č.14

	rok 2005	rok 2006	I. pololetí 2006			II. pololetí 2006		
			Celkem	I.Q	II.Q	Celkem	III.Q	IV.Q
nově evidovaní	638,2	610,7	296,7	166,8	129,8	314,1	165,9	148,1
z toho ženy	297,5	289,1	136,3	72,8	63,6	152,7	86,5	66,3
muži	340,7	321,7	160,3	94,1	66,3	161,3	79,4	81,9
vyřazení celkem	669,5	672,6	356,0	162,5	193,5	316,6	162,9	153,8
z toho:								
umístění ÚP	103,4	106,8	57,5	24,1	33,4	49,3	24,4	24,9
umístění jinak	347,5	323,1	178,7	82,0	96,7	144,4	73,8	70,5
vyřazení pro nespolutraci	83,5	87,0	41,2	18,3	22,9	45,8	22,0	23,8
vyřazení - ženy	308,1	316,0	158,3	77,9	80,4	157,7	81,2	76,5
z toho:								
umístěné ÚP	48,6	51,1	25,8	11,6	14,2	25,3	12,3	13,0
umístěné jinak	162,0	154,7	79,2	39,5	39,6	75,5	38,7	36,9
vyřazené pro nespolutraci	24,0	26,3	12,2	5,6	6,6	14,1	6,8	7,3
vyřazení - muži	361,4	356,6	197,7	84,6	113,1	158,9	81,7	77,3
z toho:								
umístění ÚP	54,8	55,6	31,7	12,5	19,2	24,0	12,0	11,9
umístění jinak	185,5	168,4	99,5	42,5	57,0	68,8	35,2	33,6
vyřazení pro nespolutraci	59,5	60,7	29,0	12,7	16,4	31,7	15,3	16,4

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Umístěných do zaměstnání celkem (umístění ÚP a umístění jinak) v rámci kategorie vyřazených bylo **meziročně o 21,0 tisíc méně**, počet umístěných ÚP byl ovšem meziročně vyšší (o 3 387). Podíl zaměstnaných na celkovém počtu vyřazených činil 63,9 %, což je méně než v roce 2005 (67,3 %).

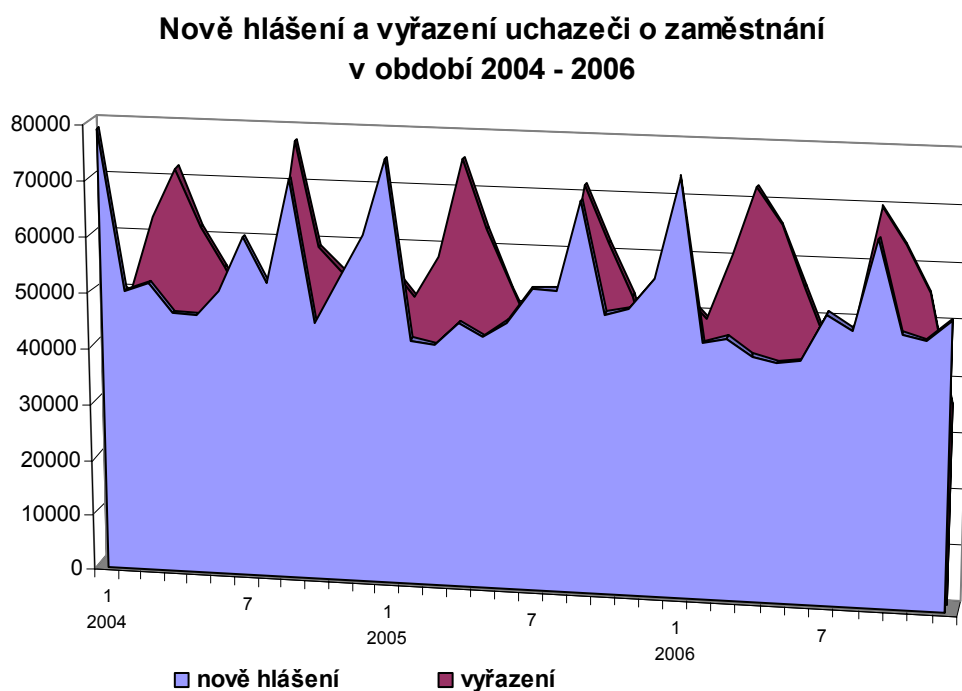
Počet **vyřazených uchazečů, kteří nespolutracují s úřadem práce nebo mají součinnost** (§30, odst.2 zákona o zaměstnanosti), **mírně vzrostl** (o 3,5 tisíce oproti roku 2005). Jejich podíl na celkovém počtu vyřazených mírně vzrostl z 12,5 % v roce 2005 na 12,9 % v roce 2006.

Na nárůstu počtu vyřazených mají podíl zejména **vyřazení „ostatní“** (tj. uchazeči vykonávající nelegální práci, ve vazbě po dobu delší než 6 měsíců nebo nastoupili výkon trestu odnětí svobody, stali se plně invalidními podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, písemně požádali

o ukončení evidence na ÚP, změnili trvalé bydliště, dále přirozený úbytek, apod.). Počet takto vyřazených v roce 2006 oproti stejnému období minulého roku **vzrostl o 20,7 tisíce**.

Vývoj počtu nově hlášených a vyřazených uchazečů o zaměstnání z evidence ÚP zobrazuje následující graf.

Graf č. 11

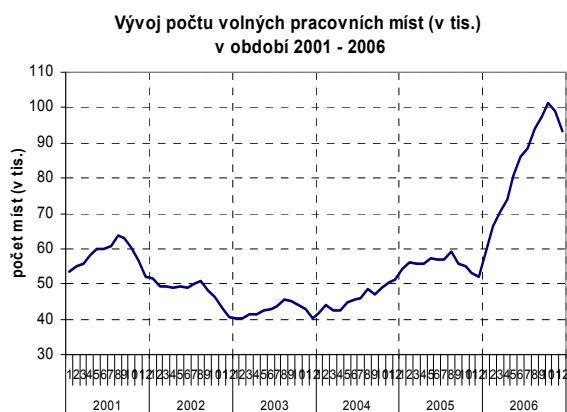

Počet **volných pracovních míst (VPM)** hlášených na úřadech práce byl v jednotlivých měsících roku 2006 vyšší než v roce 2005, oproti stejnému období minulého roku navíc docházelo k plynulému nárůstu hlášených volných míst, až ke konci roku se jejich počet snížil (viz graf č. 13). Ke konci **října 2006** bylo vykázáno **101,1 tisíc** volných pracovních míst, což je **nejvíce od roku 1996**.

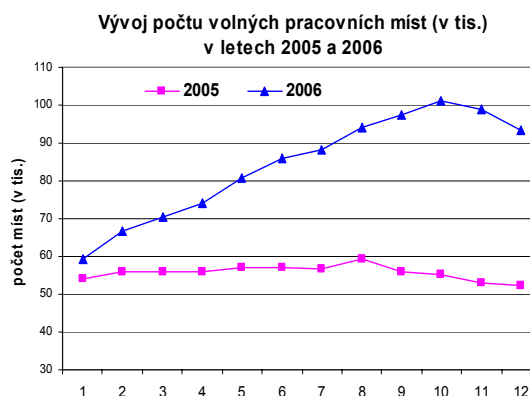
Průměrný měsíční stav volných míst hlášených na ÚP v roce 2006 činil **82,5 tisíc**, což je o 26,8 tisíc více než ve stejném období minulého roku (55,7 tisíc).

Na **vytváření nových pracovních míst** se podílejí zejména **průmyslové podniky** (nejvíce se dařilo odvětví výroby dopravních prostředků, především osobních aut), roste výroba v nově otevřených továrnách, jejichž produkce je zaměřena převážně na vývoz. Roste i jejich konkurenceschopnost na zahraničních trzích, a tak vznikají nová dlouhodobá pracovní místa.

graf č. 12

graf č. 13

Dalším z faktorů zvyšující se nabídky volných míst na ÚP je i to, že zaměstnavatelé lépe plní oznamovací povinnost uloženou zákonem zaměstnanosti. Úpravou zákona o zaměstnanosti **od 1. 1. 2006** se nově **zaměstnavatel dopouští přestupku** (§139 odst. 2d) **nebo správního deliktu** (§140 odst. 2d), **pokud neplní oznamovací povinnosti** podle zákona o zaměstnanosti, tj. mimo jiné i povinnost do 10 kalendářních dnů nahlásit na ÚP volná pracovní místa. Rovněž přibývá zaměstnavatelů, kteří si volná místa sami zadávají a udržují na **portále MPSV**.

Tyto faktory se projeví i na údajích vypovídajících o **intenzitě tvorby a obsazování volných míst**. **V průběhu roku 2006** zaměstnavatelé nahlásili na ÚP **348,7 tisíc volných nových nebo uvolněných míst** (za rok 2005 jich bylo takto nahlášeno celkem 243,5 tisíc), naopak z nahlášených míst bylo **obsazeno nebo zrušeno** (zaměstnavatelé je mezitím obsadili) uchazeči o zaměstnání **307,5 tisíc**.

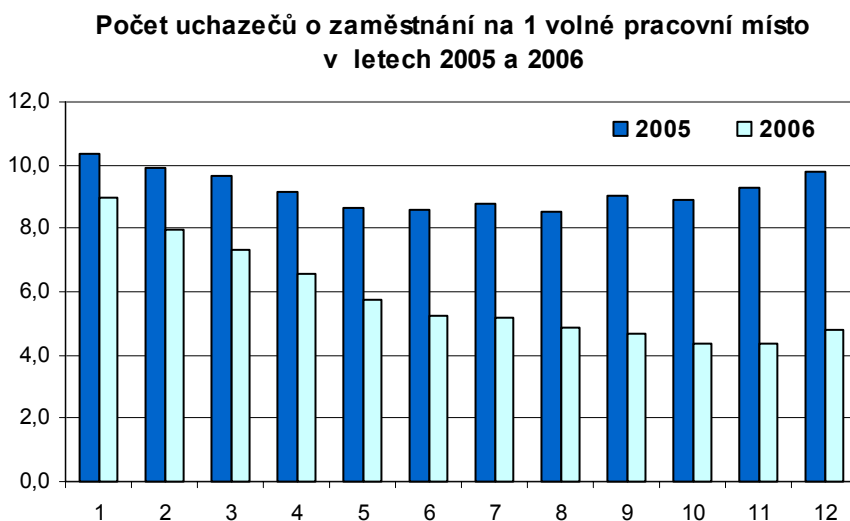
Nahlášených **nových nebo uvolněných míst** bylo tedy **podstatně více** (o 41,3 tisíc míst) **než míst obsazených nebo zrušených**, což se projevilo v pozitivní tendenci ve vývoji počtu volných míst v jednotlivých měsících roku 2006.

Navíc **meziroční nárůst byl podstatně vyšší u nových nebo uvolněných míst, jejichž počet v roce 2006** byl o 105,3 tis. vyšší (tj. o 43,2 % více) než v roce 2005. Meziroční nárůst **obsazených nebo zrušených** míst činil 63,4 tisíc (tj. nárůst o 26,0 %).

Díky nárůstu volných pracovních míst a úbytku uchazečů o zaměstnání se v průběhu roku 2006 **zmírnil nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce**. Počet **uchazečů o zaměstnání** připadajících **na 1 volné pracovní místo** (viz graf č. 14) se v roce 2006 plynule snižoval, a to z 8,9 v lednu na 4,3 v říjnu, v listopadu a prosinci došlo k mírnému nárůstu na 4,4, resp. 4,8. **Průměrná hodnota** tohoto

ukazatele v roce 2006 činila **5,8**, což je o 3,4 uchazeče na 1 VPM méně než ve stejném období minulého roku (průměr za rok 2005 - 9,2 uchazeče na 1 VPM).

graf č. 14

Ve **struktuře volných míst** i nadále výrazně převažovala místa určená pro dělnické profese, především pro řemeslníky a kvalifikované výrobce, zpracovatele, opraváře – 53,8 % (zedníci, svářeči, nástrojáři, kovodělníci, seřizovači a obsluha obráběcích strojů, švadleny, tesaři), pomocné a nekvalifikované dělníky - 15,3 % (pomocní dělníci na stavbách, pomocní montážní pracovníci, pomocníci a uklízeči v kancelářích a hotelech) a provozní pracovníky ve službách a obchodě - 8,7 % (prodavači v obchodech, kuchaři, číšníci a servírky, pracovníci ostrahy). Ostatní místa byla určena pro administrativní, technické, zdravotnické, pedagogické pracovníky a pracovníky ve vědě a výzkumu vyžadující maturitu nebo vysokoškolské vzdělání – celkem 22,2 % (nejvíce pro obchodní zástupce, obchodní, odbytové a přepravní agenty, pracovníky v oblasti účetnictví, strojírenské a stavebné techniky, programátory, operátory a obsluhu výpočetní techniky a další odborníky zabývající se výpočetní technikou, projektanti a konstruktéři strojních zařízení, staveb a areálů, elektrotechnických zařízení, stavební inženýry, operátory průmyslových robotů, NC-strojů, lékaři, ošetřovatelé, všeobecné zdravotní sestry).

3. Struktura uchazečů o zaměstnání

Z hlediska zaměstnatelnosti jsou **ohroženými skupinami na trhu práce** občané s různými handicapami nebo i s jejich kumulací, především občané s nízkou

kvalifikací nebo bez kvalifikace, osoby se zdravotním postižením, ženy s malými dětmi, starší osoby, mladí lidé, dlouhodobě nezaměstnaní.

V případě **kumulace handicapů** jsou to např. mladiství s nízkou úrovní kvalifikace, osoby se zdravotním postižením s nízkou kvalifikací nebo s kvalifikací již neupotřebitelnou. Tyto skupiny jsou při současné poptávce po pracovní síle prakticky nezaměstnatelné.

Navíc **relace pracovních příjmů a sociálních příjmů** (sociálních dávek), v případě kategorie lidí s nízkou kvalifikací (a tudíž s potenciálně nižším pracovním příjmem), **není motivační**. Tento fakt se ještě stupňuje v případě **dojížděky za prací** (výdaje na dopravu, ztráta času).

Možnosti řešení těchto problémů jsou obsahem **Národního programu reforem na léta 2005 - 2008**. K základním cílům patří zlepšit stimulační účinek přímých daní a dávek s cílem omezit nezaměstnanost a zvýšit pracovní motivaci nízkopříjmových skupin, zvýšit územní mobilitu, atd.

Pozitivní dopad na vývoj nezaměstnanosti by měly mít také nové zákony o pomoci v hmotné nouzi a o životním a existenčním minimu, jako i novela zákona o státní sociální podpoře.

Uchazeči o zaměstnání se zdravotním postižením

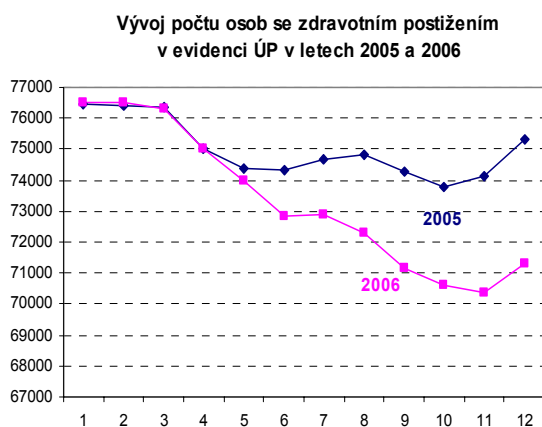
V roce 2006 uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením v evidenci ÚP postupně ubývalo. Od března 2006 je navíc patrná pozitivní skutečnost - v tomto období byl zaznamenán jejich meziroční pokles (viz graf č.15), nejvýrazněji jich v evidenci meziročně ubylo **v prosinci 2006**, kdy bylo evidováno **71,3 tisíc uchazečů se ZP**, což bylo o 4,0 tisíce méně než ve stejném období minulého roku. **V průměru bylo v roce 2006** vykázáno na ÚP **73,5 tisíc** uchazečů se ZP, nepatrně méně než v roce 2005, kdy jejich průměrný počet v evidenci činil 75,0 tisíc.

Ovšem **podíl uchazečů se zdravotním postižením** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání nadále **rostl** (viz graf č.16), v roce 2006 činil průměrný podíl uchazečů se ZP v evidenci **15,5 %**, ve stejném období minulého roku to bylo 14,6 %.

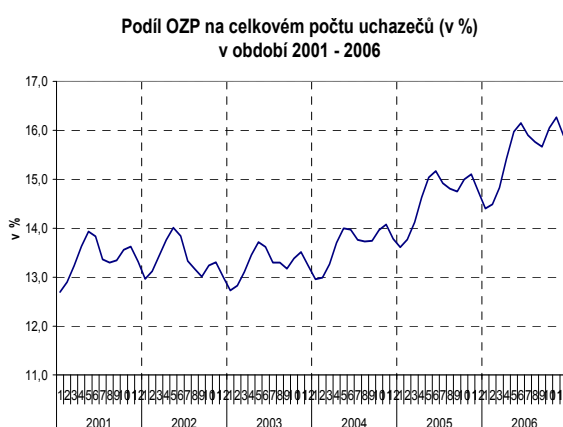
Počet **volných míst pro osoby se zdravotním postižením** v roce 2006 plynule narůstal, po celé sledované období byl meziročně vyšší (v průměru jich bylo evidováno meziročně o 1 109 více), což souvisí s prudkým nárůstem celkového počtu volných pracovních míst v roce 2006. V důsledku tohoto vývoje se mírně meziročně zvýšil podíl míst pro OZP, ovšem volná místa pro OZP představovala

v průměru pouze 3,1 % všech hlášených míst (v roce 2005 tento podíl činil v průměru 2,6 %).

graf č. 15

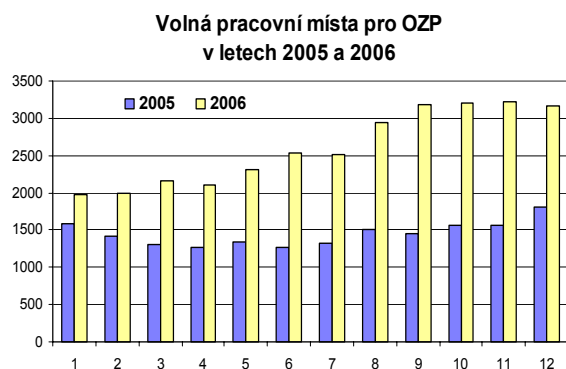

graf č. 16

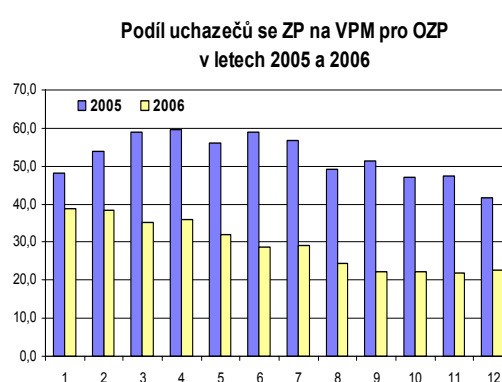

V roce 2006 připadalo průměrně **28,8 uchazečů - OZP na jedno volné pracovní místo** určené pro tuto skupinu uchazečů, což je podstatně méně než před rokem, kdy tento ukazatel činil 52,0. V porovnání s podílem celkového počtu uchazečů k celkovému počtu VPM je však 5-násobný.

graf č. 17

graf č. 18

Problémy s umístěním uchazečů – OZP ovšem i přes zlepšující se situaci na trhu práce nadále přetrvávají.

Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Poklesem nezaměstnanosti se snížily absolutní počty uchazečů ve všech věkových skupinách.

Nejméně meziročně ubylo uchazečů ve věku do 18 let a nad 50 let, naopak **nejvyšší úbytek byl zaznamenán u mladých do 25 let.**

Počet uchazečů nad 50 let meziročně **poklesl** o 6,8 tisíc, jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů se ovšem meziročně **zvýšil**, k **31. 12. 2006** nezaměstnaní starší 50 let **tvořili více jak čtvrtinu uchazečů o zaměstnání**. Z podrobnějšího rozboru je zřejmé, že nárůst je způsoben výrazným nárůstem počtu žen ve věku 55 – 59 let a mužů ve věku 60 – 64 let. Důvodem nezaměstnanosti těchto věkových skupin je zejména ztráta zaměstnání v období, kdy ještě nesplňují podmínky pro přiznání starobního důchodu, ale většina zaměstnavatelů již o ně nemá zájem z důvodů nízké přizpůsobivosti změnám na trhu práce, starším osobám jsou vytýkány zastaralé znalosti a dovednosti, neochota k dalšímu vzdělávání, menší schopnost přizpůsobovat se změnám, chybějící dovednosti v používání nových technologií a nižší jazyková vybavenost. Početnost této věkové kategorie uchazečů souvisí též s každoročně se prodlužující věkovou hranicí pro odchod do starobního důchodu.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

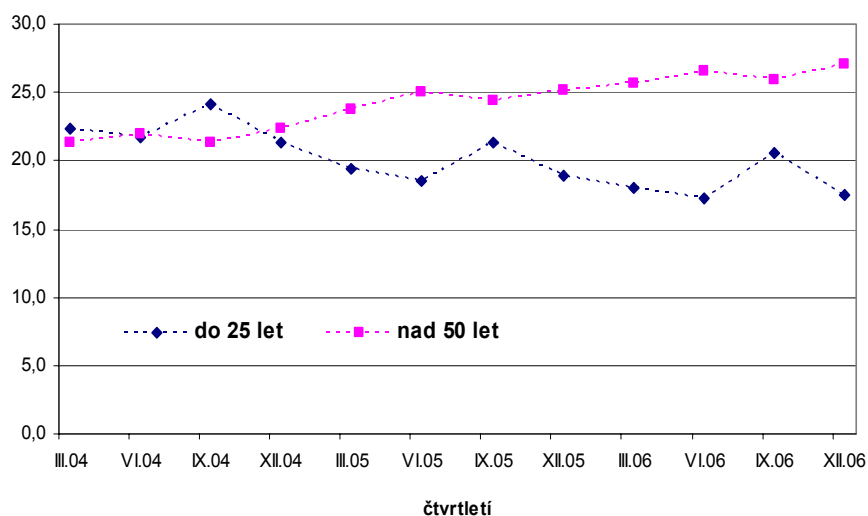
tab. č. 15

	k 31. 12. 2005		k 31. 12. 2006		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Věková struktura	510,4	100,0	448,5	100,0	-61,9	-12,1
do 24 let	96,5	18,9	78,5	17,5	-18,0	-18,7
<i>z toho mladiství (do 18 let)</i>	5,4	1,1	5,2	1,2	-0,2	-3,7
25 - 29 let	62,3	12,2	51,9	11,6	-10,4	-16,7
30 - 39 let	115,2	22,6	102,3	22,8	-12,9	-11,2
40 - 49 let	108,0	21,2	94,1	21,0	-13,9	-12,9
nad 50 let	128,4	25,2	121,6	27,1	-6,8	-5,3

Pozn.: drobné odchytky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Počet i podíl uchazečů ve věku **do 25 let** se meziročně snížil. Pokles počtu mladých je částečně důsledkem demografického vývoje (na trh práce vstupují slabší populační ročníky). Souvisí také s lepšími podmínkami pro uplatnění mladých lidí na trhu práce v důsledku postupného zlepšování ekonomické situace v ČR a lepší adaptabilitou mladých lidí na měnící se podmínky. Nemalou úlohu měl také zvyšující se podíl věkově starších odcházejících do důchodu nebo do evidence úřadu práce. Tím se zvýšila nabídka VPM a současně i absorpční kapacita trhu práce.

**Podíl uchazečů o zaměstnání do 25 let a nad 50 let věku
na celkovém počtu uchazečů (v %)**

Specifické míry nezaměstnanosti podle věku jsou obsaženy v příloze č. 6. Nejvyšší specifická míra nezaměstnanosti z hlediska věkové struktury byla již tradičně zaznamenána ve věkové skupině **do 25 let**, k **31.12. 2006** činila **15,9 %**, což je více než dvojnásobek celkové míry nezaměstnanosti. **Vysoká míra nezaměstnanosti** této skupiny uchazečů je především **důsledkem nízkého počtu ekonomicky aktivních mladých lidí** (jsou ekonomicky neaktivní z důvodu studia či přípravy na povolání, v roce 2006 se podle VŠPS počet ekonomicky neaktivních připravujících se na povolání meziročně zvýšil, viz kapitola II. Zaměstnanost).

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti byla dále vykázána ve věkovém rozpětí **50 – 59 let**, k 31.12. 2006 činila **8,5 %** pro věkovou skupinu 50 – 54 let a **8,8 %** pro kategorii ve věku 55 – 59 let. Specifickou míru nezaměstnanosti starších osob (na rozdíl od mladých) snižuje naopak vysoký počet ekonomicky aktivních ve vyšších věkových kategoriích.

U ostatních věkových kategorií se míra nezaměstnanosti v prosinci 2006 pohybovala pod úrovní průměrné míry nezaměstnanosti v ČR.

V důsledku pozitivního vývoje na trhu práce v roce 2006 se u všech věkových skupin projevil k 31. 12. 2006 meziroční pokles míry nezaměstnanosti. Výjimkou je věková skupina nad 60 let, ve které došlo k meziročnímu nárůstu o 0,1 p.b. na 3,4 %. Nárůst v této kategorii byl způsoben nárůstem specifické míry nezaměstnanosti u mužů starších 60 let o 0,2 p.b. na 4,4 %.

Pokud budeme zkoumat **specifické míry nezaměstnanosti podle věku v členění na ženy a muže**, zjistíme, že míra nezaměstnanosti žen je ve všech věkových kategoriích, kromě věku nad 60 let (kdy jsou ženy většinou již mimo ekonomickou aktivitu), vyšší než u mužů. Nejvyšší rozdíl mezi nezaměstnaností žen a mužů je patrný ve věkové kategorii 30 – 34 let (podrobněji viz Ženy v evidenci ÚP). Míra nezaměstnanosti žen ve věku 30 – 34 let k 31. 12. 2006 činila 10,3 %, u mužů v tomto věku dosahovala hodnoty 4,6 %.

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti byla vykázána u **žen i mužů** ve věkových skupinách **do 25 let a 50 - 54 let**, navíc u **žen**, jak již bylo zmíněno, ve věku **30 - 34 let** a u **mužů** ve věku **55 - 59 let** (k 31. 12. 2006 – 8,6 %).

Nejnižší specifickou míru nezaměstnanosti vykazují **ženy i muži** v nejvyšších věkových kategoriích (**nad 60 let**).

Stejně jako specifická míra nezaměstnanosti celkem, specifické míry nezaměstnanosti **žen i mužů** se ve všech věkových kategoriích meziročně snížily, kromě již zmiňované kategorie muži nad 60 let a dále u žen v kategorii 55-59 let.

Vývoj věkové struktury uchazečů o zaměstnání ovlivnil i zvýšení průměrného věku uchazečů o zaměstnání. **Průměrný věk uchazečů o zaměstnání**, který k 31. prosinci 2005 činil 38,6 let, se k **31. 12. 2006** mírně zvýšil na **39,2 let**. Průměrný věk u **žen** se výrazně neliší od průměrného věku uchazečů celkem, vzrostl z 38,4 na **39,0 let**. Průměrný věk **mužů** je o něco vyšší a vzrostl z 38,8 na **39,5 let**.

Absolventi škol a mladiství

Mladí lidé, zejména **absolventi škol a mladiství po ukončení základní školy**, nacházejí obtížně uplatnění především z důvodu chybějících praktických dovedností. Nejrizikovější skupinou vstupující na trh práce jsou **mladiství** bez vzdělání, s neúplným nebo dokončeným základním vzděláním a praktickou školou, kde vedle praxe chybí i kvalifikace.⁹

K **31. 12. 2006** bylo evidováno na ÚP **32,0 tisíc absolventů škol** všech stupňů vzdělání a **mladistvých** po ukončení základní školy (dále jen „absolventi“), tj. méně než před rokem (31. 12. 2005 - 38,5 tisíc). Jejich **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných se také meziročně snížil (z 7,6 % na **7,1 %** v prosinci 2006).

⁹ Podrobněji viz materiál „**Nezaměstnaní absolventi na trhu práce k ...**“, zpracovávaný pololetně pro informaci pana ministra a odkazy <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/skoly> (počty absolventů v evidenci ÚP podle škol a oborů) a <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs> (pololetní statistiky absolventů škol ke stažení a jejich kvalifikační struktura).

Rovněž jejich **průměrný měsíční počet** dosahoval **v roce 2006** nižší hodnoty (**33,9 tisíc**) než v předchozím roce (39,1 tisíc). Meziroční rozdíly v jednotlivých měsících se pohybovaly průměrně na úrovni - 5,2 tisíc. **Průměrný podíl** absolventů na celkovém počtu uchazečů **v roce 2006** představoval **7,1 %**.

Struktura uchazečů podle délky nezaměstnanosti

V důsledku úbytku celkového počtu uchazečů z evidence ÚP došlo v roce 2006 k **meziročnímu poklesu počtu nezaměstnaných ve všech kategoriích** z hlediska délky nezaměstnanosti.

Nejvyšší meziroční relativní pokles byl zaznamenán v kategorii „12 – 24 měsíců“, naopak nejméně ubylo uchazečů, kteří jsou v evidenci „9 – 12 měsíců“.

Počet i podíl nezaměstnaných, kteří jsou v evidenci ÚP **déle než 12 měsíců, tzv. dlouhodobě nezaměstnaných**, v letech 2002 a 2003 rostl. V roce 2004 a 2005 se **počet** uchazečů této kategorie stabilizoval a dokonce **začal mírně klesat**. **V roce 2006** došlo k **prudkému poklesu** jejich počtu v evidenci ÚP, meziročně se jejich počet v prosinci 2006 snížil o 13,1 %. Oproti konci roku 2003, kdy začal jejich počet plynule klesat, došlo k poklesu o 15,3 %.

Ovšem **podíl** této kategorie nezaměstnaných přesto zůstává na stabilní úrovni. Jejich podíl k **31. 12. 2006** činil **41,2 %**, což je oproti stejnému období minulého roku mírný pokles (41,7 %). Podíly osob nezaměstnaných déle než 12 měsíců viz graf v příloze č. 8a. K poklesu tohoto podílu dochází i přes **zvyšování podílu osob, které jsou v evidenci déle než 24 měsíců, jejichž podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných tvoří více než ¼ uchazečů o zaměstnání (viz graf č. 20).

Ke zlepšení situace této skupiny nezaměstnaných (v evidenci déle než 12 měsíců) přispěla i novela zákona o zaměstnanosti, provedená zákonem č. 382/2005 Sb., která vstoupila v platnost 1.1.2006, a která v § 20 odst. 2 nově definuje vhodné zaměstnání pro dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání. Tím je zaměstnání, které bylo sjednáno i na dobu určitou kratší než 3 měsíce nebo s délkou 50 % stanovené pracovní doby. Tato nová definice vhodného zaměstnání usnadnila vstup dlouhodobě nezaměstnaným občanům do pracovního procesu a napomohla jim tak k jejich integraci na trhu práce. Meziroční pokles počtu dlouhodobě nezaměstnaných (nad 12 měsíců) byl rychlejší než pokles celkového počtu uchazečů o zaměstnání.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

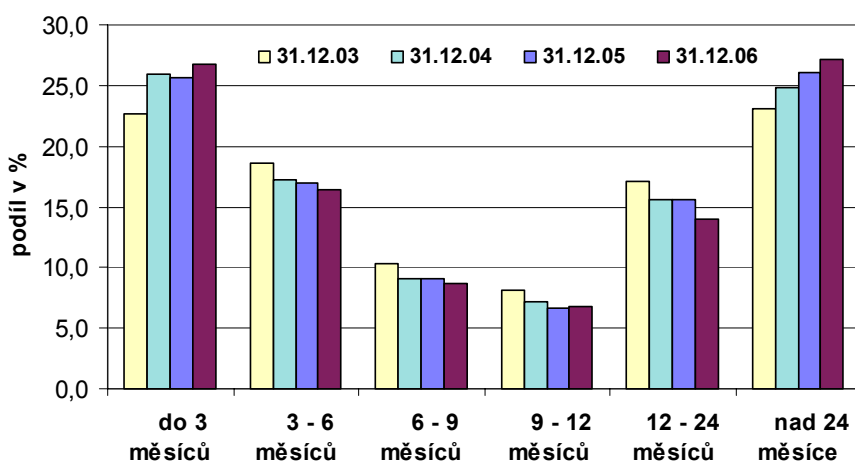
tab. č. 16

	k 31. 12. 2005		k 31. 12. 2006		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
uchazeči - celkem	510,4	100,0	448,5	100,0	-61,9	-12,1
z toho:						
do 3 měsíců	130,9	25,6	119,8	26,7	-11,1	-8,5
3 - 6 měsíců	86,6	17,0	74,0	16,5	-12,6	-14,5
6 - 9 měsíců	46,4	9,1	39,1	8,7	-7,3	-15,7
9 - 12 měsíců	33,7	6,6	30,7	6,8	-3,0	-8,9
12 - 24 měsíců	79,7	15,6	63,0	14,0	-16,7	-21,0
nad 24 měsíců	133,1	26,1	121,9	27,2	-11,2	-8,4
nad 6 měsíců	292,9	57,4	254,8	56,8	-38,1	-13,0
nad 12 měsíců	212,8	41,7	184,9	41,2	-27,9	-13,1

Pozn.: drobné odchytky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

graf č. 20

Podíl uchazečů o zaměstnání podle délky evidence
v letech 2003-2006

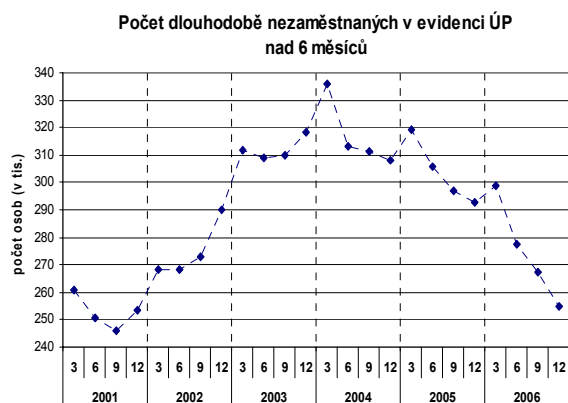

Pokles **počtu** osob v evidenci ÚP **déle než 6 měsíců** je viditelný od roku 2004, stejně jako v kategorii nad 12 měsíců, a byl podstatně větší (v prosinci 2006 se jejich počet snížil oproti prosinci 2003 o 20,0 %). Zato jejich **podíl** v evidenci dlouhodobě mírně rostl, v letech 2004 a 2005 se nárůst zastavil a v roce 2006 byl zaznamenán mírný pokles (ke konci prosince 2006 meziročně z 57,4 % na **56,8 %**).

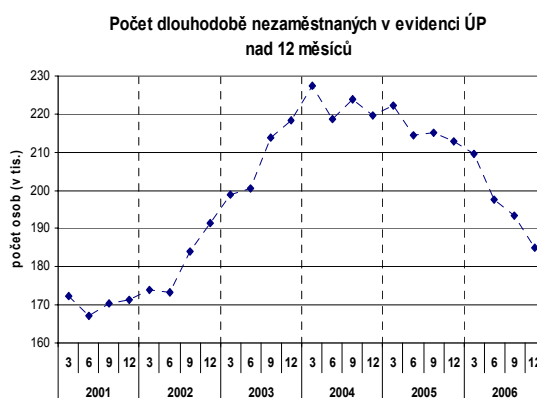
Podíl uchazečů v evidenci nad 6 měsíců a nad 12 měsíců z dlouhodobého hlediska viz příloha č. 8a.

Dlouhodobá nezaměstnanost je jak absolutně, tak i relativně vyšší v okresech s vyšší mírou nezaměstnanosti. Je výrazně podmíněna úrovní vzdělání. Tendence k dlouhodobé nezaměstnanosti se zvyšují u zdravotně postižených osob a ve vyšších věkových kategoriích.

graf č. 21

graf č. 22

Délka evidence uchazečů o zaměstnání

Průměrná délka evidence uchazečů, kteří byli vyřazeni z evidence ve 4. čtvrtletí 2006 (tzv. **délka ukončené evidence**), představovala 289 dní a v porovnání se 4. čtvrtletím 2005 se mírně prodloužila (ve 4. čtvrtletí 2005 – 278 dní), což nelze zcela považovat za negativní jev, mezi vyřazenými tvořili dlouhodobě nezaměstnaní vyšší podíl.

Průměrná délka evidence uchazečů, kteří byli k 31. 12. 2006 registrovaní (tzv. **délka průběžné evidence**), činila **649 dní** a oproti minulému roku došlo k jejímu prodloužení (k 31.12. 2005 – 610 dní). V důsledku dlouhodobé ztráty kontaktu se zaměstnáním ztrácejí nezaměstnaní pracovní návyky, konkurenceschopnost na trhu práce a naopak získávají pocity nejistoty, což se negativně odráží v jejich pasivitě a rezignaci. Jejich motivace a další aktivizace je finančně, časově i personálně mnohem nákladnější.

Individuální akční plány pro mladé do 25 let do 6 měsíců evidence

V souladu se směrnicemi Evropské strategie zaměstnanosti se v letech 2002 a 2003 pilotně ověřily v rámci programů prevence dlouhodobé nezaměstnanosti nové přístupy a pracovní metody pro získání zaměstnání a zvýšení zaměstnatelnosti – a to program „**První příležitost**“ pro mladé do 25 let do 6 měsíců evidence a program „**Nový start**“ pro dospělé nad 25 let do 12 měsíců evidence, realizované formou Individuálních akčních plánů, tj. harmonogramů naplňování zejména zprostředkovacích a poradenských aktivit vedoucích k zaměstnání nebo ke zvýšení zaměstnatelnosti. Cílem těchto programů je uplatnění nebo zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce v souladu s dosaženou kvalifikací, možnostmi a schopnostmi uchazeče,

a dále **zvýšení odpovědnosti uchazečů motivací a aktivizací** pro jejich pracovní uplatnění.

Plošná realizace programu „První příležitost“ na všech ÚP byla zahájena 1. 1. 2004. Z těch uchazečů mladších 25 let, kteří přišli do evidence v průběhu roku 2004, jich uzavřelo Individuální akční plán (IAP) 19,5 tisíc. Do 6 měsíců po zaevidování na ÚP jich ukončilo evidenci 9,2 tisíc (47,3 %), zaměstnáno jich bylo 37,1 %. Z těch, kteří neměli uzavřený IAP, ukončilo evidenci do 6 měsíců 22,2 tisíc osob (tj. 56,3 %), podíl zaměstnaných činil 44,1 %¹⁰.

Osoby do 25 let nově hlášené v evidenci v jednotlivých měsících roku 2005

tab. č. 17

kohorta	osoby do 25 let nově hlášené v dané kohortě		ukončilo evidenci do 6 měs.				z toho zaměstnáno			
	IAP uzavřel	IAP neuzav.	počty		podíly		počty		podíly ^{*)}	
			IAP uzavřel	IAP neuzav.	IAP uzavřel	IAP neuzav.	IAP uzavřel	IAP neuzav.	IAP uzavřel	IAP neuzav.
I.05	1 624	4 326	819	2 710	50,4	62,6	637	2 128	39,2	49,2
II.05	1 065	2 996	517	1 797	48,5	60,0	384	1 286	36,1	42,9
III.05	913	2 687	509	1 955	55,8	72,8	346	1 395	37,9	51,9
IV.05	1 024	2 907	573	2 035	56,0	70,0	390	1 439	38,1	49,5
V.05	915	2 565	486	1 786	53,1	69,6	326	1 299	35,6	50,6
VI.05	1 189	3 204	621	2 165	52,2	67,6	455	1 627	38,3	50,8
VII.05	1 045	3 140	528	2 031	50,5	64,7	387	1 566	37,0	49,9
VIII.05	1 848	5 116	864	3 065	46,8	59,9	666	2 417	36,0	47,2
IX.05	2 867	8 919	1 317	5 102	45,9	57,2	988	3 922	34,5	44,0
X.05	977	3 753	545	2 155	55,8	57,4	382	1 498	39,1	39,9
XI.05	803	3 266	455	2 019	56,7	61,8	322	1 459	40,1	44,7
XII.05	639	2 960	368	2 068	57,6	69,9	269	1 562	42,1	52,8
Celkem	14 909	45 839	7 602	28 888	51,0	63,0	5 552	21 598	37,2	47,1

^{*)} podíl zaměstnaných z počtu osob dané kohorty, které uzavřely, resp. neuzavřely IAP

V roce 2005 se nově zaevidovalo a následně **uzavřelo IAP** 14,9 tisíc osob mladších 25 let (viz tab. č. 17). Evidenci jich do 6 měsíců ukončilo 7,6 tisíc a zaměstnání našlo 5,6 tisíc osob, tj. 37,2 % (**IAP neuzavřelo** 45,8 tisíc osob, z nich podíl zaměstnaných do 6 měsíců po zaevidování činil 47,1 %, evidenci do 6 měsíců ukončilo celkem 28,9 tisíc osob, tj. 63,0 %).

V **meziročním porovnání** lze říci, že počet osob do 25 let, které **uzavřely IAP**, se u osob nově evidovaných v roce 2005 oproti nově hlášeným v roce 2004 snížil, pouze v dubnu 2005 uzavřelo IAP více osob mladších 25 let než ve stejném období minulého roku. Naopak počet mladých do 25 let, kteří v roce 2005 **neuzavřeli IAP**

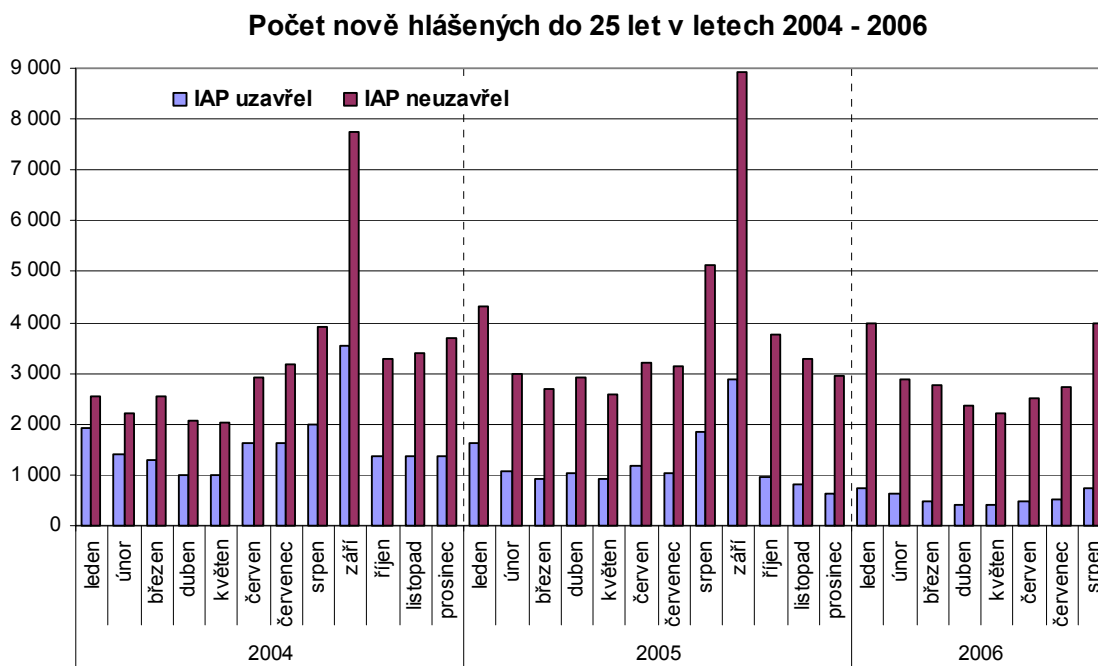
¹⁰ Neuzavření IAP ze strany uchazeče o zaměstnání nelze hodnotit vždy negativně, protože se může jednat i o uchazeče, kteří neuzavřeli IAP z důvodu již přislíbeného zaměstnání. Proto i podíl zaměstnaných této kategorie uchazečů je vyšší než podíl zaměstnaných u uchazečů, kteří měli IAP uzavřen.

meziročně vzrostl (v průměru o 528 osob), pouze v červenci 2005 jich bylo meziročně méně (o 20 osob), výrazný pokles byl dále zaznamenán v listopadu a prosinci 2005. Je to zřejmě dáno tím, že **mladí lidé více spoléhají na vlastní aktivitu při hledání uplatnění na trhu práce**, při hledání uplatnění na ÚP nemají žádné zvýhodnění při uzavření Individuálního akčního plánu, spíše naopak, spoléhají více na svoje vlastní aktivity a své sebevědomí a využití poradenství, rekvalifikace a dalších nástrojů APZ zvažují až po delším setrvání v evidenci.

Data za kohorty osob mladších 25 let, které se nově zaevidovaly v roce 2006, jsou zatím k dispozici pouze za období **leden – srpen 2006**. V tomto období se nově zaevidovalo a následně **uzavřelo IAP** 4,4 tisíc osob mladších 25 let, evidenci jich do 6 měsíců ukončilo 2,4 tisíc osob (55,2 %), zaměstnáno bylo 1,8 tisíc osob (40,3 % z nově hlášených do 25 let, kteří uzavřeli IAP). Z těch nově hlášených osob do 25 let, které **neuzavřely IAP** (23,4 tisíc), do 6 měsíců ukončilo evidenci 16,2 tisíc (69,3 %), zaměstnáno jich bylo 11,4 tisíc (48,7 %).

Podíl osob, které uzavřely IAP, z celkového počtu nově hlášených mladších 25 let se postupně snižuje. V roce 2004, kdy začaly být nabízeny IAP plošně na všech ÚP, činil tento podíl 8,7 %, v roce 2005 klesl na 7,4 % a za období **leden – srpen 2006** jejich podíl dosahoval již jen 3,8 %.

Graf č. 23

Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání a VPM

Nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání podle dosaženého stupně vzdělání jsou vyučení (40,1 %) a dále osoby s neukončeným a základním vzděláním (31,4 %). Rovněž nejvyšší podíl nabízených **volných míst** je určen pro vyučené (46,3 %) a pro osoby se základním vzděláním a neukončeným vzděláním (32,7 %).

V **meziročním porovnání** byl zaznamenán pokles nezaměstnaných ve všech vzdělanostních kategoriích. Nejvíce se snížil počet vyučených uchazečů, a to o 29,5 tisíc.

Specifické míry nezaměstnanosti (SMN) uchazečů o zaměstnání **podle dosaženého vzdělání** (viz příloha č. 6) potvrzují, že nezaměstnaností jsou nejvíce ohroženi lidé bez vzdělání nebo s minimálním vzděláním. U těchto vzdělanostních skupin byla v roce 2006 zaznamenána **nadprůměrná specifická míra nezaměstnanosti** - u uchazečů **bez vzdělání nebo se základním vzděláním** (31,0 %) a u uchazečů se **středoškolským vzděláním bez maturity** (8,3 %). V kategorii uchazečů bez vzdělání nebo se základním vzděláním míra nezaměstnanosti 4-násobně převyšuje celorepublikový průměr (u žen v této kategorii je SMN 3-násobně vyšší než průměr a u mužů 5-násobně, což souvisí s nižší ekonomickou aktivitou žen s nižším vzděláním v porovnání s ekonomickou aktivitou žen obecně).

Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání

tab. č. 18

	k 31. 12. 2005		k 31. 12. 2006		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
uchazeči - celkem	510,4	100,0	448,5	100,0	-61,9	-12,1
z toho:						
bez vzdělání	3,3	0,6	3,0	0,7	-0,3	-9,1
zákl. vzdělání	153,2	30,0	137,9	30,7	-15,3	-10,0
vyučen	209,2	41,0	179,7	40,1	-29,5	-14,1
středošk. bez mat.	17,1	3,4	14,8	3,3	-2,3	-13,5
vyučen s mat.	19,9	3,9	18,1	4,0	-1,8	-9,0
gymnázium	14,7	2,9	12,8	2,9	-1,9	-12,9
SOŠ s mat.	73,0	14,2	64,2	14,3	-8,8	-12,1
vyšší vzdělání	2,9	0,6	2,5	0,6	-0,4	-13,8
vysokoškolské	17,1	3,4	15,6	3,5	-1,5	-8,8

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Vlivem poklesu celkové míry nezaměstnanosti se **meziročně snížily** specifické míry nezaměstnanosti **ve všech vzdělanostních kategoriích**, nejvíce

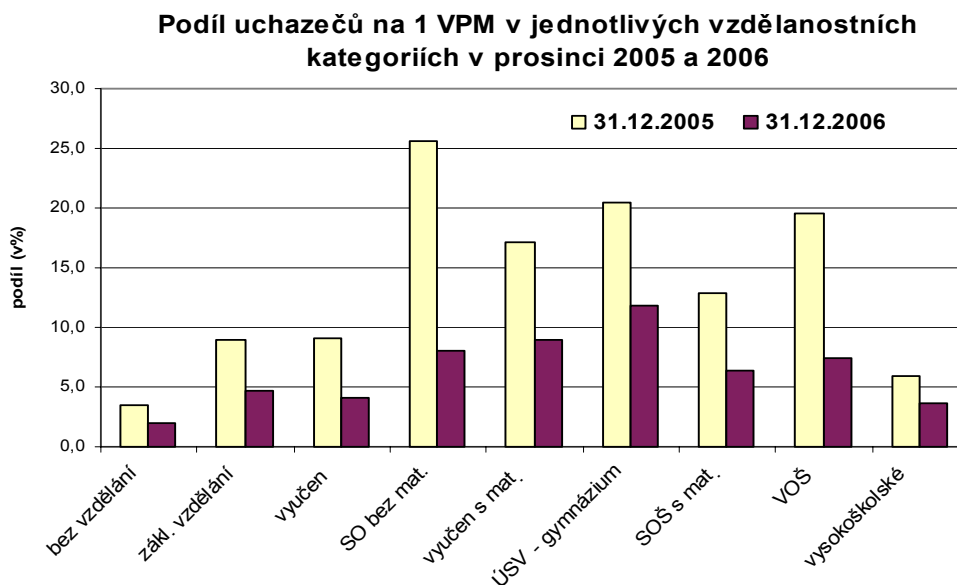
v kategorii bez vzdělání nebo se základním vzděláním, a to zvýšením jejich ekonomické aktivity (především nárůstem počtu zaměstnaných, který převýšil pokles počtu nezaměstnaných).

Rozdíly mezi kvalifikační strukturou uchazečů o zaměstnání a kvalifikačními požadavky ze strany zaměstnavatelů vyjádřené **počtem uchazečů na 1 volné pracovní místo podle vzdělání** znázorňuje graf č. 24.

Nejvyšší poměr počtu uchazečů k počtu volných míst byl zaznamenán u **středního všeobecného vzdělání - gymnázium** (11,8 uchazeče na 1 VMP) a u **vyučen s maturitou** (9,0). Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce oproti roku 2005 se nejvíce zmírnil u kategorie střední odborné vzdělání bez maturity, a to především díky výraznému meziročnímu nárůstu volných míst pro uchazeče s tímto vzděláním, pokles počtu uchazečů měl na snížení tohoto ukazatele menší vliv.

Relativně **nejpříznivější** je poměr mezi počtem uchazečů a volnými místy pro uchazeče **bez vzdělání** (2,0 uchazeče na jedno volné pracovní místo) a pro uchazeče s **vysokoškolským vzděláním** (3,6).

graf č. 24

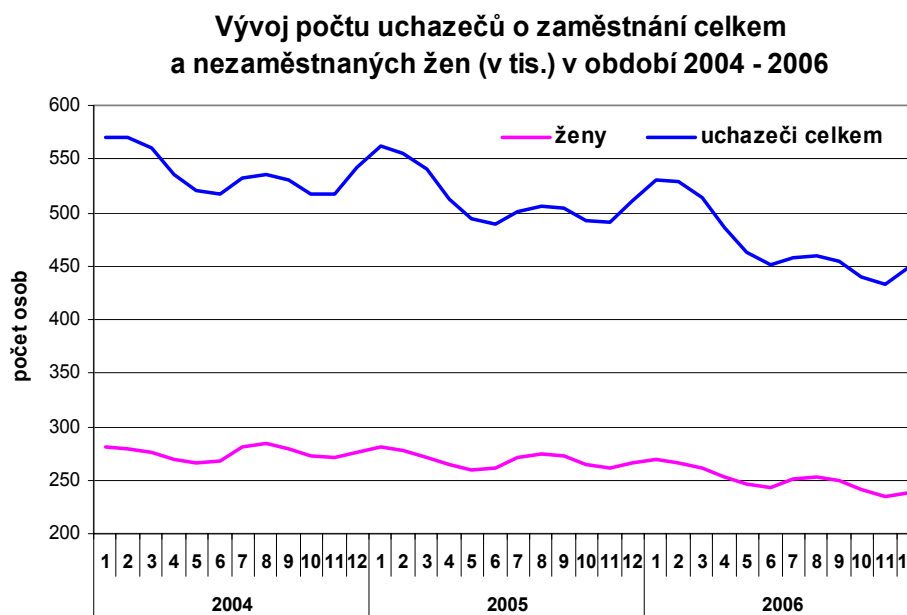
Ženy v evidenci ÚP

K 31.12. 2006 bylo v evidenci úřadů práce **238,7 žen**¹¹, jejich počet stejně jako celkový počet uchazečů meziročně klesl, a to o 26,9 tisíc (o 10,1 %).

¹¹ Podrobnější údaje o struktuře nezaměstnaných mužů a žen jsou v příloze

V **průměru** tak bylo evidováno na ÚP v roce 2006 méně žen (**251,6 tisíc**) než ve stejném období minulého roku (269,0 tisíc).

Graf č. 25

Pokles počtu žen byl v porovnání s poklesem celkového počtu uchazečů pomalejší (viz graf č. 25), proto **podíl** nezaměstnaných žen na celkovém počtu registrovaných nezaměstnaných (příloha č. 9) v tomto období **meziročně vzrostl** a v **průměru** činil **53,0 %** (v roce 2005 – 52,3 %). Ženy byly více zastoupeny mezi uchazeči o zaměstnání ve 2. pololetí 2006 (jejich podíl se pohyboval od 53,2 % v prosinci do 55,3 % v srpnu).

Podíly mužů a žen z celkového počtu nezaměstnaných v jednotlivých věkových kategoriích zobrazuje graf v příloze č. 9. Nejvyššího podílu (nad 60 %) mezi uchazeči v evidenci ÚP dosahují ženy ve věku 30 – 39 let.

Vyšší zastoupení žen v evidenci ÚP a nižší ekonomická aktivita determinují vyšší míru nezaměstnanosti žen (tab. č. 12 a příloha č. 6). Ta je ještě výraznější zejména ve **věkových kategoriích** do 34 let, kdy převyšuje celkovou míru nezaměstnanosti žen. Ženy jsou v tomto věku často mimo pracovní aktivitu z důvodu péče o děti. V případě, že ztratí práci, těžko nalézají nové uplatnění, protože možnosti pracovního uplatnění jsou z důvodu péče o děti limitovány např. nemožností přijetí práce na směny nebo dojíždění do zaměstnání. Ani zaměstnavatelé nemají o ženy v produkčním věku velký zájem kvůli možným výpadkům v práci, např. v případě ošetřování člena rodiny. Nadprůměrná míra nezaměstnanosti žen ve věkové kategorii 50 – 54 let souvisí zejména se ztrátou

zaměstnání v předdůchodovém věku, kdy ještě v tomto věku nemají nárok na starobní důchod, ale většina zaměstnavatelů již o ně nemá zájem z důvodů nízké přizpůsobivosti změnám na trhu práce.

Míra nezaměstnanosti žen je vyšší než MN mužů ve všech věkových kategoriích do 59 let. Ve věku nad 60 let je již vzhledem k dřívějšímu odchodu žen do důchodu nižší než u mužů.

Z hlediska **vzdělání** jsou ženy podstatně více zastoupeny v evidenci než muži v kategorii úplné střední všeobecné vzdělání (gymnázium), SOŠ s maturitou a vyšší odborné vzdělání, jejich podíl v těchto vzdělanostních kategoriích přesahuje 60 %. Nejnižší podíl žen je mezi nezaměstnanými uchazeči s vysokoškolským vzděláním (45,7%). Kromě kategorie ÚSV (úplné střední vzdělání) a bez a se základním vzděláním **vzrostl podíl žen meziročně** ve všech vzdělanostních kategoriích, **nejvíce u vyučených s maturitou** - oproti prosinci 2005 se zvýšil jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o **2,8 p.b.**

Ženy jsou více postiženy **dlouhodobou nezaměstnaností** než muži. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů v kategorii „nad 6 měsíců“ a „nad 12 měsíců“ přesahuje 56 %, resp. 57 %, přičemž podíl žen na dlouhodobé nezaměstnanosti ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 mírně vzrostl. S výjimkou kategorie do 3 měsíců je podíl žen ve všech ostatních kategoriích podle délky nezaměstnanosti vyšší než mužů. V evidenci úřadů práce bylo z celkového počtu nezaměstnaných žen na konci roku 2006 **déle než 6 měsíců 60,7 %**, **déle než 12 měsíců 44,3 %** všech **žen – uchazeček** (viz příloha č. 8).

Grafické znázornění podílu žen na celkovém počtu uchazečů v průběhu roku 2006 a dále jejich zastoupení z hlediska věku, délky nezaměstnanosti, vzdělání a podpory v nezaměstnanosti viz příloha č. 9.

Uchazeči o zaměstnání z Evropské unie

K 31. 12. 2006 byl **počet uchazečů o zaměstnání z EU¹²** registrovaných na úřadech práce **3 309**. Ve srovnání s prosincem 2005 **vzrostl** jejich počet o **73 osob**. Za celý rok 2006 se do evidence přihlásilo 4 080 těchto uchazečů o zaměstnání, zároveň z evidence odešlo 4 329 uchazečů, z nichž 2 574 našlo pracovní uplatnění. Pokud srovnáme tyto údaje s rokem 2005, kdy se do evidence přihlásilo 3 610

¹² EU/EHP a Švýcarska – viz text str. 16 v části Zaměstnanost

uchazečů, z evidence odešlo 3 577 uchazečů (2 219 našlo pracovní uplatnění), je zřejmé, že i když se jedná o poměrně nízké počty (uchazeči o zaměstnání z EHP představují cca 0,74 % celkového počtu uchazečů o zaměstnání), tento vývoj je odlišný od celkového počtu uchazečů o zaměstnání i jejich toků, jež se v průběhu roku 2006 mírně snížily. Souvislost lze spatřit v jejich zaměstnávání převážně v odvětvích sezónního charakteru nebo v termínovaných pracovních poměrech (viz část Zaměstnanost).

Mezi uchazeči o zaměstnání evidovanými na konci roku 2006 mírně převažovaly ženy (51,3 %), z hlediska vzdělání zejména osoby bez vzdělání nebo pouze se základním vzděláním (56,0 %) a dále vyučení (24,5 %). V pětiletých věkových kohortách bylo nejvyšší zastoupení mezi osobami ve věku 30 – 34 let (16,4 %) a 50 – 55 let (16,0 % ze všech evidovaných), přičemž v této vyšší věkové skupině výrazně převládají ženy (jejich zastoupení tvořilo až 68,2 %).

Ve struktuře **podle zemí původu** převládali občané **Slovenské republiky**, (k 31. 12. 2006 jich bylo 2 348), Polska (727), další státy byly zastoupeny podstatně nižšími počty (Německo - 76, Řecko - 29, Itálie - 27, Rakousko a Velká Británie – 17, Maďarsko - 16, Francie a Litva 12, atd.). Z výše uvedeného je patrné, že **významnou měrou** se na nárůstu počtu uchazečů z EU podílejí občané Slovenské republiky, jejichž počet meziročně vzrostl o 106. Souvislost lze vidět v rostoucím zastoupení občanů Slovenska na pracovním trhu v ČR (meziroční nárůst zaměstnaných ze 75 297 na 91 355 osob k 31. 12. 2006).

Počet těch občanů EU, kteří byli nezaměstnaní v jiných státech EU a následně se přišli ucházet o práci v ČR (jejich počty jsou zahrnuty v počtech uvedených výše), byl ke konci roku 2006 nízký – 20 osob - konkrétně 9 občanů ČR, 3 z Německa, 2 ze Slovenska a Dánska, po 1 osobě z Belgie, Nizozemska, Polska a Švýcarska.

Naopak, **v zemích EU hledalo zaměstnání** (a byla jim exportována podpora v nezaměstnanosti z ČR) ke konci roku 2006 celkem **60 uchazečů o zaměstnání evidovaných na ÚP v ČR**, nejvíce ve Spojeném království – 31 a v Irsku – 15.

4. Regionální nezaměstnanost

Nezaměstnanost v ČR má především strukturální charakter - zaměstnavatelé nabízejí práci, ale těžko hledají zaměstnance s odpovídajícím vzděláním a praxí, v jednotlivých regionech je dlouhodobě nedostatek určité profese, v jiných naopak

přebytek. Nedostatečná mobilita a flexibilita pracovní síly brání sladění nabídky a poptávky po pracovních silách, proto ani příznivý vývoj ekonomiky zatím nepřispívá k výraznějšímu zlepšení situace na trhu práce (investoři těžko hledají zaměstnance odpovídající kvalifikace a vzdělání, a to i v regionech s vysokou nezaměstnaností). K vyřešení těchto strukturálních problémů trhu práce je třeba dát důraz především na řešení problémů trhu s byty, dopravní dostupnosti a na podporu celoživotního vzdělání.

Nezaměstnaností je nejvíce postižen Ústecký a Moravskoslezský kraj, tj. regiony s velkou koncentrací těžkého průmyslu - těžba uhlí, hutnictví, strojírenství, a chemického průmyslu.

Míra nezaměstnanosti a počet evidovaných uchazečů v krajích ČR
kraje seřazené podle míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2006

tab. č. 19

	Kraj	Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní		Míra nezaměstnanosti	
		k 31.12.		k 31.12.		k 31.12.	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006
1.	Ústecký kraj	70532	63652	66773	60245	15,4	13,8
2.	Moravskoslezský kraj	96528	85422	91177	80378	14,2	12,6
3.	Karlovarský kraj	18017	16221	17347	15499	10,3	9,2
4.	Olomoucký kraj	36180	31187	34209	29299	10,6	9,0
5.	Jihomoravský kraj	63692	55230	60177	52056	10,2	8,8
6.	Zlínský kraj	29505	25601	27361	23505	9,3	7,8
7.	Vysočina	22814	20060	21587	18824	8,2	7,1
8.	Liberecký kraj	18923	17258	17634	15988	7,7	7,0
9.	Pardubický kraj	22782	19369	21691	18381	8,3	6,9
10.	Královéhradecký kraj	21989	19298	20840	18305	7,3	6,3
11.	Jihočeský kraj	23632	20426	21941	18803	6,7	5,7
12.	Plzeňský kraj	20500	17959	19315	16929	6,4	5,6
13.	Středočeský kraj	40751	35498	38499	33471	6,3	5,3
14.	Praha	24571	21364	22520	19603	3,2	2,7

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti (tj. vyšší než celorepublikový průměr 7,7 %) byla k 31. 12. 2006 zaznamenána také v **Karlovarském, Olomouckém, Jihomoravském a Zlínském kraji**.

V **Olomouckém kraji** se rovněž projevuje problém strukturální nezaměstnanosti. Oborová vzdělanostní struktura v tomto kraji zcela neodpovídá potřebám zaměstnavatelů. Kvalifikované pracovní síly chybějí zejména v průmyslu

dřevozpracujícím a textilním (mj. často kvůli nízkým nabízeným mzdám) a ve strojírenství. Pracovní síla s praxí v zemědělství se často při přechodu do jiných odvětví jeví jako málo pružná, podobně tomu bývá u starších osob s dlouholetou praxí u jediného zaměstnavatele.

V **Karlovarském kraji** navíc probíhá útlum v oblasti těžby uhlí a energetiky – zejména v okrese Sokolov, dále je zde dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 vysoký počet obyvatel se základním vzděláním (30,8 %, průměr ČR je 23 %) a podprůměrný počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním (4 %, průměr ČR je 8,9 %).

V **Jihomoravském kraji** ovlivňuje nezaměstnanost např. sezónnost v zemědělství a navazujícím zpracovatelském (konzervářenském a cukrovarnickém) průmyslu v jižní části kraje, jako i útlum těžby nerostných surovin a restrukturalizace hutí v nejproblémovější oblasti kraje – Hodonínsku.

Ve všech krajích byl zaznamenán **meziroční pokles** míry nezaměstnanosti, nejvíce se MN snížila v kraji Olomouckém a dále v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, tj. v krajích se čtvrtou, druhou a první nejvyšší MN. Nezaměstnanost **klesla** ve všech krajích **i absolutně**, nejvíce v Moravskoslezském, Jihomoravském a Ústeckém kraji.

V roce 2006 činil **meziokresní rozdíl** v míře nezaměstnanosti 17,4 p. b., v roce 2005 to bylo 18,7 p. b., **rozdíl** mezi mírou nezaměstnanosti v okresech s nejnižší a nejvyšší nezaměstnaností **se snížil o 1,3 bodu** (příloha č. 12). Nejvyšší míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2006 představovala 19,5 % v okrese Most, naopak nejnižší v okrese Praha-západ 2,1 %.

Ve všech okresech ČR, kromě Trutnova, byl zaznamenán **meziroční pokles míry nezaměstnanosti**, nejvíce se meziročně snížila míra nezaměstnanosti v okrese Chomutov (o 3,2 p. b.).

Více jak polovina, tj. **61,0 % úřadů práce**, vykázala k 31. 12. 2006 **míru nezaměstnanosti** v intervalu **5 - 9,9 %**, **MN vyšší než 15 %** zaznamenaly **3 úřady práce**. **Podprůměrnou míru nezaměstnanosti** (tj. nižší než MN celé ČR) vykázalo k 31.12. 2006 **46 úřadů práce**. Rozvrstvení míry nezaměstnanosti v okresech ČR viz mapa v příloze č. 7.

Meziroční pokles **evidovaných uchazečů** k 31. 12. 2006 byl zaznamenán ve všech 77 okresech (příloha č. 10).

Okresy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti k 31. 12. 2006

tab. č. 20

Kraj		Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní		Míra nezaměstnanosti	
		k 31.12.		k 31.12.		k 31.12.	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006
1.	Most	14421	13007	13666	12454	21,2	19,5
2.	Karviná	26549	24557	25413	23398	18,6	16,9
3.	Teplice	10125	9702	9628	9195	16,8	15,7
4.	Jeseník	3610	3236	3471	3077	16,9	14,7
5.	Znojmo	8694	8050	8375	7774	14,1	13,6
6.	Bruntál	8615	7396	8035	6878	15,9	13,4
7.	Hodonín	12680	10834	12098	10294	15,2	13,3
8.	Ústí nad Labem	8787	8562	8248	7999	13,4	13,3
9.	Ostrava-město	25901	22750	24454	21317	14,8	13,3
10.	Děčín	11000	9846	10539	9422	15,1	12,9

V relativním vyjádření byl zaznamenán nejvyšší pokles tohoto ukazatele v okresech Rychnov nad Kněžnou (25,1 %), Prostějov (22,0 %) a Jindřichův Hradec (20,9 %), tj. v okresech s podprůměrnou MN. Na druhé straně v okresech s vysokou nezaměstnaností byl nejvyšší meziroční pokles zaznamenán v okresech Chomutov (o 18,8 %), Šumperk (o 15,8 %), Hodonín (o 14,6 %) a Bruntál (o 14,1 %). Meziroční pokles byl zaznamenán i v Mostě (o 9,8 %), tj. v okrese s nejvyšší nezaměstnaností (příloha č. 11).

Počet **volných pracovních míst** v roce 2006 vzrostl **ve všech krajích**. K 31.12. 2006 se **meziročně nejvíce zvýšil ve Středočeském kraji** (o 5,4 tisíc tj. o 74,6 %), dále v Praze (o 5,1 tisíce tj. 45,6 %) a Pardubickém (o 4,9 tisíce tj. na více než 3-násobek). K nejvyššímu meziročnímu nárůstu volných míst došlo v okrese Praha hl. město, Ostrava-město, Pardubice a Ústí nad Orlicí. Počty volných míst se snížily jen v okresech Brno-město a Prostějov.

Počet **uchazečů na 1 volné pracovní místo** k 31. 12. 2006 převyšoval celorepublikový průměr (tj. 4,8) ve 40 okresech, nejvyšších hodnot dosáhl tento ukazatel v okresech Karviná (34,2), Bruntál (20,6), Teplice (19,1) a Most (18,7). Naopak nejlepší situace byla v okresech Praha-východ (0,9), Beroun, Praha-západ a Mladá Boleslav (všichni 1,2, viz příloha č. 12).

Podíl rizikových skupin v jednotlivých regionech ČR, které jsou nejvíce ohroženy nezaměstnaností, obsahuje příloha č. 23. Problémem především v okresech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti je vysoký podíl **uchazečů bez**

vzdělání nebo se základním vzděláním. V celé České republice tento podíl k 31. 12. 2006 činil **31,4 %**. Nejvyšší podíl této skupiny uchazečů byl v okresech Sokolov (56,2 %), hranici 45 % převyšuje ještě v okresech Teplice, Chomutov, Ústí nad Labem a Most. Z pohledu krajů je na tom nejhůře kraj Karlovarský a Ústecký.

V regionech s nadprůměrnou nezaměstnaností je jak absolutně, tak i podílem vyšší **dlouhodobá nezaměstnanost** (příloha č. 23). Nejvyšší podíly uchazečů evidovaných déle než 1 rok byly k 31. 12. 2006 v okresech Most, Karviná, Ostrava-město. U těchto okresů podíl dlouhodobě nezaměstnaných přesahoval hranici 54 %. Nejnižší podíl těchto uchazečů mají okresy s nízkou nezaměstnaností, tzn. Praha-východ, Benešov, Praha-západ a Pelhřimov. Nejvíce jsou dlouhodobou nezaměstnaností postiženy Moravskoslezský a Ústecký kraj, naopak nejlépe je na tom Praha a Jihočeský kraj.

V okresech s vysokou nezaměstnaností je samozřejmě nejvyšší i průměrná délka evidence uchazečů, kteří byli vyřazeni z evidence, tj. **délka ukončené evidence**, nejdéle jsou vedeni uchazeči v evidenci v okresech Most, Karviná, Děčín a Ostrava-město, kde délka ukončené evidence přesahovala 400 dní, v Mostě dokonce 550 dní. V okresech s nejnižší nezaměstnaností je délka nezaměstnanosti výrazně kratší, v okrese Praha-východ činila „pouze“ 142 dní.

Průměrná délka evidence uchazečů, kteří byli v evidenci úřadů práce, tzv. **délka průběžné evidence**, dosahovala nejvyšších hodnot v okresech Most (více než 1100 dní) a dále Karviná, Ostrava-město a Chomutov, v těchto okresech se délka průběžné evidence pohybovala nad 900 dny.

Problémy ostatních rizikových skupin (podíly uchazečů do 25 let, nad 50 let věku, OZP nebo žen) jsou spíše viditelné v regionech s nižší nezaměstnaností, zatímco v regionech s vysokou nezaměstnaností se jedná o nezaměstnanost plošnou, postihující i osoby bez handicapů.

IV. Politika zaměstnanosti

1. Zaměření politiky zaměstnanosti v roce 2006

Výchozím principem pro zaměření státní politiky zaměstnanosti je revidovaná Lisabonská strategie Evropské unie, konkrétně „Strategie pro růst a zaměstnanost“. Vláda ČR deklarovala své národní priority a reformní opatření v oblastech makroekonomické, mikroekonomické a zaměstnanosti v září 2005, v dokumentu **Národní Lisabonský program 2005-2008 (Národní program reforem ČR), část Zaměstnanost**. Pro rok 2006 MPSV stanovilo úkoly státní politiky zaměstnanosti na základě analýzy situace na trhu práce, výše finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu na politiku zaměstnanosti a na základě závazků ČR daných dohodami, které Česká republika uzavřela s EU a OECD. V souladu s Národním programem reforem jsou nedílnou součástí politiky zaměstnanosti programy hospodářské politiky vlády směřované do růstu výkonnosti ekonomiky a do posilování konkurenceschopnosti firem, programy průmyslové politiky, sledující podporu investic, vytváření příznivého prostředí pro podnikání, pokračování privatizace a dokončení restrukturalizace, opatření rozpočtové politiky, zejména reforma veřejných rozpočtů a daní, vzdělávací programy škol ve struktuře absolventů škol apod. MPSV a úřady práce realizují aktivní politiku zaměstnanosti (APZ), zaměřenou především na zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti uchazečů o zaměstnání.

Hlavním cílem politiky zaměstnanosti je dosažení co nejpříznivějšího vývoje zaměstnanosti a zvýšení motivace a aktivace pro hledání, nalezení a udržení zaměstnání. Zvláštní pozornost je věnována oblastem s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti (severní, střední a jižní Morava, severozápadní Čechy). Výrazná podpora je poskytována projektům, které předpokládají vytvořit zejména v ohrožených regionech významný počet nových pracovních míst, a podpořit další rozvoj drobného a středního podnikání.

Základem pro realizaci aktivní politiky zaměstnanosti na jednotlivých úřadech práce jsou „Programy realizace APZ na rok 2006“, které jsou zpracovávány na základě analýzy trhu práce v jednotlivých okresech v souladu s cíli APZ zadanými Správou služeb zaměstnanosti pro příslušný rok.

Pro rok 2006 bylo stanoveno, aby se APZ zaměřila v závislosti na stanoveném objemu finančních prostředků v rámci schváleného státního rozpočtu a v návaznosti na situaci na trhu práce na:

- skupiny nezaměstnaných:
 - minimálně 30% fyzických osob podporovaných nástroji a opatřeními APZ patří do rizikové skupiny mladí do 25 let a absolventi vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku,
 - minimálně 25% fyzických osob podporovaných nástroji a opatřeními APZ patří do rizikové skupiny starší 50 let věku,
 - minimálně 20% fyzických osob podporovaných nástroji a opatřeními APZ patří do rizikové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných (do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných jsou zahrnuti uchazeči o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 6 měsíců);

- nástroje APZ:

Z celkového rozpočtu na realizaci APZ pro rok 2006 měly ÚP vynaložit:

- 20% na rekvalifikace, poradenské činnosti a pracovní rehabilitaci,
- 35% na zřízení a vyhrazení společensky účelných pracovních míst,
- 25% na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací,
- 10% na vytvoření a provoz chráněných pracovních míst a chráněných pracovních dílen,
- 10% – ostatní;
- posílení aktivní spolupráce se zaměstnavateli pro vzájemnou informovanost o možnostech řešení nezaměstnanosti v regionu,
- v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením preferování podpory vytváření chráněných pracovních míst zejména na volném trhu práce,
- využití prostředků Evropského sociálního fondu, tj. Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů, resp. Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Prahy (ÚP hl. m. Prahy), zejména na základě realizace národních programů, nadregionálních a regionálních grantových schémat,

- řešení konkrétní problematiky v oblasti zaměstnanosti v regionech a na konkrétní skupiny osob ohrožených na trhu práce prostřednictvím vytváření regionálních cílených programů k řešení zaměstnanosti obecního, okresního a krajského charakteru (§ 120 zákona o zaměstnanosti).

Výše uvedená zaměření byla stanovena v návaznosti na konkrétní naplňování cílů evropské strategie zaměstnanosti. Úřady práce při realizaci APZ vycházely zejména ze specifik vyplývajících z regionálního trhu práce, struktury uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce a z objemu přidělených finančních prostředků v rámci schváleného státního rozpočtu.

Významnou součástí státní politiky zaměstnanosti je i **podpora zaměstnavatelů v rámci systému investičních pobídek**. Investiční pobídky může investor získat při zavádění nové výroby nebo rozšiřování stávající výroby v oblasti zpracovatelského průmyslu v případě umístění investice v okrese, kde je průměrná míra nezaměstnanosti vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti za ČR. Podpora je určena na vytvoření nových pracovních míst, k rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců v územní oblasti.

2. Výdaje na politiku zaměstnanosti

Výdaje na podpory v nezaměstnanosti (PvN) v roce 2006 dosáhly **7 307 521 tisíc Kč** a **byly vyšší oproti roku 2005** v absolutním vyjádření **o 260 676 tisíc Kč, tj. o 3,7 %** (v roce 2005 čerpáno 7 046 845 tisíc Kč). Nárůst výdajů na PvN, přes pokles nezaměstnanosti, způsobily tyto skutečnosti:

- vyšší průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti (v roce 2005 činila průměrná měsíční podpora 4 215,- Kč, v roce 2006 vzrostla na 4 491,- Kč),
- vyšší podíl uchazečů s podporou v nezaměstnanosti na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání (v roce 2006 se proti předchozímu roku zvýšil z 27,0 % na 28,1 %),

Výše podpory v nezaměstnanosti jako i podíl uchazečů o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti byly ovlivněny:

- změnou struktury uchazečů o zaměstnání (zvýšení počtu starších osob, u nichž se předpokládají vyšší rozhodné příjmy a delší podpůrná doba,
- rostoucím podílem účastníků rekvalifikačních kurzů - s nárokem na podporu v rekvalifikaci, včetně podpory při rekvalifikacích osobám se zdravotním

postižením zařazeným do pracovní rehabilitace (v roce 2005 do rekvalifikací zařazeno 38 438 osob, v roce 2006 již 51 262 osob).

„Toky“ do nezaměstnanosti, a tím i počty nových uchazečů s nárokem na podporu v nezaměstnanosti se snížily pouze mírně.

Na aktivní politiku zaměstnanosti bylo na MPSV a úřadech práce v roce 2006 ze státního rozpočtu vynaloženo **5 300 675 tisíc Kč**. Ve srovnání s předchozím rokem **vzrostly výdaje** na APZ ze státního rozpočtu **o 1 272 822 tisíc Kč**, tj. o 31,6 % (v roce 2005 činily výdaje na APZ ze státního rozpočtu 4 027 853 tisíc Kč). Pokračuje trend změny struktury výdajů na APZ způsobený rostoucím zapojením prostředků z ESF, roste podíl výdajů na investiční pobídky a klesá podíl výdajů na nástroje APZ úřadů práce.

Dále bylo v rámci státní politiky zaměstnanosti ze státního rozpočtu vynaloženo **1 410 551 tisíc Kč jako příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % osob se zdravotním postižením** podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (v roce 2005 činily finanční prostředky vynaložené na tento účel 736 913 tisíc Kč) a na výplatu mzdových nároků zaměstnancům při platební neschopnosti zaměstnavatele - **insolvenci 183 573 tisíc Kč** (v předchozím roce 147 509 tisíc Kč). **Tato opatření nejsou součástí APZ.**

Srovnání výdajů na státní politiku zaměstnanosti (SPZ) v r. 2005 a 2006

tab. č. 21

	2005		2006	
	v tisících Kč	Podíl na HDP v %*)	v tisících Kč	Podíl na HDP v %*)
Výdaje na SPZ	11 959 120	0,40	14 201 392	0,44
V tom:				
Podpory v nezaměstnanosti (PvN)	7 046 845	0,24	7 307 521	0,23
Podíl PvN na SPZ v %	58,9	x	51,4	x
Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)	4 027 853	0,13	5 300 675	0,17
Podíl APZ na SPZ v %	33,7	x	37,3	x
Podpora zaměstnávání OZP - příspěvek dle ZoZ	736 913	0,02	1 410 551	0,04
Podíl podpory zaměstnávání OZP	6,2	x	9,9	x
Insolvence	147 509	0,00	183 573	0,01
Podíl insolvence na SPZ v %	1,2	x	1,3	x

*) Údaje o HDP v r. 2005 a 2006 jsou odvozeny od čtvrtletních odhadů HDP (zdroj: ČSÚ)

3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná úřady práce

Při určování finančních prostředků na APZ pro rozpočty jednotlivých úřadů práce na rok 2006 vycházela Správa služeb zaměstnanosti (SSZ) v první řadě z celkového objemu finančních prostředků vyčleněných na nástroje APZ pro úřady práce, dále z ukazatelů charakterizujících trh práce a z očekávaného vývoje zaměstnanosti v jednotlivých okresech.

Struktura použitých nástrojů APZ v roce 2005 a 2006 (úřady práce a SSZ MPSV)

tab. č. 22

	Počty vytvořených míst k 31.12.		Počty vytvořených míst od počátku roku (do 31.12.)		Počty podpořených osob k 31.12.		Počty podpořených osob od počátku roku (do 31.12.)		Čerpání fin. prostředků od počátku roku (v tisících Kč) (do 31.12.)	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
VPP	6 756	7 175	15 645	17 142	5 141	5 377	16 846	18 011	838 951	899 298
SÚPM	21 810	20 476	24 140	25 131	21 090	19 541	25 129	25 417	1 184 356	1 071 803
Odbor. praxe pro absolventy	354	340	37	2	207	194	28	2	144 687	143
ChPD a ChPM - vytvoření *)	2 333	2 487	1 137	1 179	1 965	2 131	1 592	1 606	100 799	96 745
ChPD a ChPM - provoz *)	x	x	x	x	8 321	9 275	7 914	9 608	209 188	220 474
Překlenovací příspěvek	x	x	x	x	248	343	1 051	1 234	6 698	8 167
Příspěvek na zapracování	x	x	x	x	48	42	310	193	2 067	1 580
Příspěvek na dopravu	x	x	x	x	2 292	1 555	3 609	2 085	6 070	6 041
Přechod na nový podnik. program	194	50
Rekvalifikace	x	x	x	x	5 566	6 415	41 318	53 504	408 250	357 299
Pracovní rehabilitace	x	x	x	x	x	x	x	x	53	1 654
Investiční pobídky **)	x	x	x	x	x	x	x	x	976 732	1 048 236
Cílené programy podle §120 ZoZ	.	2 131	x	2 370	.	1 786	.	2 323	50 093	217 265
Programy ESF	x	x	x	x	0	20 607	0	27 227	0	1 277 664
Ostatní ***)	x	x	x	x	x	x	x	x	99 715	94 256
C e l k e m									4 027 853	5 300 675

*) včetně CHPM - SVČ OZP

***) systém investičních pobídek (SSZ MPSV včetně programů na tvorbu pracovních míst realizovaných ÚP)

***) APZ ÚP a SSZ jinde nespecifikovaná (např. nákup služeb, v r. 2005 též ESF)

Rozpočet APZ pro jednotlivé úřady práce pro rok 2006 byl stanoven s ohledem na výši závazků ÚP vyplývajících z dohod uzavřených v předchozích

letech a na základě vybraných ukazatelů, tj. počet uchazečů v evidenci ÚP, míra nezaměstnanosti, počet uchazečů do 25 let, počet uchazečů nad 50 let, počet zdravotně postižených osob v evidenci ÚP, počet uchazečů na jedno volné pracovní místo a počet dlouhodobě nezaměstnaných.

Nejvíce prostředků na APZ bylo stejně jako v předchozích letech směřováno do regionů s nejvyšší mírou nezaměstnanosti; z celkového objemu finančních prostředků úřadů práce na APZ (včetně ESF) bylo nejvíce použito v Ústeckém kraji (19,0 %), v Moravskoslezském kraji (16,2 %) a v Jihomoravském kraji (10,9 %) (podrobněji příloha č. 18).

Rekvalifikace a poradenství

Rekvalifikace, jako nástroj zaměřený na odstraňování nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce z hlediska kvalifikace pracovní síly, byly novelou zákona o zaměstnanosti provedené zákonem č. 382/2005 Sb. (§ 108 odst. 1) s účinností od 1.1. 2006 rozšířeny. Lze jich využít nejen pro získání nové nebo rozšíření stávající kvalifikace, ale také k jejímu zvýšení a prohloubení, včetně udržování a obnovování.

V roce 2006 byly realizovány zejména rekvalifikace, které rozšiřovaly dosavadní kvalifikaci fyzických osob (44,8%) a rekvalifikace specifické (profesní) pro dělnické profese (23,7 %) a THP (15,7 %), které byly zabezpečovány na základě analýzy monitoringu trhu práce, požadavků zaměstnavatelů a ekonomického zájmu uchazečů a většinou vedly ke konkrétnímu pracovnímu uplatnění.

V roce 2006 se rekvalifikačních kurzů zúčastnilo 59 035 uchazečů a zájemců o zaměstnání (z toho 5 531 pokračovalo v rekvalifikaci zahájené v roce 2005). Ve srovnání s rokem 2005, kdy se rekvalifikace zúčastnilo 46 772 osob, se tento počet výrazně zvýšil (o 26,2 %).

Účinnost rekvalifikací (tj. znovuzaměstnání uchazečů do 12 měsíců od ukončení rekvalifikace) jako výsledek spolupráce poradců a rekvalifikátorů byla cca 45,0 % (u žen cca 41,3 % a u absolventů škol a mladistvých cca 59,7 %). Z těch, kteří se po rekvalifikaci zaměstnali, se do zaměstnání vrátilo 58,8 % do 3 měsíců po ukončení rekvalifikace. Nejvyšší účinnosti dosahují specifické rekvalifikace - 50,4 % (pro dělnické profese – 59,9 %, pro THP – 47,1 %); vysokou účinnost mají i rekvalifikace zaměřené na přípravu k podnikání – 49,4 %, jejich zastoupení v rekvalifikačních kurzech je ale relativně nízké (3,7 %). Účinnost nespécifických

rekvalifikací byla 44,4 % a u početně nejvyužívanějších rekvalifikací, které rozšiřují kvalifikaci 42,1 %.

Struktura rekvalifikačních kurzů a struktura uchazečů zařazených do rekvalifikačních kurzů je uvedena v příloze č. 19.

Na rekvalifikace v roce 2006 vyčerpaly úřady práce 357 299 tisíc Kč (tj. 9,3 % všech prostředků ÚP vynaložených na APZ ze SR). Průměrné náklady na jednoho uchazeče rekvalifikovaného v rámci jednoho rekvalifikačního kurzu v roce 2006 byly cca 6 tisíc Kč. Nízké náklady na jednoho uchazeče v rekvalifikačním kurzu vyplývají ze skutečnosti, že řada uchazečů o zaměstnání se zúčastnila rekvalifikace v rámci evropských programů, jejíž náklady nejsou hrazeny úřady práce. **Rekvalifikací, jako účinného nástroje APZ, využívaly všechny úřady práce; nejvíce prostředků bylo na tento nástroj vynaloženo v Moravskoslezském (19,9 %) a Ústeckém kraji (18,2 % z celkového objemu prostředků SR čerpaných na rekvalifikace), tj. v krajích s nejvyšší mírou nezaměstnanosti.** Účinnost rekvalifikací v Moravskoslezském kraji (49,2 %) je vyšší než průměr ČR, v Ústeckém kraji (41,8 %) se pohybuje mírně pod celorepublikovým průměrem. Účinnost rekvalifikací je statisticky zjištělná, individuální motivace a aktivizace a zvýšení zaměstnatelnosti, tj. přechodu z pasivity do aktivity, je pro rozvoj osobnosti uchazeče nedoceněna.

Poradenské činnosti a rekvalifikace byly zaměřeny především na obtížně umístitelné skupiny (mladé do věku 25 let, dlouhodobě nezaměstnané s nízkou úrovní kvalifikace, osoby vracející se na trh práce apod.) s orientací zejména na konkrétní pracovní uplatnění, u mladistvých pak i na návrat do školského systému pro získání nejnižšího stupně středoškolského vzdělání; u skupiny uchazečů ohrožených vyloučením z trhu práce se jednalo o jejich sociální integraci postupným zapojováním do pracovního procesu často kombinací nástrojů APZ a poradenských služeb. Účinností zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, se úloha poradenství prohloubila, protože umožňuje, na rozdíl od předcházejícího zákona, nákupy služeb v této oblasti. Nabídka poradenských činností a poradenských služeb se rozšiřuje, neboť tyto aktivity jsou nedílnou součástí většiny projektů ESF v oblasti zaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti na trhu práce.

Mezi preventivní opatření patřily mj. činnosti Informačních a poradenských středisek úřadů práce (IPS), které orientovaly k volbě povolání zejména žáky základních škol a studenty středních škol; k tomu byly vydávány, podle regionů, informační materiály v tištěné i v elektronické podobě (Atlasy školství s nabídkou

středoškolských programů a Kalendáře „Cesta za povoláním“ pro žáky posledních ročníků základních škol). V prvním pololetí 2006 byla zahájena aktualizace a digitalizace charakteristik povolání, které jsou jednou z účinných pomůcek odborných poradců úřadů práce.

Jednotlivá IPS úřadů práce poskytují ročně v průměru 1 700 klientům skupinovou formu poradenské činnosti a v průměru 300 klientům individuální služby.

Veřejně prospěšné práce (VPP)

VPP jako časově omezené pracovní příležitosti slouží zejména k umístování obtížně umístitelných uchazečů o zaměstnání – tj. uchazečů o zaměstnání s nízkou nebo žádnou kvalifikací, dlouhodobě nezaměstnaných, věkově starších, osob po mateřské nebo rodičovské dovolené, s bydlištěm v mikroregionech s nedostatečně zajištěnou dopravní obslužností apod. Jedná se především o práce spočívající v údržbě veřejného prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo obdobných činnostech ve prospěch obcí, státních a obecně prospěšných institucí. Cílem a hlavním přínosem tohoto nástroje APZ je zejména udržení a obnovení základních pracovních návyků a motivace k práci a získání finančních prostředků z pracovní činnosti, nikoliv ze sociálních podpor nebo podpor v nezaměstnanosti.

V průběhu roku 2006 bylo vytvořeno celkem **17 142 míst na VPP** a na nich **umístěno 18 011 uchazečů**, což je více než za stejné období předchozího roku (v roce 2005 bylo vytvořeno 15 645 míst a na nich umístěno 16 846 uchazečů o zaměstnání). Stav podporovaných míst k 31. 12. 2006 byl 7 175, počet zařazených uchazečů o zaměstnání byl 5 377.

Vyšší počet vytvořených míst a umístěných uchazečů se odrazil ve vyšším objemu finančních prostředků vynaložených na realizaci VPP - **v roce 2006 vynaložily úřady práce 899 298 tisíc Kč**, tj. 23,3 % z celkových výdajů úřadů práce na APZ ze SR, v roce 2005 to bylo o 60 347 tisíc Kč méně.

Tento nástroj APZ byl nejvíce využíván **v Ústeckém kraji**, kde na něj bylo použito 28,1 % prostředků ÚP čerpaných ze SR na VPP. Tomu odpovídá i počet vytvořených míst a umístěných uchazečů v tomto regionu (příloha č. 17).

Společensky účelná pracovní místa (SÚPM)

Společensky účelnými pracovními místy jsou pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s úřadem práce a obsazuje

je uchazeči o zaměstnání. K SÚPM patří též pracovní místo zřízené uchazečem o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Tato pracovní místa mají umožnit trvalé nebo dlouhodobější zaměstnání uchazečům o zaměstnání, kterým nelze v současné době zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem.

V průběhu roku 2006 úřady práce přispěly na zřízení nebo vyhrazení **25 131 pracovních míst** a **na tato místa umístily 25 417 uchazečů**. Vzhledem k charakteru tohoto nástroje APZ pokračovala finanční podpora a zároveň umísťování uchazečů i na místa zřízená v uplynulém období. Stav podporovaných míst k 31. 12. 2006 tak činil 20 476 a počet uchazečů o zaměstnání představoval 19 541.

Podpora SÚPM představovala nejvyšší podíl prostředků vyčerpaných úřady práce na APZ. Na tento nástroj bylo vyčerpáno celkem **1 071 803 tisíc Kč, tj. 27,8 % z prostředků úřadů práce na APZ**. Vzhledem k charakteru příspěvku a možnosti jeho pružného poskytnutí lze tento nástroj považovat za nejžádanější ze strany zaměstnavatelů a zároveň za nejúčelnější pro přímé začleňování uchazečů o zaměstnání na trh práce.

Z regionálního pohledu byl nejvyšší podíl vyčerpaných finančních prostředků v rámci tohoto nástroje **v Moravskoslezském kraji** (21,9 % z objemu prostředků vyčerpaných úřady práce ze SR na tento nástroj APZ), v Ústeckém (15,8 %), a dále v Jihomoravském a Olomouckém kraji (příloha č. 18).

Odborné praxe absolventů škol a získávání kvalifikace mladistvých

S účinností zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, je podpora pro absolventy a mladistvé, kteří jsou z důvodu chybějících pracovních zkušeností, příp. kvalifikace znevýhodněni při vstupu na trh práce, realizována prostřednictvím různých nástrojů APZ určených pro rizikové skupiny nezaměstnaných. Tento přístup umožňuje cílené a efektivní využití podpory, která se v konkrétním případě ukazuje jako nejúčinnější. Současně jsou realizovány dohody uzavřené před nabytím účinnosti nového zákona. K 31. 12. 2006 existovalo již pouze 340 těchto míst a na nich bylo zaměstnáno 194 absolventů škol a mladistvých.

Úřady práce vynaložily v roce 2006 na tento nástroj aktivní politiky zaměstnanosti finanční prostředky **v celkové výši 143 tisíc Kč**.

Chráněná pracovní místa (CHPM) a chráněné pracovní dílny (CHPD)

Úřady práce v průběhu roku 2006 **finančně podpořily vytvoření celkem 1 179 nových pracovních míst**, na která bylo **umístěno** od počátku roku **1 606 osob se zdravotním postižením (OZP)**. V těchto počtech jsou zahrnuta jak chráněná pracovní místa (382 míst), místa pro OZP, které se rozhodnou vykonávat samostatnou výdělečnou činnost (78 míst), tak i místa v chráněných pracovních dílnách (719 míst).

Úřady práce zároveň přispívaly **na provoz chráněných pracovních míst a chráněných pracovních dílen. Na podporu vytváření míst a na provoz bylo vynaloženo celkem 317 219 tisíc Kč**, tj. 8,2 % z celkových výdajů ÚP na APZ (vytvoření míst 96 745 tisíc Kč, provoz 220 474 tisíc Kč). Objem vynaložených prostředků byl ve srovnání s předchozím rokem o 7 231 tisíc Kč vyšší.

Další formou podpory osob se zdravotním postižením je **pracovní rehabilitace** (příprava k práci), která je založena na sestavování a naplňování individuálních plánů pracovní rehabilitace a na individuálním přístupu k jeho naplňování. **Rozsah** tohoto způsobu **podpory OZP v roce 2006 představoval objem 1 654 tisíc Kč**.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, rozšířil nástroje aktivní politiky o **překlenovací příspěvek, příspěvek na zapracování a příspěvek na dopravu zaměstnanců**.

Překlenovací příspěvek může úřad práce poskytnout fyzickým osobám, které zřídily společensky účelné pracovní místo na základě dohody s úřadem práce za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Příspěvek se v roce 2006 poskytoval po dobu maximálně 3 měsíců, v měsíční výši rovnající se polovině částky životního minima platného pro jednotlivého občana staršího 26 let. Od 1.1.2007 činí měsíční výše příspěvku 0,12násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla uzavřena dohoda (upraveno novelou zákona o zaměstnanosti – zákon č. 112/2006 Sb.). V roce 2006 poskytly úřady práce tento příspěvek **v celkovém objemu 8 167 tisíc Kč a podpořily tak celkem 1 234 osob**.

Příspěvek na zapracování může úřad práce poskytnout zaměstnavateli, který přijímá do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému úřad práce věnuje

zvýšenou péčí. Příspěvek lze poskytovat maximálně po dobu 3 měsíců a může činit nejvýše polovinu minimální mzdy. Úřady práce poskytly v roce 2006 zaměstnavatelům tento příspěvek **na zapracování 193 zaměstnanců v celkovém objemu 1 580 tisíc Kč.**

Příspěvek na dopravu zaměstnanců může úřad práce poskytnout zaměstnavateli, který zabezpečuje každodenní dopravu svých zaměstnanců do zaměstnání v oblastech, kde není dostatečně zajištěna doprava hromadnými dopravními prostředky. Příspěvek se poskytuje maximálně ve výši 50 % vynaložených nákladů na dopravu zaměstnanců. U zvláštní dopravy zaměstnanců s těžším zdravotním postižením se příspěvek poskytuje ve výši 100 % nákladů. V roce 2006 činily výdaje na tento nástroj **6 041 tisíc Kč** a zaměstnavatelé je použili **na přepravu 2 085 svých zaměstnanců.**

Počty podpořených osob a finanční prostředky vynaložené na tyto nové nástroje v roce 2006 jsou uvedeny v tabulce č. 22.

Významným faktorem plynoucím z provádění APZ a z hodnocení její účelnosti, účinnosti a efektivnosti je její **následný finanční efekt**. Ukončením vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce a následným umístěním na pracovní místa prostřednictvím APZ dochází k úspoře výdajů na pasivní politiku zaměstnanosti, na sociální dávky a dále pak k návratu vynaložených finančních prostředků zpět do státního rozpočtu v podobě odvodu daní a pojistného. Jak vyplývá z výzkumné studie výpočtu nákladů státu na jednoho nezaměstnaného, tyto výdaje se v podmínkách roku 2005 pohybovaly na úrovni 175,3 tisíc Kč.

Význam sociálního dopadu aktivní politiky zaměstnanosti je zejména v samotném návratu nezaměstnaných do pracovního procesu; v jejich společenském uplatnění a ve zmírnění či úplném odstranění jejich závislosti na podpoře v nezaměstnanosti a sociálních dávkách a celkově vede ke snížení míry nezaměstnanosti.

Další součásti APZ realizované na úrovni MPSV i na úřadech práce – systém investičních pobídek a cílené programy k řešení zaměstnanosti, stejně jako projekty zaměstnanosti v rámci OP RLZ a JPD 3 podporované Evropským sociálním fondem, **jsou uvedeny samostatně v následujících kapitolách.**

4. Systém investičních pobídek

Systém investičních pobídek v gesci MPSV zahrnuje:

- Investiční pobídky,
- Rámcový program pro podporu technologických center a strategických služeb,
- Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností.

Počátkem roku 2006 byly v rámci rozpočtu MPSV přiděleny na investiční pobídky finanční prostředky v celkové výši 2 226 001 tisíc Kč. V průběhu roku 2006 byl rozpočet postupně snížen řadou rozpočtových opatření v celkové výši **1 242 603 tisíc Kč.** K 31. prosinci 2006 činil rozpočet pro rok 2006 **983 398 tisíc Kč,** celkové výdaje přitom dosáhly **931 617 tis. Kč,** tedy 94,7 %. I přes veškeré úsilí pracovníků ministerstva a ve spolupráci s agenturou Czechinvest nebyly vyčerpány v roce 2006 prostředky v celkové výši **51 781 tisíc Kč.**

- **Investiční pobídky** v gesci MPSV jsou poskytovány na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, v platném znění, zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění, a nařízení vlády č. 115/2004 Sb., v platném znění. MPSV má v gesci dvě formy pobídek, tj. hmotnou podporu vytváření nových pracovních míst a hmotnou podporu rekvalifikace nebo školení zaměstnanců. Pobídky jsou poskytovány pouze v regionech, kde průměrná míra nezaměstnanosti je nad průměrem této míry za Českou republiku. Výše poskytované hmotné podpory je odstupňována podle míry nezaměstnanosti územní oblasti umístěné investice. Čím vyšší je míra nezaměstnanosti, tím vyšší je poskytovaná hmotná podpora. Cílem této strategie je motivovat investory ke zřízení nových pracovních míst v regionech s nejvyšší mírou nezaměstnanosti.

V roce 2006 MPSV poskytlo investiční pobídky celkem 36 investorům v úhrnné hodnotě **542 275 tisíc Kč.** Konkrétní údaje o jednotlivých investorech – společnostech jsou uvedeny v příloze č. 20.

Z uvedené částky byly 10 investorům proplaceny doplatky ve výši **36 087 tisíc Kč,** na základě Dohod o hmotné podpoře vytváření nových pracovních míst, uzavřených v roce 2002, 2003 a 2005. Proplacení uvedených doplatků se uskutečnilo po prokázání ze strany investorů, že vytvořili dalších **157 nových pracovních míst,** popř. obsadili nově vytvořená pracovní místa zaměstnanci se

změněnou pracovní schopností nebo zaměstnanci dlouhodobě vedenými na úřadech práce podle podmínek příslušné Dohody a **vyškolili, resp. rekvalifikovali**, další 4 nové zaměstnance popř. rekvalifikovali zaměstnance se změněnou pracovní schopností nebo dlouhodobě vedené na úřadech práce ve znění příslušné Dohody.

Dále byla proplacena hmotná podpora 26 novým investorům v celkové výši **506 188 tisíc Kč** na základě uzavřených Dohod o hmotné podpoře vytváření nových pracovních míst a Dohod o hmotné podpoře rekvalifikace zaměstnanců, resp. Dodatků k dříve uzavřeným dohodám v případě společnosti Black & Decker (Czech), s.r.o.

V uvedených dohodách se investoři zavázali vytvořit až **2 755 nových pracovních míst a vyškolit, resp. rekvalifikovat, až 1 534 nových zaměstnanců**.

Z hlediska regionálního rozložení této podpory směřovalo nejvíce finančních prostředků do **Ústeckého kraje** (66,5 %) a do **Moravskoslezského kraje** (16,5 %).

V r. 2006 rovněž probíhala kontrola účelnosti a hospodárnosti vynaložených prostředků u dohod v rámci Investičních pobídek, uzavřených v předchozích letech. MPSV realizovalo kontrolu plnění podmínek u 25 společností, kterým byla vyplacena hmotná podpora na tvorbu nových pracovních míst a na rekvalifikace zaměstnanců. V průběhu roku bylo zahájeno 21 plánovaných následných kontrol, ukončeno bylo 20 kontrol (zbývající kontrola byla ukončena až v roce 2007), byla provedena 1 následná neplánovaná dílčí kontrola. Dále byly provedeny 3 průběžné kontroly plnění podmínek dohod, z toho 1 plánovaná a 2 neplánované kontroly).

- **Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb** byl schválen usnesením vlády č. 1238 ze dne 10. prosince 2003. Zároveň ještě dobíhají dřívější, samostatné Rámcové programy pro podporu vzniku a rozšíření technologických center a pro podporu strategických služeb, přijaté usnesením vlády č. 573 ze dne 5.června 2002. Vzhledem ke svému charakteru lze dotace poskytovat na celém území ČR. MPSV v rámci těchto programů poskytuje dotace na školení a rekvalifikace nových zaměstnanců.

V roce 2006 MPSV poskytlo dotace na školení a rekvalifikace zaměstnanců celkem **29 investorům**, v celkové výši **98 441 tisíc Kč** na **zaškolení, resp. rekvalifikaci 3 320 zaměstnanců** – na nových pracovních místech určených pro vysoce kvalifikované pracovníky.

Z hlediska regionálního rozložení poskytnutých dotací podpory bylo nejvíce finančních prostředků poskytnuto investorům realizujících investice na území **Prahy** (82,5 %) a v **Jihomoravském kraji** (6,2 %).

V rámci kontrolní činnosti MPSV provedlo u 3 investorů jednu následnou kontrolu a dvě průběžné kontroly.

- **Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností** - finanční podpora je poskytována na základě usnesení vlády č. 566 ze dne 2. června 2004, ve znění usnesení vlády č. 287 ze dne 22. března 2006.

Program je zaměřen na podporu zaměstnanosti a školení (rekvalifikace) ve fondově méně náročné výrobě. Stanovenou nízkou hranicí pro počáteční investici (10 mil. Kč, resp. min. 10 zaměstnanců) se program orientuje zejména na podporu malých a středních podnikatelů ve zpracovatelském průmyslu. MPSV uzavírá dohody s investory, kteří zřizují více jak 250 nových pracovních míst, s investory zřizujícími menší počet míst uzavírají dohody místně příslušné úřady práce.

V průběhu roku 2006 poskytlo MPSV na základě uzavřených dohod finanční podporu **2 investorům v celkové výši 290 900 tisíc Kč**, kteří se zavázali vytvořit a obsadit celkem **1 330 nových pracovních míst a vyškolit, resp. rekvalifikovat 1 330 zaměstnanců** (příloha č. 20).

Úřady práce v průběhu roku 2006 poskytly finanční podporu investorům ve výši **116 619 tisíc Kč** na vytvoření **559 nových pracovních míst** a na vyškolení, **resp. rekvalifikaci 165 zaměstnanců** (příloha č. 20).

Největší zájem o tento program je na severní a jižní Moravě, dále v severních Čechách. Z celkového objemu finančních prostředků byl největší podíl vyčerpán v **Moravskoslezském kraji – 78,6 %** (podpořen vznik **1 478 nových pracovních míst** a na školení, resp. rekvalifikace **1 332 osob**). Na **Jihomoravský kraj připadá 10,9 %-ní** podíl, což představuje **218 nových pracovních míst**, bez vyškolených, resp. rekvalifikovaných osob. V **Ústeckém kraji činí podíl 9,7 %**, byl podpořen vznik **181 nových pracovních míst** a školení **111 osob**, v **Olomouckém kraji** byl realizován jeden projekt s podílem **0,7 %** finančních prostředků, což představuje podporu **12 nových pracovních míst** a **21 školených, resp. rekvalifikovaných osob**.

5. Cílené programy k řešení zaměstnanosti

Ustanovení § 120 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, umožňuje předkládat cílené programy k řešení zaměstnanosti. Problémy obecního, okresního, krajského charakteru v oblasti zaměstnanosti mohou být řešeny prostřednictvím regionálních cílených programů, které předkládají ke schválení ministerstvu zejména úřady práce.

V roce 2006 bylo předloženo ke schválení **45 regionálních cílených programů** zaměřených na znevýhodněné cílové skupiny těžko umístitelné na trhu práce v daném regionu. Předkladateli programů byly úřady práce. Schválené programy (43) jsou v plném znění uveřejněny na integrovaném portálu MPSV na adrese: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/programy_zamest/regionalni .

Celkový objem vynaložených finančních prostředků na regionální cílené programy činil v roce 2006 celkem **118 707 tisíc Kč**.

V návaznosti na ustanovení § 120 odst. 3 zákona o zaměstnanosti, zpracovalo MPSV **Program na podporu obnovy nebo technického zhodnocení hmotného investičního majetku**, který slouží k pracovnímu uplatnění osob se zdravotním postižením (dále jen Program). Jedná se o **celostátní Program**, který byl schválen usnesením vlády č. 341 ze dne 23. 3. 2005, a který je určen na podporu zaměstnavatelů zaměstnávajících v průměrném přepočteném počtu více než 50 % osob se zdravotním postižením. Účelem programu je udržení pracovních míst a podpora vytváření nových pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením.

Pro rok 2006 byly na Program v rozpočtové kapitole 313 MPSV vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 110 000 tisíc Kč (tento Program není zahrnut do částek uváděných v tabulce č. 22 a v příloze č. 18). MPSV obdrželo **v roce 2006 celkem 120 žádostí**, z toho 40 žádostí bylo předloženo v lednovém termínu, 48 žádostí bylo předloženo v dubnovém termínu a 32 žádostí bylo předloženo v srpnovém termínu. Finanční prostředky byly poskytnuty ve výši 103 815 tisíc Kč (vratky poskytovateli - MPSV k 31. 12. 2006 činily 5 257 tisíc Kč) celkem **93 zaměstnavatelům** (24 žádostí bylo zamítnuto a u 3 žádostí bylo samotnými zaměstnavateli požádáno o jejich zpětvzetí) .

Z rozpočtované částky ve výši 110 000 tis. Kč bylo dle skutečnosti **k 31. 12. 2006 vyplaceno celkem 98 558 tisíc Kč, tj. 89,6 %**.

6. Projekty zaměstnanosti v rámci OP RLZ a JPD 3

Evropská strategie zaměstnanosti je založena na zvýšení zaměstnatelnosti, podpoře podnikání, podpoře adaptability podniků a zaměstnanců a dodržování rovných příležitostí. Globálním cílem je dosažení vysoké a stabilní úrovně zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integraci sociálně vyloučených skupin obyvatelstva a konkurenceschopnosti podniků při respektování principů udržitelného rozvoje. Tento globální cíl rozpracovaný na podmínky ČR Národním programem reforem (NPR) přímo reaguje na problémy České republiky v oblasti trhu práce a rozvoje lidských zdrojů (RLZ). Opatření navržená v NPR v části Zaměstnanost se proto zaměřila na řešení tří klíčových oblastí: „**Flexibilita trhu práce**“, „**Začleňování na trhu práce**“ a „**Vzdělávání**“.

Stejně cíle sledují i opatření v rámci programových dokumentů, jimiž jsou pro oblast Rozvoje lidských zdrojů následující dokumenty:

- **Operační program Rozvoj lidských zdrojů** je programovým dokumentem pro Cíl 1 (OP RLZ) – území České republiky bez území hlavního města Prahy, které náleží do Cíle 3,
- Pro Cíl 3 je referenčním dokumentem **Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha** (JPD 3), na jehož základě je poskytována podpora rozvoji lidských zdrojů na území hlavního města Prahy.

V rámci těchto programů se v jednotlivých opatřeních realizují projekty, využívající podstatnou část Evropského sociálního fondu (ESF) s využitím českých národních zdrojů, které jsou realizovány v prvním programovém období 2004 – 2006 s tím, že poslední projekty budou ukončeny až v roce 2008.

V rámci kompetencí rezortu MPSV se jedná o následující priority a opatření (viz. tab. 23):

K **začleňování na trhu práce**, tj. přilákání více občanů do zaměstnání a jejich udržení v zaměstnání, přispívají projekty realizované zejména v rámci těchto opatření:

Opatření 1.1 „Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání“ slouží k posílení aktivní politiky zaměstnanosti s cílem napomáhat odstraňování bariér na trhu práce a pomoci získat zaměstnání nebo zvýšit zaměstnatelnost. Je realizováno formou národních projektů a regionálních grantových schémat a nadregionálního grantového schématu na

centrální úrovni. K datu 31. 12. 2006 bylo v rámci op. 1.1 celkem smluvně zabezpečeno 365 grantových projektů.

Pověřené úřady práce dále v rámci tohoto opatření realizují dva druhy národních projektů, a to „Návrat do práce“ a „Najdi si práci“. Dále byl v roce 2006 nakontrahován národní projekt „Pomoc dlouhodobě nezaměstnaným na Ostravsku a Mostecku“, v němž se stane konečným příjemcem a konečným uživatelem i odbor trhu práce MPSV. Tímto pilotním projektem budou ověřeny metody a postupy při poskytování individuální pomoci dlouhodobě nezaměstnaným. Hlavním účelem projektu je nalézt vysoce kvalifikovaného dodavatele se zahraničními zkušenostmi, který pro tuto skupinu klientů zajistí mj. účinnou pomoc při hledání zaměstnání.

K datu 31. 12. 2006 bylo v rámci op. 1.1 celkem smluvně zabezpečeno 30 národních projektů.

K 31. 12. 2006 v rámci tohoto opatření bylo zatím podpořeno 46 515 klientů, 27 783 účastníků kurzů a 1 597 pracovních míst.

Priority a opatření OP RLZ

tab. č. 23

Priorita	Opatření a cíle	
Priorita 1	Aktivní politika zaměstnanosti	
	Opatření 1.1	Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání
	Opatření 1.2	Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti
Priorita 2	Sociální integrace a rovné příležitosti	
	Opatření 2.1 (část)	Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením (část opatření)
	Opatření 2.2	Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce
Priorita 3	Rozvoj celoživotního učení	
	Opatření 3.3	Rozvoj dalšího profesního vzdělávání
Priorita 4	Adaptabilita a podnikání	
	Opatření 4.1	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek jako podpora konkurenceschopnosti

Opatření 2.1 „Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením“ je zaměřeno na příslušníky romských komunit, zdravotně postižené osoby, věkově starší osoby a mladé do 25 let, bez kvalifikace nebo s nízkou úrovní kvalifikace. Opatření je realizováno prostřednictvím **nadregionálního grantového schématu „Začlenění skupin ohrožených sociálním vyloučením“**.

K datu 31. 12. 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 36 grantových projektů.

V rámci tohoto opatření pověřené úřady práce realizují **národní projekt „Příprava na práci“**. Cílem je vyrovnání příležitostí v přístupu ke vzdělání, zaměstnání a dalšímu společenskému a pracovnímu uplatnění příslušníků skupin ohrožených sociálním vyloučením. K datu 31. 12. 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 13 národních projektů.

Počet podpořených klientů v rámci opatření k 31. 12. 2006 představuje 8 719 osob, účastníků kurzů bylo zatím 5 400.

Opatření 2.2 „Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce“ je realizováno prostřednictvím nadregionálního grantového schématu *„Podpora rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce“*. K datu 31. 12. 2006 celkem smluvně zabezpečeno 53 grantových projektů. Počet podpořených klientů v rámci opatření k 31. 12. 2006 představuje 5 263 osob, účastníků kurzů bylo zatím 3 828, dále bylo podpořeno 52 pracovních míst.

Opatření 3.3 a 4.1 napomohou dosažení cílů v klíčové oblasti **vzdělávání**, tj. zlepšit přizpůsobivost pracovníků a podniků, zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a dovedností, zvýšit profesní mobilitu.

Opatření 3.3 „Rozvoj dalšího profesního vzdělávání“ je zaměřeno na rozvoj nabídky dalšího profesního vzdělávání systémovým způsobem a na zavedení klíčových systémových mechanismů do této oblasti. Opatření je realizováno formou **regionálních grantových projektů „Rozvoj kapacit dalšího profesního vzdělávání“** zabezpečovaných pověřenými úřady práce. Jejich cílem je zvýšit nabídku vzdělávacích aktivit, tvorbu nových a inovovaných vzdělávacích programů, úroveň lektorů dalšího profesního vzdělávání a osob poskytujících vzdělávací služby. K 31. 12. 2006 bylo celkem smluvně zabezpečeno 339 grantových projektů. V rámci projektů bylo podpořeno 2 444 osob poskytujících služby nebo podporujících poskytování služeb, bylo vytvořeno 171 nových nebo inovovaných vzdělávacích programů.

Dále bylo v rámci opatření předloženo a schváleno **5 systémových projektů**, zaměřených na rozvoj kvality a rozsahu vzdělávacího systému. (*„Kvalita v dalším profesním vzdělávání“*, *„Informačně poradenský systém“*, *„Vytvoření systému dalšího profesního a odborného vzdělávání pro zvyšování kvalifikační (vzdělanostní) úrovně rozvoje MSP“*, *„Rozvoj Národní soustavy povolání jako základní podmínky rozvoje Národní soustavy kvalifikací a dalšího profesního vzdělávání“* a projekt *„Regionální vzdělávací centra“*). U 3 systémových projektů k 31. 12. 2006 probíhal výběr

dodavatele formou veřejné zakázky, u 2 projektů „Kvalita v dalším profesním vzdělávání“ a „Rozvoj Národní soustavy povolání jako základní podmínky rozvoje Národní soustavy kvalifikací a dalšího profesního vzdělávání“ byla již podepsána smlouva s dodavatelem služeb.

Opatření 4.1 „Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti“, jehož cílem je rozvoj odborných znalostí a kompetencí a rozšiřování a zvyšování kvalifikace zaměstnavatelů i zaměstnanců ve vazbě na probíhající strukturální změny realizací programů odborného vzdělávání, je realizováno **regionálními a nadregionálními grantovými schémata** „Adaptabilita a podpora konkurenceschopnosti podniků a organizací“. K datu 31. 12. 2006 je celkem smluvně zabezpečeno 402 projektů, 27 v rámci nadregionálního grantového schématu a 375 v rámci regionálních grantových schémat.

V rámci tohoto opatření se realizuje i **národní projekt**, jehož implementaci zabezpečuje Agentura pro podporu podnikání a investic – CzechInvest. Jedná se o projekt „Standard řízení a rozvoje lidských zdrojů v podnicích (Investors in People)“, který navazuje na pilotní projekt realizovaný v rámci Phare 2002 formálně ukončený v říjnu 2005.

V rámci tohoto opatření bylo k 31. 12. 2006 podpořeno 45 371 klientů služeb, 41 843 účastníků kurzů a podpořeno 1 610 pracovních míst.

Nedílnou součástí zvyšování **flexibility trhu práce** je i modernizace politiky zaměstnanosti. V rámci **Opatření 1.2 „Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti“** byly schváleny tři systémové projekty, jejichž realizace začala v polovině roku 2006.

Cílem projektu „*Institut trhu práce*“ je přizpůsobit systém řízení a personální kapacitu veřejných služeb zaměstnanosti dnešním potřebám trhu práce, odzkoušet nové způsoby spolupráce se zaměstnavateli, zefektivnit vnitřní koordinaci všech zúčastněných složek. Základní komponentou projektu je vybudování Institutu trhu práce (ITP), který bude výkonným nástrojem pro tvorbu a realizaci politiky zaměstnanosti orientované na zaměstnavatelskou složku trhu práce, jako potřebný doplněk úřadů práce. Vznikající síť pracovišť ITP bude odpovídat územní struktuře sítě úřadů práce. Pracoviště ITP budou v rámci projektu vznikat především při vybraných PÚP a ÚP (v jednotlivých pilotních okresech a krajích) a při vybraných organizačních jednotkách HK ČR (Okresní HK, Krajské HK, případně Regionální

hospodářské komory, ústředí HK). Vybudování těchto pracovišť a jejich smysluplné a účinné využívání umožní potřebné rozšíření činností zajišťovaných službami zaměstnanosti a zároveň uvolní potřebné kapacity úřadů práce (na regionální úrovni) a Správy služeb zaměstnanosti (na centrální úrovni) na problémy výkonu státní správy v oblasti zaměstnanosti, reálné řízení systému služeb zaměstnanosti, zavádění standardů kvality v těchto službách a jejich kontroly.

Pro zvýšení profesionality pracovníků služeb zaměstnanosti byl schválen projekt „*Rozvoj vzdělávacího systému pro zaměstnance služeb zaměstnanosti a školících a výcvikových středisek služeb zaměstnanosti*“, jehož cílem je modernizovat současné vzdělávací programy a vytvářet nové, zaměřené zejména na práci s klienty obtížně umístitelnými na trhu práce a dále projekt „*Školení portálu MPSV ČR*“. K 31. 12. 2006 byly u obou projektů podepsány smlouvy s dodavateli.

Podobné jsou i priority a opatření **JPD 3**, jehož implementaci zabezpečuje Úřad práce hlavního města Prahy.

Priority a opatření JPD 3

tab. č. 24

Priorita	Opatření a cíle	
Priorita 1	Aktivní politika zaměstnanosti	
	Opatření 1.1	Rozšíření a zvýšení adresnosti aktivní politiky zaměstnanosti
Priorita 2	Sociální integrace a rovné příležitosti	
	Opatření 2.2 část	Sladění rodinného a pracovního života – část zaměstnanost
Priorita 4	Adaptabilita a podnikání	
	Opatření 4.1 část	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek jako podpora konkurenceschopnosti – část zaměstnanost

Opatření 1.1 „Rozšíření a zvýšení adresnosti aktivní politiky zaměstnanosti“ je zaměřeno na zvýšení účinnosti aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání. V rámci opatření jsou realizovány dva typy projektů: **grantové projekty** (k 31. 12. 2006 smluvně zabezpečeno 34 projektů) a 2 typy **národních projektů** „*Najdi si práci*“ a „*Návrat do práce*“. K 31. 12. 2006 byl smluvně zabezpečen národní projekt „*Najdi si práci*“, národní projekt „*Návrat do práce*“ byl v průběhu roku 2006 schválen.

V rámci opatření byl v průběhu roku 2006 připravován i **systemový projekt** „*Institut trhu práce Praha*“, kontrahován bude až v 1. pololetí 2007.

Opatření 2.2 „Sladění rodinného a pracovního života“ je zaměřeno na podporu naplnění principu rovnosti šancí pro ženy a muže *de facto* (v praxi) při plnění povinností v rodinném i pracovním životě. Realizovány jsou pouze **grantové projekty** „Podpora rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce“. K 31. 12. 2006 byly uzavřeny smlouvy na 12 projektů.

Opatření 4.1 „Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek jako podpora konkurenceschopnosti“ je zaměřeno na zajištění efektivního řízení organizací a kvalifikované a flexibilní pracovní síly, která by byla zárukou vysoké a stabilní úrovně pražské zaměstnanosti a konkurenceschopnosti pražské ekonomiky. V opatření jsou realizovány pouze **grantové projekty** prostřednictvím grantového schématu „Adaptabilita a podpora konkurenceschopnosti podniků a organizací“. Celkem bylo k 31. 12. 2006 smluvně zabezpečeno 79 grantových projektů.

V souladu se Závěry předsednictví Evropské rady z března 2006 byl při naplňování NPR položen důraz na posun **k aktivním a preventivním politikám**. V tomto duchu je realizovaná i většina projektů v rámci OP RLZ a JPD3. Kvantitativní dopady na vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti nejsou bezprostřední a hodnotit je bude možné až v horizontu několika let.

Podrobný stav realizace projektů s podporou ESF včetně finanční alokace a čerpání je obsahem materiálů - zpráv o realizaci OP RLZ, zpracovávaných a schvalovaných v rámci implementační struktury ESF MPSV. Informace k projektům jsou přístupné na oficiálních internetových stránkách ESF www.esfcr.cz.

V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Vybrané strukturální ukazatele, ukazatele strategie zaměstnanosti a sociální soudržnosti EU

Ke srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR s jinými státy Evropské unie lze použít zejména vybrané strukturální ukazatele, ukazatele strategie zaměstnanosti a sociální soudržnosti EU (příloha č. 24a, 24b), které zpracovává a zveřejňuje EUROSTAT – Statistický úřad Evropského společenství¹³. Ukazatele zpracovává na základě primárních dat z LFSS (Labour Force Sample Survey) jednotlivých členských států EU tak, aby zabezpečovaly mezinárodní srovnání mezi jednotlivými členskými státy. Údaje jsou publikovány s větší časovou prodlevou. Z těchto důvodů se (poslední aktuální) údaje v této části liší od údajů z VŠPS ČSÚ použitých v této i předchozích analýzách zaměstnanosti a nezaměstnanosti MPSV a nemusejí odpovídat hodnocenému období této analýzy.

Na zasedáních Evropské rady v Lisabonu (rok 2000) a ve Stockholmu (rok 2001) byly EU stanoveny konkrétní kvantitativní cíle míry zaměstnanosti do roku 2010: celková míra zaměstnanosti alespoň 70 %, míra zaměstnanosti žen alespoň 60 %, míra zaměstnanosti starších pracovníků (55 - 64 let) alespoň 50 %.

Na základě doporučení vycházejících ze zprávy skupiny špičkových expertů pod vedením Wima Koka zpracovala Evropská komise pro jarní zasedání Evropské rady v roce 2005 Střednědobé hodnocení Lisabonské strategie, které se stalo východiskem pro zásadní změnu dosavadního pojetí této agendy.

Česká republika se již od prvních dnů svého členství v EU plně zapojila do diskuse k revizi cílů Lisabonské strategie. V souvislosti s deklarovaným požadavkem více podpořit hospodářský růst a zaměstnanost v jednotlivých členských státech EU Česká republika přijala návrh na vytváření jednotných národních dokumentů – Národních programů reforem.

Při zpracování Národního programu reforem ČR byly využity materiály Strategie udržitelného rozvoje České republiky a Strategie hospodářského růstu. Opatření na podporu růstu zaměstnanosti obsažená ve Strategii hospodářského růstu korespondují s opatřeními v Národním programu reforem, s přihlédnutím ke skutečnosti, že Strategie hospodářského růstu je koncipována na období 2006-2013.

¹³http://epp.eurostat.ec.eu.int/portal/page?_pageid=1133.47800773.1133.47803568&_dad=portal&_schema=PORTAL

Přijatá opatření Národního programu reforem ČR by měla přispět k dosažení následujících indikativních cílů zaměstnanosti do roku 2008: celková míra zaměstnanosti 66,4 %, míra zaměstnanosti žen 57,6 % a míra zaměstnanosti starších zaměstnanců (55 - 64 let) 47,5 %.

V roce 2005 pokračovaly státy EU v přibližování se cílům strategie zaměstnanosti. **Růst zaměstnanosti** za EU25 jako celek byl v roce 2005 pozitivní (z růstu 0,6 % v roce 2004 na 0,8 %), ke zvýšení zaměstnanosti došlo ve většině členských zemí s výjimkou Německa a Nizozemska (pokles pod 0,1 %). **Nejvyšší nárůst** zaměstnanosti byl zaznamenán **v Irsku** (4,7 %), ve Španělsku (3,6 %) a Kypru (3,3 %). **V ČR zrychlil růst zaměstnanosti** (z 0,1 % v roce 2004) na 0,7 %. Údaje z LFSS za rok 2006 ještě nejsou k dispozici, podle prvních odhadů EUROSTAT (z Evropských čtvrtletních národních účtů) vzrostla zaměstnanost **v EU25** (z 0,8 % v roce 2005) **na 1,5 %**.

Mezi rokem 2004 a **2005** vzrostla průměrná **míra zaměstnanosti (MZ) EU25** o 0,5 p.b. (podobně jako v předchozím roce) **na 63,8 %**. **Míra zaměstnanosti žen** vzrostla o 0,6 p.b. **na 56,3 %**, **míra zaměstnanosti starších osob** (55 – 64 let) o 1,5 p.b. **na 42,5 %**.

V roce 2004 dosáhla **celková úroveň MZ v České republice** 64,2 %, MZ žen 56,0 % a MZ starších osob 42,7 %, **v roce 2005 vzrostla celková MZ na 64,8 %, MZ žen 56,3 % a MZ starších osob na 44,5 %**. Údaje o celkové míře zaměstnanosti a míře zaměstnanosti starších osob za ČR jsou **vyšší než průměr EU25**. Vyšší celkovou MZ než ČR dosahuje 9 států původní EU15 (ČR je na 12. místě), z nových států Kypr a Slovinsko, ostatní nové členské státy mají míru zaměstnanosti nižší, z nich nejnižší je v Polsku (52,8 %), na Maltě (53,9 %), v Maďarsku (56,9 %) a na Slovensku (57,7 %). Tyto státy mají i nižší míru zaměstnanosti žen než Česká republika, která je v pořadí států v tomto ukazateli na 16. místě. ČR je na 13. místě v MZ starších osob, přičemž nejnižší úroveň dosahují kromě nových členských států Polska (27,2 %), Slovenska (30,3 %), Slovinska (30,7 %) a Malty (30,8 %) i státy EU15 Itálie (31,4 %), Lucembursko (31,7 %), Belgie a Rakousko (shodně 31,8 %).

Z dalších strukturálních ukazatelů lze porovnat **rozptyl regionální míry zaměstnanosti** (vztaheno ke statistickým jednotkám NUTS 2), který vykazuje 16 států EU, přičemž **v ČR** je tento ukazatel za rok 2005 na úrovni **5,5**. Pouze v Itálii (16,0) je hodnota tohoto ukazatele vyšší než průměrná hodnota **za EU25 (11,9)**. Vysokou hodnotu tohoto ukazatele vykazuje Maďarsko (9,9) a Slovensko (9,8), ale

taky Belgie (8,4) a Španělsko (8,3); hodnota ukazatele v Polsku (5,6) je přibližně na úrovni hodnoty za ČR.

Průměrná míra nezaměstnanosti (MN) v EU25 dosáhla **v roce 2005** hodnoty **8,7 %** (pokles z 9,1 % v roce 2004). Z členských států EU vzrostla v 6 státech, nejvíce v Maďarsku, Portugalsku a Švédsku, v dalších 6 státech se téměř nezměnila (mj. ve velkých členských státech – Francii, Německu a Velké Británii). **V roce 2006** klesla v EU25 na **7,9 %**, přičemž nárůst míry nezaměstnanosti je patrný v 5 státech, nejvyšší ve Velké Británii. **Míra nezaměstnanosti** podle údajů EUROSTAT byla **v České republice** v roce 2004 8,3 %, v roce 2005 7,9 % a **v roce 2006 poklesla na 7,2 %**, což je nižší úroveň než **průměr EU25**. Z pohledu jednotlivých států byla v roce 2006 nezaměstnanost v ČR nižší než v některých „starých“ státech EU (např. Francie 9,0 %, Španělsko 8,6 %, Německo 8,4 %, Belgie 8,3 %) a **výrazně nižší než v Polsku (14,0 %) a na Slovensku (13,3 %)**; míra nezaměstnanosti v Maďarsku je srovnatelná – 7,5 %. Slovensko a Polsko má nejvyšší **míru dlouhodobé nezaměstnanosti** (podíl nezaměstnaných déle než 12 měsíců na pracovní síle) – Slovensko 11,7 % a Polsko 10,2 %. Průměrná hodnota **za EU25 byla 3,9 %, v ČR 4,2 %** (údaje za rok 2005).

Srovnání základních strukturálních ukazatelů a ukazatelů Evropské strategie zaměstnanosti v EU a ČR je uvedeno v příloze č. 24 a, b.

Další ukazatele z oblasti zaměstnanosti a nezaměstnanosti ¹⁴

Přes probíhající **sektorové změny v zaměstnanosti** je v České republice stále **vysoké zastoupení sekundárního a nižší zastoupení terciárního sektoru** na celkové zaměstnanosti. Zatímco **v EU25** (pokud není uvedeno jinak, jedná se o údaje za rok 2005) představuje podíl sekundárního sektoru **24,7 %, v ČR je podíl 38,3 %**, což je **nejvyšší hodnota** ze všech států EU. Nad 30 % dosahuje ještě podíl tohoto sektoru ve Slovinsku (35,2 %), v Estonsku a na Slovensku (33,7 %), v Maďarsku (32,4 %) a Španělsku (30,1 %). Naproti tomu v Nizozemsku je podíl tohoto sektoru pouze 17,3 % a ve Velké Británii 17,9 % (2004). **Podíl terciárního sektoru v ČR představuje 57,9 % (EU25 – 70,4 %)**, přičemž nižší zastoupení má tento sektor pouze ve Slovinsku (54,5 %) a v Litvě (57,0 %). Naopak ve Velké Británii představuje tento podíl 81,3 % (2004) a v Nizozemsku 79,5 %. Zastoupení

¹⁴ *Employment in Europe 2006* – vydané Evropskou komisí, Ředitelstvím pro zaměstnanost a sociální věci, v říjnu 2006, http://ec.europa.eu/employment_social/employment_analysis/employ_2006_en.htm, viz příloha č. 25

primárního sektoru zaměstnanosti je **v ČR** s hodnotou **4,0 %** nižší než průměrná hodnota EU25 (4,9 %). Mezi státy s nejvyšším podílem tohoto sektoru patří Řecko (14,4 %), Litva (14,0 %) a Lotyšsko (11,2 %). Naopak nejnižší podíl primárního sektoru je ve Spojeném království (0,9 % v roce 2004) a Lucembursku (1,3 %).

Na pracovní dobu určitou pracovalo v EU25 v roce 2005 **14,5 % zaměstnaných**. Méně než 5 % takovýchto kontraktů bylo na Maltě, v Irsku, Estonsku a Rumunsku. Více než 33 % těchto kontraktů bylo ve Španělsku, téměř 26 % v Polsku. **V ČR** představuje **podíl zaměstnaných na dobu určitou 8,6 %**.

Na zkrácenou dobu bylo **v EU25** zaměstnáno **18,4 % zaměstnaných**. **V ČR** je takto klasifikováno **4,9 % zaměstnaných**, což je v rámci EU25 považováno za extrémně nízké číslo. Podíl pod 5 % se vyskytuje ještě v Maďarsku (4,1 %), na Slovensku (2,5 %) a v Bulharsku (pouze 2,1 %). Extrémně vysoké hodnoty dosahuje tento ukazatel v Nizozemsku (46,1 %), dále ve Spojeném království (25,4 %) a nad 20 % pracujících na zkrácenou pracovní dobu má ještě Rakousko, Belgie, Německo a Švédsko.

V členských státech **EU** je podle údajů za rok 2005 přibližně **15,6 % osob pracujících na vlastní účet** (podnikatelé bez zaměstnanců, OSVČ). Česká republika s jejich podílem **18,0 %** převyšuje průměr EU(25). Vysoký podíl této kategorie zaměstnaných je např. v Řecku (40,8 %), Polsku (28,8 %), Itálii (24,5 %), naopak nejnižší podíl pracujících na vlastní účet na celkové zaměstnanosti mají ve Švédsku (4,8 %), Dánsku (6,3 %) a Lucembursku (6,6 %).

Míra nezaměstnanosti mladých ve věku 15 – 24 let (vztážená k pracovní síle – zaměstnaným a nezaměstnaným ve stejném věku) v roce 2005 **v EU25** mírně poklesla na celkem **18,5 %**. Z členských států EU je míra nezaměstnanosti mladých nejvyšší v Řecku (26,0 %) a v Polsku (24,0 %), na Slovensku (32,3 %). Hodnota míry nezaměstnanosti mladých **v ČR (19,2 %)** je vyšší než průměr EU25 a vyšší než ve Slovinsku (15,9 %). Naopak v Lucembursku, Dánsku a Švédsku nedosahuje míra nezaměstnanosti mladých hodnoty 10 %. Vyšší míra nezaměstnanosti mladých lidí v České republice souvisí s jejich nadprůměrným zastoupením mezi ekonomicky neaktivními (zejména z důvodu přípravy na budoucí povolání). Pokud srovnáme podíly mladých nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15-24 let, vychází tento ukazatel pro ČR příznivě: průměrný podíl v EU25 činí 8,4 %, zatímco v ČR 7,5 %. V jednotlivých státech se pohybuje od 11,5 % (Portugalsko), 10,2 % (Slovinsko) až po úroveň nižší 5 % (Lucembursko, Velká Británie a Lotyšsko).

VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Údaje o dalším vývoji zaměstnanosti (1. čtvrtletí 2007) z Výběrových šetření pracovních sil budou k dispozici až v průběhu května.

Na základě konjunkturního očekávání příznivé ekonomické situace respondentů z průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb v příštích měsících a signálů z vybraných oblastí národního hospodářství lze pro celý rok 2007 očekávat další růst ekonomiky. Z makroekonomických predikcí vyplývá, že růstová dynamika HDP bude nižší než v roce 2006, ale pravděpodobně se udrží nad úrovní 5 %. Nejvýrazněji ovlivní (stejně jako v roce 2006) nárůst HDP tvorba hrubého kapitálu, spotřeba domácností. Rizikem zahraničního obchodu bude silná koruna a ceny ropy. V minulém období realizované investice budou přecházet do plného provozu.

Rychlý růst ekonomiky a v minulém období realizované investice budou generovat nová pracovní místa, a to především v oblasti průmyslu. Zejména průmyslovým podnikům se dobře daří, roste i jejich konkurenceschopnost na zahraničních trzích. V návaznosti na vývoj ekonomiky a různé formy podpory zaměstnanosti očekáváme udržení růstu zaměstnanosti z roku 2005 a 2006. **Pro celý rok 2007 očekáváme meziroční růst zaměstnanosti v intervalu 1,0 % až 1,2 %.**

Situace na úřadech práce byla v lednu 2007 proti předchozímu roku rozdílná ve vyšším počtu nově hlášených uchazečů o zaměstnání. Kromě obvyklých sezónních faktorů zapůsobil na evidovanou nezaměstnanost nový zákon o sociálních službách a o zprostředkování zaměstnání přišlo požádat více než 3,5 tisíce osob, které dosud osobně pečovaly o převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo částečně bezmocnou osobu starší 80 let. Jedná se o jednorázovou záležitost a nepředpokládáme, že by nový zákon měl zásadní vliv na nezaměstnanost. Počty nově hlášených v únoru a březnu byly meziročně výrazně menší. Podobně i počty osob z evidence vyřazených byly v prvních 3 měsících roku 2007 (zejména v lednu a březnu) vyšší, což znamenalo zvýšení dynamiky meziročního poklesu uchazečů o zaměstnání. Ke konci ledna bylo evidováno o 65,8 tisíc, ke konci února o 73,4 tisíc a ke konci března již o 84,3 tisíc osob méně než v prvních měsících roku 2006.

Předpokládáme, že růst ekonomiky dokáže i nadále vytvářet nová volná pracovní místa. Počty volných míst hlášených na úřadech práce nadále rostou,

v současné době jsou meziročně vyšší o cca 38 tisíc. Dalším z faktorů zvyšující se nabídky volných míst na ÚP je i to, že zaměstnavatelé lépe plní oznamovací povinnost uloženou zákonem o zaměstnanosti.

Rychlejšímu poklesu nezaměstnanosti brání její strukturální charakter – nesoulad mezi požadavky zaměstnavatelů (zejména z hlediska oboru vzdělání a praxe) a nabídkou práce.

Předpokládáme, že trh práce pozitivně ovlivní též nové zákony o pomoci v hmotné nouzi a o životním a existenčním minimu, jakož i novela zákona o státní sociální podpoře.

Z dlouhodobého pohledu bude pokračovat klesající trend **míry nezaměstnanosti** (viditelný od 2. pololetí 2004). Její hodnota se bude **ke konci roku 2007 pohybovat v intervalu 7,2 % - 7,4 %, průměrná roční hodnota** by mohla být přibližně **o 0,5 – 0,7 p.b. nižší než v roce 2006.**

Metodické poznámky

Zaměstnanost

MPSV pro hodnocení vývoje na trhu práce využívá pro oblast zaměstnanosti údaje ČSÚ především z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS).

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)

Předmětem šetření ve VŠPS jsou domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech. Šetření podléhají všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě, přičemž není rozhodující a není ani sledováno, mají-li zde pobyt trvalý, přechodný, dlouhodobý nebo nehlášený. U osob mladších než 15 let se sledují jen základní údaje týkající se vztahu k osobě v čele domácnosti, věku, pohlaví, národnosti a státní příslušnosti. Za osoby starší 15-ti let se vyplňují další otázky, které popisují jejich uplatnění na trhu práce. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře. Podle doporučení Eurostatu lze údaje za tyto osoby získat buď z administrativních zdrojů nebo zvláštním šetřením organizovaným zásadně mimo rámec VŠPS.

Zaměstnaní jsou všechny osoby 15-ti leté a starší, které během referenčního týdne příslušely do kategorie placení zaměstnaní nebo zaměstnaní ve vlastním podniku. Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako práce alespoň po dobu jedné hodiny v referenčním týdnu. Za zaměstnané jsou považováni i učni, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně studenti, osoby v domácnosti a další osoby zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, kteří však v referenčním období byli navíc v zaměstnání, jsou také považováni za zaměstnané. Do skupiny zaměstnaných naopak nejsou automaticky zahrnovány osoby na rodičovské dovolené, jejichž postavení má podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) odlišný charakter.

Nezaměstnanost

Pro nezaměstnanost MPSV využívá údaje ČSÚ z VŠPS a statistiky MPSV z administrativních dat úřadů práce.

Rozdíly v metodě zjišťování údajů o počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání po linii úřadů práce a zjišťování počtu nezaměstnaných podle výsledků VŠPS:

Velikost souboru

- MPSV - úplná evidence registrovaných uchazečů o zaměstnání.
- ČSÚ VŠPS - výběrový soubor zahrnuje osoby bydlící v 0,6 % všech trvale obydlených bytů ČR (jedná se o více než 54 tisíc 15+ letých). Všechny údaje z výběrového souboru jsou převáženy na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické projekce středních čtvrtletních stavů pro výběrové šetření pracovních sil.

Způsob zjišťování

- MPSV - podmínky registrace a vyřazování uchazečů o zaměstnání jsou spolu s definicí uchazeče o zaměstnání stanoveny zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. O zprostředkování se občan uchází u toho úřadu práce, v jehož správním obvodu má bydliště.

- ČSÚ VŠPS - dobrovolné anonymní zjišťování za osoby obvykle bydlící (nikoliv trvale bydlící) ve vybraných bytech. Shodně s metodikou EUROSTATu nejsou zjišťovány údaje za osoby bydlící mimo byty, tedy ani za osoby bydlící v hromadných ubytovacích zařízeních.

Obsah ukazatelů

- MPSV - uchazeč je podrobně vymezen zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Uchazečem o zaměstnání může podle § 25 být (pokud zákon nestanoví jinak) pouze fyzická osoba, která např. není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost ani se nepřipravuje soustavně pro povolání a osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání úřad práce. Uchazeč o zaměstnání je mimo jiné z evidence vyřazen, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo úmyslně maří součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání. Samozřejmě evidence na úřadů práce je ukončena nástupem do zaměstnání nebo k přípravě na povolání. Ukončit evidenci lze i na základě vlastní žádosti uchazeče. Zákon tedy nevyklučuje, aby byli uchazeči o zaměstnání např. dočasně práceneschopní lidé, osoby na další rodičovské dovolené, nebo ti, jimž byl přiznán starobní důchod (podrobněji viz § 25 až §31 zákona o zaměstnanosti).

MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO zavedlo ukazatel tzv. **dosazitelní uchazeči**. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

- ČSÚ VŠPS - nezaměstnaní jsou podle metodiky ILO a metodiky EUROSTATu všechny osoby 15-ti leté a starší, které ve sledovaném období (referenčním týdnu) souběžně splňovaly tři nutné podmínky:
 - nebyly zaměstnané,
 - hledaly aktivně práci,
 - byly připraveny k nástupu do práce, t.j., během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku.

Pokud osoby nesplňují alespoň jednu ze tří uvedených podmínek, jsou klasifikovány jako zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Jedinou výjimkou je skupina osob, které práci nehledají, protože ji již našly a jsou schopny nástupu do 14 dnů. Tyto osoby jsou podle definice EUROSTATu zařazeny rovněž mezi nezaměstnané.

Jestliže do konce roku 1997 převyšoval počet nezaměstnaných vymezených podle mezinárodní definice počet registrovaných uchazečů na ÚP a od roku 2000 do 3. čtvrtletí roku 2001 byl rozdíl mezi oběma ukazateli minimální, tak od 4. čtvrtletí 2001 a zejména v průběhu roku 2002 počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce výrazně převyšoval počet nezaměstnaných zjišťovaných ve výběrovém šetření statistiky podle ILO (133,4 tisíc). Ve 4. čtvrtletí 2006 činil počet

registrovaných uchazečů o zaměstnání 441,2 tisíc osob. Srovnatelný ukazatel zjištěný VŠPS se liší o 67,4 tisíc.

Rozdíly jsou jednak v jiném způsobu zjišťování po obou liniích, odlišném metodickém vymezení registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných podle mezinárodní definice ILO a v tzv. nevýběrové chybě, která je průvodním znakem prakticky všech statistických zjišťování u domácností. Je nutné zdůraznit diferenci mezi pojmem registrovaný uchazeč o zaměstnání a nezaměstnaným podle mezinárodní definice ILO. Zatímco registrovaný uchazeč o zaměstnání je vždy definován národní legislativou, nezaměstnaný podle definice ILO je vymezen jasnými kritérii, která umožňují mezinárodní srovnatelnost výše zjištěných výsledků šetření. Vazba mezi oběma ukazateli není bezprostřední. Na jedné straně se vyskytují případy nezaměstnaných, kteří nejsou evidováni na úřadech práce a na druhé straně značná část registrovaných uchazečů o zaměstnání nespĺňuje podmínky dané mezinárodní definicí.

Zásadní diference mezi oběma zdroji je v absolutní hodnotě počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání a počtu nezaměstnaných. Projevuje se několik faktorů:

1. Od roku 2002 byl plně **harmonizován dotazník VŠPS se standardem Eurostatu včetně pořadí otázek** kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání**. Proti předcházející praxi, kdy byly osoby přednostně dotazovány na obvyklé ekonomické postavení v delším časovém období, současná úprava opravňuje k předpokladu, že kladná odpověď na zaměstnání v referenčním týdnu výrazně ovlivňuje následné odpovědi na otázky o obvyklém ekonomickém postavení a především o jejich registraci na úřadech práce. V současné době je zřejmá shodná tendence ve vývoji obou měř nezaměstnanosti. ČSÚ nemá možnost vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí ÚP. Z vývoje diference mezi počty registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce a počtu těchto uchazečů zjištěného ve výběrovém šetření lze usuzovat, že vliv obsahové změny dotazníku se projevil ve snížení počtu nezaměstnaných ve VŠPS v rozmezí 30-50 tis. osob.
2. Relativně vyšší **míra neodpovědí** je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření. Díky zintenzivnění kontaktů terénních pracovníků statistiky s domácnostmi respondentů non-response v posledních čtvrtletích šetření klesá.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé. Z porovnání s členskými a ostatními kandidátskými zeměmi EU vyplývá, že diference mezi obecnou mírou nezaměstnanosti z VŠPS a registrovanou mírou nezaměstnanosti v ČR je nižší než ve většině těchto zemí. Rozdíl mezi obecnou mírou nezaměstnanosti a mírou registrované nezaměstnanosti je v řadě zemí značný a lze z toho usuzovat, že oboustranné statistické odchýlení je důsledkem především

odlišností v legislativě a míře aktivní politiky zaměstnanosti a dalších oblastí sociální politiky jednotlivých zemí.

V rámci úplné harmonizace národního dotazníku VŠPS se standardem EU jsou od roku 2002 zjišťovány údaje i za osoby, které nejsou registrovány na úřadech práce, aktivně práci nehledají, nesplňují tedy podmínky ILO pro nezaměstnané, ale přitom by chtěly pracovat. Tyto osoby představují prakticky rezervu pracovních sil. Ve 4. čtvrtletí 2006 činil jejich počet 244,1 tisíc.

Základem pro rozhodování v oblasti nezaměstnanosti je zásadně úplná evidence úřadů práce. Výběrové šetření pracovních sil, které je pro členské země EU závazné, tyto administrativní údaje doplňuje a poskytuje mezinárodně srovnatelné ukazatele v požadovaném rozsahu a frekvenci.

MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO **změnilo** počínaje měsícem červencem 2004 **metodiku výpočtu míry nezaměstnanosti**.

Definice výpočtu registrované míry nezaměstnanosti:

$$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{pracovní síla}} * 100$$

Čítatel: přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného měsíce.

Jmenovatel: pracovní síla, tj. počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrových šetření pracovních sil - VŠPS (klouzavý průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných ÚP (klouzavý průměr posledních 12-ti měsíců) a cizinců s platným živnostenským oprávněním (klouzavý průměr za poslední 4 čtvrtletí) + přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče (klouzavý průměr posledních 12-ti měsíců).

Seznam použitých zkratk:

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČSÚ	Český statistický úřad
D	Dělníci
EA	ekonomická aktivita
ECB	Evropská centrální banka
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESF	Evropský sociální fond
ESZ	Evropská strategie zaměstnanosti
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského společenství
HDP	hrubý domácí produkt
HK	Hospodářská komora
HPH	hrubá přidaná hodnota
HP	hmotná podpora
HZ	hmotné zabezpečení
CHPD	chráněné pracovní dílna
CHPM	chráněné pracovní místo
ILO	Mezinárodní organizace práce
IPS	informačně poradenské středisko
JPD 3	Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS2 hlavní město Prahu
KZAM	Klasifikace zaměstnání
LFS	Labour Force Survey (VŠPS - Výběrové šetření pracovních sil)
MEA	míra ekonomické aktivity
MN	míra nezaměstnanosti
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podnikání
MZ	míra zaměstnanosti
NH	národní hospodářství
NPR	Národní program reforem
NUTS2	Nomenklatura územních statistických jednotek - pro potřeby regionální politiky EU
NUTS3	Nomenklatura územních statistických jednotek, úroveň kraj
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OU	odborné učiliště
OZP	osoba se zdravotním postižením
p.b.	procentní bod
PM	pracovní místo
PÚP	úřad práce pověřený krajskou koordinací politiky zaměstnanosti
PvN	podpora v nezaměstnanosti
SOU	střední odborné učiliště
SSZ	Správa služeb zaměstnanosti
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
THP	technicko hospodářští pracovníci
TZP	těžké zdravotní postižení
U	učiliště
ÚP	úřad(y) práce
ÚSO	úplné střední odborné (vzdělání)

VPM	volné pracovní místo
VPP	veřejně prospěšné práce
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil (LFS - Labour Force Survey)